

શ્રી યશોવિજયજી
જૈન ગ્રંથમાળા

દાદાસાહેબ, ભાવનગર.

ફોન : ૦૨૭૮-૨૪૨૫૩૨૨

૩૦૦૪૮૪૬

૨૦૫૭.

૬૪	છેલ્લી	જમાળ્યા	જમાડયા
૬૫	૬	જોગછી	જોગથી
૬૫	૧૦	જભ	જખ
૬૫	૨૦	અપરો	અપારો
૬૭	૧૦	ઉદેશ	ઉપદેશ
૬૭	૧૬	મજના	મજનો
૬૮	૧૮	પધસી	પાધરી
૬૯	૮	તરે	તારે
૭૩	૧૪	માગશે	માણસો
૭૬	૨	ચીહુગનિ	ચીહુગતિ
૭૭	૨૧	ડયા	ફીચો
૭૮	૧૧	દડ	દર
૭૯	૨	દડ	દર
૭૯	૧૫	શ્રુત	શ્રુત
૮૪	૧૬	સ્થં	સ્થું
૮૬	૩	સ્નો	નો
૮૭	૪	ભોલતા	ખોલતા
૮૭	૧૪	પાવ	પાવે
૯૧	૧૫	ઝોયારંગ	આયારંગ
૯૧	૨૨	ધનસાન	ધમસાન

૬૪	૨૩	દેવ	દેવે
૬૫	૩	વરતાં	વરતારી
૬૫	૬	આકુશ	અકુશ
૬૫	૧૬	જોવ	જોવે
૬૮	૧૪	આણ્યા લવ	આણ્યો લેવે
૧૦૦	૬	વધિરણુ	વહીરણુ
૧૦૦	૧૬	થાહિજી	માંહિજી
૧૦૪	૧૬	લીરાવ	લિરાવે
૧૦૬	૧	પસડા	ઈશડા
૧૦૬	૨૦	કહુ	કહે
૧૧૦	૧	દીસ	દીસે
૧૧૨	૬	ખયાવ	ખયાવે
૧૧૬	૫	લોગવ	લોગવે
૧૨૦	૧૬	લોગવ	લોગવે
૧૨૧	૪	મહામન	મહામત
૧૨૨	૩	લોગવ	લોગવે
,,	૧૪	ખધારો	ખગારો
,,	૨૩	પુછાવ	પુછાવે
,,	૨૩	ગૃહસ્થરી	ગૃહસ્થની
૧૨૩	૬	પુરૂપે	પરૂપે

૧૨૩	૭	અણચાર	અણચાર
૧૨૪	૧૮	ખેટી	ખેટી
૧૨૬	૧૯	દીતુરા	શ્રીતુરા
૧૨૭	૧	૧૩૭	૧૨૭
,,	૧૩	અપશરા	અપાશરા
૧૩૩	છેલ્લી	થપે	થાપે
૧૩૬	૧૯	કહેની	કહેવી
૧૪૪	૧	પત્ર	પાત્ર

ૐ નમઃ

દોહરો.

ભવ ભ્રમણકો ટાલવા, પંથ શોધે સખ કોય,
(પણ) હે પ્રભુ તેરાપંથકો, સમજ્યા વીન શું હોય.

વાંચકજનને આ ઉપરનો દોહરો વાંચીને સાધારણ રીતે જાણાસા અથવા વિચાર થાય કે “તેરાપંથ” કે જેને ખાસ સમજવાની બાબત આ દોહરામાં લખવામાં આવી છે, તે શું છે ?

તેરાપંથ એટલે શું તે ખાસ સમજવાની મૂળ અગત્યતા હોવાથી અત્રે તેનો ખુલાસો નીચે મુજબ આપવામાં આવે છે:

પાંચ મહાવ્રત. પાંચ સમિતિ અને ત્રણ ગુપ્તિ આ તેર જોલ શ્રી પ્રભુજીએ પ્રરૂપ્યા છે તે બધા પરિપૂર્ણ રીતે પાળે અથવા તેનું મનન કરે તે જ તેરાપંથ. એ તેરાપંથ શબ્દ હિંદુસ્તાની ભાષાનો છે કે જેને ગુજરાતી ભાષામાં તેરા એટલે તમારા કહેવાય છે એટલે હે પ્રભુ ! આ પંથ તમારો છે મારું કાંઈ નથી. આપની આજ્ઞામાં આવે તે આપનો પંથ એટલે તે તેરાપંથ. આ શબ્દ નિષ્પક્ષપાતીઓને માટે વિશ્વ પ્રેમી છે. પ્રભુના નામનો પંથ આના ઉપર કોઈનું મારાપણું કે વડાપણું નથી. વિશ્વવ્યાપી દ્રષ્ટિથી જોતાં તેરાપંથ એટલે તમારો પંથ એ નામ જે આપવામાં આવેલ છે તે યોગ્ય અને બંધ બેસતું હોવાથી દરેક પ્રકારે વ્યાજબી ગણાય.

ઉપર જણાવેલાં પાંચ મહાવ્રત કયાં કયાં! તે કહે છે. ૧ હિંસા ૨ જૂઠું ૩ ચોરી ૪ મૈથુન ૫ પરિગ્રહ. આ પાંચને ત્યાગ કરવા! તેનું નામ પાંચ મહાવ્રત અંગીકાર કરેલાં કહેવાય.

પ્રથમ મહાવ્રતમાં અહિંસા પરમોદમ છે.

જૈન સાધુને હિંસાના ત્યાગ સર્વથા પ્રકારે એટલે ત્રણ કરણ અને ત્રણ જોગથી (નવ કોટિએ) જાવજીવ સુધીના ત્યાગ હોય છે.

પ્રશ્ન:—નવ કોટિએ પચ્ચખાણ કેવી રીતે થાય ?

ઉત્તર:—પોતે કરે નહિ, ખીજા પાસે કરાવે નહિ. કરતાં પ્રત્યે અનુમોદે નહિ એટલે સાફ સમજે નહિ. આ ત્રણ નામ કરણનાં છે.

મન, વચન અને કાયા આ ત્રણનું નામ યોગ છે. અકેકે યોગની ઉપર ત્રણ ત્રણ કરણ ગણવાથી કુલે નવ કોટીએ પચ્ચખાણ નીચે મુજબ થાય:—

(૩) છકાય જીવની હિંસા મને કરી કરે નહિ, છકાય જીવની હિંસા મને કરી કરાવે નહિ, છકાય જીવની હિંસા મને કરી અનુમોદે નહિ. આ ત્રણ કરણ મનનાં થયાં.

(૩) છકાય જીવની હિંસા વચને કરી કરે નહિ. છકાય જીવની હિંસા વચને કરી કરાવે નહિ. છકાય જીવની હિંસા વચને કરી અનુમોદે નહિ.

આ ત્રણ કરણ વચનનાં થયાં.

(૩) છકાય જીવની હિંસા કાયાએ કરી કરે નહિ,
છકાય જીવની હિંસા કાયાએ કરી કરાવે નહિ,
છકાય જીવની હિંસા કાયાએ કરી અનુમોદે
નહિ આત્રણ કરણ કાયાનાં થયાં.

મન, વચન, અને કાયાના મળી નવ કોટિએ જીવ
હિંસા કરવાના ત્યાગ થયા.

પ્રશ્ન:—જીવ કેટલા પ્રકારના છે ?

ઉત્તર:—છ પ્રકારના છે. તેનાં નામ: પૃથ્વીકાય,
અપકાય, તેલિકાય, વાયુકાય. વનસ્પતિકાય,
અને ત્રસકાય.

૧ પ્રશ્ન:—પૃથ્વીકાય કેને કહેવાય ?

ઉત્તર:—જમીન ખોદેલી માટી, હીરા, માણેક, રત્ન
ગેરૂ, ગોપીચંદન, મુરદહિંગુલ, હડતાલ વગેરેને

૨ પ્રશ્ન:—અપકાય કેને કહેવાય ?

ઉત્તર:—કુવા, તળાવ, વાવ, વગેરેનું પાણી

૩ પ્રશ્ન:—તેલિકાય કેને કહેવાય ?

ઉત્તર:—અગ્નિ, દેવતા વગેરેને.

૪ પ્રશ્ન:—વાયુકાય કેને કહેવાય ?

ઉત્તર:—હવાને.

૫ પ્રશ્ન:—વનસ્પતિકાય કેને કહેવાય ?

ઉત્તર:—ઝાડ, પાન, ફુલ, ફળ, લીલોત્રી વગેરેને.

૬ પ્રશ્ન:—ત્રસકાય કેને કહેવાય ?

ઉત્તર:—ઠીકા, માખી, મચ્છર; ગાય, ભેંસ, પશુ, પક્ષી, સ્ત્રી, પુરૂષ, વગેરે હાલતા ચાલતા જીવો..

સાધુને છકાય જીવની હિંસા નહિ કરવાનાં પરમખાણુ સર્વ પ્રકારે છે. જે દિવસથી તેઓએ છકાય જીવની હિંસા નહિ કરવાનાં પરમખાણુ કર્યો ત્યારથી તેઓ અભયદાની થયા એટલે બધા જીવોને પોતાના આત્મવત્ત્વેથી તેને ભય ઉપજાવવાના કાર્યથી નિવ્રત થયા, સુયંગડાંગ સૂત્રમાં પણ કહ્યું છે કે સાધુ છકાયના જીવોના પિતા સમાન છે અને છકાય પુત્ર સમાન છે.

પ્રશ્ન:—પંચેન્દ્રિય જીવને શાતા થતી હોય અને એકેન્દ્રિય આદિ અનંત જીવોનું બલિદાન આપવું પડતું હોય તો તેમાં સાધુ ધર્મ પુન્ય પ્રરૂપી શકે કે નહિ ?

ઉત્તર:—છકાય પૈકીની એકપણ કાયની હિંસા થતી હોય તે કામમાં સાધુને આદેશ અથવા ઉપદેશ આપવો કલ્પે જ નહિ કારણ કે તેઓ છ કાય જીવના પિતા સમાન છે અને તેમને છકાય પુત્ર સમાન છે અને સાધારણ રીતે જે પિતા પિતાપણાનો ધર્મ પાળતા હોય તે મોટા દીકરાના રક્ષણ માટે નાના દીકરાનું ભક્ષણ થતું હોય તેવા કામમાં ધર્મ પુન્ય છે

એવા પ્રકારનો ઉપદેશ ન જ આપી શકે.
માટે શુદ્ધ આચાર વિચારવાળા જૈન સાધુને
એવા પ્રકારનો ઉપદેશ આપવો છાજેજ નહિ.

પ્રશ્ન:—કાંઈ એમ કહે કે એકેન્દ્રિયની અપેક્ષાએ
પંચેન્દ્રિયની પુન્યાઈ અનંતગણી વધારે છે
તો પછી પંચેન્દ્રિયના પોષણ માટે એકેન્દ્રિયની
હિંસા થાય તે કાર્યમાં સાધુ ધર્મ પ્રરૂપે
તો શું વાંધો?

હિ-તર:—એકેન્દ્રિય અને પંચેન્દ્રિયની પુન્યાઈમાં
અનંત ગણો ફેર છે તે તેની ઇન્દ્રિયોની
અપેક્ષા એ છે પરંતુ અસંખ્યાત પ્રદેશીજીવ
જેવો મનુષ્યમાં છે તેવો જ ફીડીમાં છે અને
તેવો જ એકેન્દ્રિયમાં છે અને વેદના
પણ જેવી મનુષ્યને મારવાથી થાય છે
તેવીજ ફીડીને થાય છે અને તેવી જ એકે-
ન્દ્રિય વગેરે જીવોને થાય છે.

વેદના એકેન્દ્રિયથી માંડી પંચેન્દ્રિય જીવોને સરખી
થાય છે તે બાબતનો સૂત્રનો દાખલો કહે છે.

શ્રી આચારંગ સૂત્રના પહેલા અધ્યયનના બીજા
ઉદ્દેશમાં શ્રી ગૌતમસ્વામીએ શ્રીમહાવીર ભગવાનને
‘પૂછ્યું’ છે કે હે પ્રભુ! પૃથ્વીકાય જીવને આંખ, કાન,
નાક, મોઢું કાંઈ નથી તેમજ સુખદુઃખનું જ્ઞાન પણ
નથી ત્યારે એ જીવોને વેદના શી રીતે થતી હશે?

ભગવાને કહ્યું કે હે ગૌતમ ! આના ઉપર મનુષ્યને દાખલો આપું, તે ધ્યાનપૂર્વક સાંભળ કોઈ એક પુરુષ જન્મ્યો તે દિવસથી આંધળો હોય બહેરો હોય અને મુંગો હોય, તેને કોઈ બત્રીશ વરસનો યુવાન પુરુષ પોતાના એક હાથમાં તલવાર અને બીજા હાથમાં બાલો લઈને તે પુરુષને હજી તો તેને વેદના થાય કે નહિ ?” ત્યારે ગૌતમસ્વામી બોલ્યા “હે ભગવાન ! તેને અત્યંત વેદના થાય, પણ તે બીયારો જન્મનો આંધળો અને મુંગો હોવાથી કાંઈ બોલી શકે નહિ” ત્યારે ભગવાન બોલ્યા, “હે ગૌતમ ! તેવી જ રીતે એકેન્દ્રિય જીવને આંખ, કાન, નાક, મોઢું વગેરે કાંઈ નથી. પરંતુ વેદનાનો જેવી આંખના આંધળા અને મોઢાના મુંગા પંચેન્દ્રિય જીવને થાય છે તેવીજ વેદના પૃથ્વીકામ આદિ એકેન્દ્રિય જીવને થાય છે.” ફક્ત પુન્યાઈ આશ્રી ઇન્દ્રિયોમાં ફેર હોય છે તેથી પુન્યાઈને હિસાબે એકેન્દ્રિય ગરીબ અને પંચેન્દ્રિય ભાગ્યવાન થયેલ છે. પરંતુ સાધુને તો ગરીબ અને ભાગ્યવાનના પક્ષપાત રહિત જે ધર્મ હોય તે પ્રરૂપવો જોઈએ કારણ કે તેઓ તો છકાય જીવના પિતા સમાન છે. અને જો તેઓ પિતા સમાન થઈને એવી ભાષા બોલે કે જેમાં મોટા દીકરા પંચેન્દ્રિય જીવના રક્ષણ માટે નાના દીકરા એકેન્દ્રિય અનંત જીવોનો નાશ થાય. (જો તેવા કાર્યોમાં ધર્મ, પુન્યની પ્રરૂપણા કરે તો) તો તેઓ છ કાય જીવના પિતા કહેવાય નહિ પણ પિતાષણની પોતાની ફરજ ચુક્યા કહેવાય.

વળી સાધુનું નામ છ કાયના પ્રતિપાળ છે તે પછી એકેન્દ્રિય મારી પંચેન્દ્રિયને પોષવામાં પુન્ય છે એવી પ્રરૂપણા કરવાથી છ કાય જીવના પ્રતિપાળનો જે દાવો ધરાવે છે તે ખોટો થઈ જાય છે. પછી તે તેનું નામ ફક્ત પંચેન્દ્રિય પ્રતિપાળ છે એમ કહેવાય અને છ કાય પ્રતિપાળનો જે દાવો છે તે રાખી શકે જ નહિ. તેમને છ કાય પ્રતિપાળનો દાવો ખરી રીતે રાખવો જ હોય તો કોઈપણ આરંભવાળાં કાર્યો કે જેમાં જીવહિંસા રહેલી છે તેમાં પુન્ય થાય છે એવી પ્રરૂપણા તેઓથી કરાય જ નહિ, એટલા માટે જ ભગવાને સાધુને જીવહિંસાનાં નવ કોટીએ પર્યજાણ કરવાનું ફરમાવેલ છે.

ઇતિ પ્રથમ મહાવ્રતની વ્યાખ્યા

ખીજું મહાવ્રત

ખીજા મહાવ્રતમાં સાધુને જીવજીવ સુધી નિર્વંધ, સત્ય ભાષા બોલવી જોઈએ અને જૂઠું નહિ બોલવાના ઉપર મુજબ નવ કોટીએ પર્યજાણ હોય છે.

પ્રશ્ન:—ધર્મ ઠેકાણે સાધુથી જૂઠું બોલાય કે નહિ ?

ઉત્તર:—ન જ બોલાય કારણ ધર્મ જેવા ઉત્તમ સ્થાનમાં જૂઠું બોલાય તો પછી સત્ય શું અધર્મને ઠેકાણે બોલાશે કે ? જૂઠું તો

સંસારમાં અનેક ઠેકાણે બોલાય છે પણ
ધર્મની બાબતમાં જૂઠું ન જ બોલાય.

પ્રશ્ન:—કેટલાએક એમ કહે છે કે સાધુ, સાધ્વી.
એક ગામથી બીજા ગામ જતા હોય અને
મારગમાં એક પારધિ (શિકારી) સાધુને
પૂછે કે આ રસ્તે તમે હરણને જતાં જોયું
છે? તે વખતે હરણના જીવની રક્ષાને માટે
સાધુએ જૂઠું બોલવું કે હરણને આ રસ્તેથી
જતાં જોયું નથી. આચારંગ સૂત્રનો આશ્રય
લઈ આવા કામમાં જૂઠું બોલવામાં વાંધો
નથી એમ કહે છે તે કેમ?

ઉત્તર:—એમ કહેનારા શાસ્ત્રના અર્થનો અનર્થ
કરે છે આચારંગ સૂત્રમાં તો એમ કહ્યું છે કે
સાધુએ હરણને જોયું હોય તો મૌન રહેવું
પણ જૂઠું બોલવું નહિ. કદાચ પારધિ (શીકારી)
સાધુને પરીસહ આપે તો તેઓએ સહન
કરવો. કારણ કે હરણને નથી જોયું એમ
જો કહે તો તેઓના બીજા મહાવ્રતનો ભંગ
થાય અને હરણને જોયું એમ કહે તો પેલો
શિકારી માણસ હરણને મારવા જાય તો
પહેલું મહાવ્રત તુટે પણ મૌન રાખે તો
કોઈપણ મહાવ્રત તુટે નહિ. શાખ.
સૂત્ર, આચારંગ, અધ્યયન ૧૨ ગાથા ૩ વળી
દશ વિકાલિક સૂત્રના છઠ્ઠા અધ્યયનની

ગાથા ૧૨માં પણ એમ કહેલ છે કે સાધુને
પોતા માટે અથવા બીજા માટે જૂઠું બોલવું
કલ્પે નહિ. તે ગાથા ૧૨ લખીએ છીએ.

અપ્પાણઙ્ગા પરઘાવા, કોઠાવા જઙ્ગા મયા ।
હિંસરં ન મુસં બુયા નો વિઅન્નં વયાવણ ॥
તો પછી હરણુને માટે જૂઠું કેમ બોલાય ?

ધતિ બીજું મહાવ્રત.

ત્રીજું મહાવ્રત

ત્રીજા મહાવ્રતમાં સાધુને ચોરી કરવાનાં પચ્ચખાણુ
ઉપર પ્રમાણે નવ કેટલે સમજવાં.

પ્રશ્ન:—ચોરી કેટલા પ્રકારની ?

ઉત્તર:—બે પ્રકારની સચેત અને અચેત વસ્તુની.

પ્રશ્ન:—સચેત એટલે શું ?

ઉત્તર:—સચેત એટલે જીવ સહિત

પ્રશ્ન:—અચેત એટલે શું ?

ઉત્તર:—નિર્જીવ, અચેતમાં આહાર, પાણી, વસ્ત્ર,
પાતરાં, પુસ્તક વગેરે ધણીની આજ્ઞા વગર
સાધુએ ગ્રહણ કરવાં નહિ. સચેતમાં શિષ્ય,
શિષ્યણી કરવાં, તે પણ દીક્ષા લેવા વાળાના
માતા પિતા આદિ કુટુંબીઓની આજ્ઞાથી,

વગર આજ્ઞાએ મુંડી પાડવાથી સચેતની ચોરી ગણાય. જો તેના ઘરવાળા આજ્ઞા આપતા હોય તો પણ દીક્ષા લેવાવાલાને નવતત્ત્વનું જાણપણું, પ્રતિક્રમણ વગેરેનું જ્ઞાન તો ઓછામાં ઓછું જોઈએ જ. જેથી તે જીવ અજીવને ઓળખી શકે જીવ, અજીવને ઓળખ્યા વિના સંયમની ઓળખ નથી. શાખ, સૂત્ર દશવિકાલિક, અધ્યયન ૪ ગાથા ૧૨ જો જીવેવિ ન યાણઈ, અ જીવેવિ નયાણઈ, જીવાજીવો અયાણંતો, કહંસો નાહી ય સંજમં. ॥૧૨॥ માટે જીવાદિક નવતત્ત્વના જાણપણા વગર દીક્ષા આપે તો ભગવાનની આજ્ઞાની ચોરી કહેવાય.

વળી દીક્ષા લેવાવાળા વૈરાગ્ય ભાવથી દીક્ષા લે છે કે કેમ એ બાબતની દીક્ષા આપવાવાળાએ ખાસ તપાસ કરવી, કારણ કે ભૂખે મરતા અથવા પોતાને કરજ એટલે દેવું પતાવવાને અર્થે લે તો, તે કાંઈ દીક્ષા પાળી શકે નહિ, તેથી આવા માણસો દીક્ષાને માટે અયોગ્ય કહેવાય અને અયોગ્યને દીક્ષા આપવાથી દીક્ષા આપનારને ચોમાસી દંડ આવે. શાખ સૂત્ર નિસીત ઉદ્દેશો. ૧૧.

તેથી વૈરાગ્યની પરીક્ષા કર્યા વગર દીક્ષા આપે તો શાસ્ત્ર અનુસારે દંડને પાત્ર થાય વળી તે પ્રજાની આજ્ઞા ભંગ કરનાર એટલે આજ્ઞાની ચોરી કરનાર

કહેવાય. માટે વૈરાગ્યની તપાસ કર્યા વગર દીક્ષા આપવી કદપે નહિ. વૈરાગ્યની કસોટીમાં પાસ થયા પછી તેની પ્રકૃતિ સંબંધી તપાસ કરવી કારણ કે બહુ ક્રોધી હોય તો જણા જણાથી લડે અને વિષયી હોય તો ગામે ગામ ભવાડા ઉઠે, અને તેથી જૈન શાસન નિંદાય, ઇત્યાદિક અનેક બાબતની તપાસ કર્યા પછી દીક્ષા આપવી તે સિવાય એમની એમ આપવાથી છન આજ્ઞાની ચોરી લાગે અને ત્રીજું મહાવ્રત તૂટે.

ઈતિ ત્રીજું મહાવ્રત

મહાવ્રત ચોથું

ચોથા મહાવ્રતમાં સાધુને કુશિલનાં પચ્ચખાણુ ઉપર પ્રમાણે નવ કોટિએ સમજવાં.

પ્રશ્ન:—કુશિલ કેટલા પ્રકારનાં?

ઉત્તર:—ત્રણ પ્રકારનાં દેવતા, દેવાંગના સંબંધી, મનુષ્ય મનુષ્યણી સંબંધી, તિર્યંચ તિર્યંચણી સંબંધી. આ ત્રણે પ્રકારનાં કુશિલ સેવવાનાં સાધુને સર્વ પ્રકારે ત્યાગ હોય છે.

પ્રશ્ન:—બ્રહ્મચારી સાધુ એકલી સ્ત્રી, અથવા એકલી સાધ્વીથી વાત કરી શકે કે નહિ?

ઉત્તર:—દશ વિકાલિક સૂત્ર અધ્યયન ૮ ગાથા
પદ માં લગવાને કહ્યું છે કે એકસો વરસની
ડાશી જેના હાથ, પગ, નાક, કાન કાપેલાં
હોય તો પણ બ્રહ્મચારી સાધુએ તે સ્ત્રીથી
એવી હાલતમાં પણ વાત કરવી નહિ.

પ્રશ્ન:—તો પછી એકલી સ્ત્રી હોય અને બીજું કોઈ
પાસે ન હોય તો સાધુ વહોરી શકે કે નહિ?

ઉત્તર:—બીજી સ્ત્રી કે બીજો પુરૂષ કોઈપણ ન હોય
તો સાધુને 'વહોરવું' કલ્પે નહિ, કારણ કે
બીજાઓને તેઓના શિયળવ્રતમાં શંકા ઉપજે
અને કોઈ પૂછે તો સાધુએ એમ કહેવું કે
જેન તું એકલી છે માટે અમને વહોરવું કલ્પે
નહિ.

પ્રશ્ન:—આવા દુષ્કર બ્રહ્મચર્યવ્રત પાળવા સારૂ ખાવા,
પીવા વીગેરેની મર્યાદા રાખવી પડે કે નહિ?

ઉત્તર:—મર્યાદા વગર બ્રહ્મચર્યવ્રત પાળવું ઘણું
મુશ્કેલ છે માટેજ તેરા પંથી મત સંશોધક આચાર્ય
વર્ય શ્રી ભીખનજી સ્વામી તથા શ્રી જીતમલજી
મહારાજ આદિ પુરૂષોત્તમ પુરૂષોએ પણ સમુ-
દાયમાં ખાવાપીવાની બાબતમાં કારણ સિવાય
સાંજની વખતે ગરમ આહારની ગોચરી ન
કરવી આદિ અનેક મર્યાદા બાંધેલી છે. આમ
કરવાથી હંમેશાં ઉણોદરી તપ ચાલુ રહે અને
સંયમ સુખેથી પાળી શકાય.

પ્રશ્ન:—કેટલાક સાધુ (નામધારી) એવી પ્રરૂપણા કરે છે કે શ્રાવકને “સદાર સંતોષીએ અવશેષ” મેહુણું વિહું પચ્ચખામી” આ પ્રમાણેના ત્યાગ હોય છે તેમાં સદાર સંતોષવીએ તેનો ગુણ છે અને તે આજ્ઞામાં છે. આ ખરાખર છે ?

ઉત્તર:—નહિં, સદારા છોડી બીજીના ત્યાગ કર્યા તે ગુણ છે. સદારા ભોગવવામાં તો પાપ છે. અવ્રત છે. જે કોઈ તેવી પ્રરૂપણા કરે છે તેનું ચોથુંવ્રત બીજે કરણે તૂટે છે.

ઇતિ ચોથું મહાવ્રત

પાંચમું મહાવ્રત

પાંચમાં મહાવ્રતમાં સાધુને નવજાતનો પરિગ્રહ રાખવાનાં પચ્ચખાણ ઉપર પ્રમાણે નવ કોટિએ સમજવાં નવજાતના પરિગ્રહની વિસ્તારપૂર્વક વ્યાખ્યા.

નવજાતિના પરિગ્રહનાં નામ:—હિરણ્ય, સુવર્ણ, ધન, ધાન્ય, ખેત્ર, વત્થુ, દ્વિપદ, ત્રીપદ, અને કુંભી ધાતુ.

(૧) હિરણ્ય:—એટલે ચાંદી, રૂપિયા, નોટ વગેરે.

(૨) સુવર્ણ:—એટલે સોનું, ગીની વગેરે.

સાધુએ પોતાના કામ માટે અથવા પરના કામ

માટે પોતાની પાસે રાખવું નહિ, ખીજા પાસે રખા-
વવું નહિ અને રાખે તેને અનુમોદવું નહિ. મનથી,
વચનથી અને કાયાથી.

પ્રશ્ન:—સાધુ પોસ્ટ કાર્ડ, કવર, ટિકિટ વગેરે ટપાલ
વહેવાર લખવા સારૂ રાખે કે નહિ?

ઉત્તર:—રાખવા કહ્યે નહિ. કારણ કે કાર્ડ, કવર,
ટિકિટ વગેરે એક જાતની નોટની નોટજ છે.
જેમ કાગળની કરન્સી નોટ ગવર્નમેન્ટના
સિક્કાથી ચાલે છે તેમ કાર્ડ, કવર, ટિકિટ
વગેરે ગવર્નમેન્ટના સિક્કાથી જ ચાલે છે.

પ્રશ્ન:—સાધુને પોતાના ગુરૂ અથવા શ્રાવકને
સમાચાર લખવા હોય તો?

ઉત્તર:—ગમે તે સમાચાર લખવા હોય પણ લીધેલાં
મહાવ્રત તૂટે તો શી રીતે ટપાલ લખાય?

પ્રશ્ન:—ટપાલ વહેવાર કરવાથી મહાવ્રતમાં
એટલો બધો શું વાંધો આવે છે?

ઉત્તર:—(૧) પહેલાં તો મહાવ્રતજ તૂટી જાય
છે, કારણ કે સાધુને પરિશ્રદ રાખવો નહિ
અને ટપાલ વહેવાર કરે તેને થોડાંધણાં
કાર્ડ, કવર, ટિકિટ વગેરે પાસે રાખવાં પડે.
(૨) ખીજું કાર્ડ, કવર વગેરેને રેલવે ગાડીનો
વિહાર પણ કરાવવો પડે. સાધુ રેલવે
ગાડીમાં બેસે નહિ પણ ટપાલ વહેવાર

કરનારનાં કાડું કવરને રેલવે ગાડીમાં
 બેસાડવાં જ (મોકલવાં જ) પડે. સાધુને તેથી
 સ્વારી કરવાના જે ત્રણ કરણ અને ત્રણ
 ભોગથી પચ્ચખાણ હોય તે તુટી જાય છે.
 (૩) ત્રીજું ગૃહસ્થીના હાથમાં આપીને કાડું,
 કવર ટપાલના ભુંગળામાં નંખાવવાં પડે છે
 તેથી ગૃહસ્થી પાસે કામ કરાવવા રૂપ જે
 ૨૮ (અઠ્ઠાવીસ)મું આજ્ઞાચાર છે તે તેને
 લાગે. (૪) ચોથું ટપાલ વહેવાર કરનાર
 સાધુઓને ગૃહસ્થી કરતાં વધારે ચિંતા અને
 ઉપાધિ ભોગવવી પડે છે એ દેખીતી વાત
 છે. આજે ગૃહસ્થીને પાંચ કાગળો લખવા
 હોય તો ખરચના લયથી તે ત્રણ કાગળથી
 ચલાવી લે છે પણ સાધુ મહારાજશ્રીને
 ટપાલ વહેવાર કરતાં કેટલા પૈસા ખરચાય
 છે તેની ચિંતા કરવાની હોતી જ નથી કારણ
 પોતાને તો દ્રવ્યોપાજ્ઞન કરવાની ચિંતા
 છે જ નહિ. પૈસા ટકાને આમાં જે ધુમાડો
 થાય છે તે તો ગૃહસ્થીઓને જ થાય છે.
 ગૃહસ્થીને પાંચ કાગળમાં ચાલતું હોય
 તો ટપાલ વહેવાર કરનાર સાધુને ૧૫ (પંદર)
 કાગળ તો સહેજે ભેઠએ કારણ ગૃહસ્થીને
 તો એમુક જ ઘરની સંભાળ રાખવાની હોય
 પણ ટપાલ વહેવાર કરવાવાળા કહેવાતા સાધુ

મહારાજને તો ઘણાં ઠેકાણાંની સંભાળ રાખવી રહી. દાખલા તરીકે અમુક શ્રાવકજીનો કાગળ નથી આવ્યો, માંદા હતા તેમને કેમ છે ને કેમ નહિ માટે તેમને એક કાગળ લખો. અમુક શ્રાવકજી આવવાના હતા તે કેમ નથી આવ્યા માટે એક કાગળ તેમને લખો. અમુક લેખ, છાપાં છપાવવાનાં હતાં તે હજી બહાર કેમ નથી પડ્યાં માટે એક કાગળ ત્યાં લખો, અમુક લહીયા (લખનાર) પાસે સૂત્ર લખાવવાનું કહ્યું હતું તે હજી કેમ નથી લખાયું એક કાગળ ત્યાં લખો. અમુક ચોપડીઓ લખાવવાની હતી પણ હજી રૂપયાની સગવડ થઈ નથી માટે એક કાગળ અમુક શેઠિયાને ત્યાં લખો. ઇત્યાદિ અનેક ઠેકાણે કાગળ લખવાનો ધંધો ટપાલ વહેવાર કરનાર સાધુને માટે ભાગે દરરોજ ચાલુ રહે છે અને તેને લીધે ગ્રહસ્થ પાસે ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે કામ પણ કરાવવું પડે છે. ટપાલને રેલ ગાડીનો વિહાર કરાવવો પડે, થોડાંઘણાં કાડ, કવર વગેરે પણ તેઓને પાસે રાખવાં પડે. આથી અનેક દોષનાં કારણો ઉભાં થાય માટે પાંચ મહાવ્રત

ધારી સાધુ મહારાજને ટપાલ વહેવાર કરવો
કલ્પે નહિ.

પ્રશ્ન:—હિરણ્ય અને સુવર્ણ, (પરિગ્રહ)ના ત્યાગ
થયા પછી છાપાં, ચોપડી કે હેન્ડબીલ
છપાવવા સારૂ કે પુસ્તકો બંડાર માટે
એકઠાં કરવા સારૂ સાધુ ઉપદેશ દ્વારા
રૂપિયા પૈસા એકઠા કરી કરાવી શકે
કે નહિ?

ઉત્તર:—સાધુને કોઈપણ બાબત સારૂ પરિગ્રહ
લેગો કરાવવાનો આદેશ, ઉપદેશ આપવાનું
કલ્પે નહિ. પછી છાપાં, ચોપડી કે હેન્ડબીલ
ગમે તે બાબત હોય. છપાવવા સારૂ પરિગ્રહ
લેગો કરાવવાની બાબત તો દૂર રહી પણ
સુ.સાધુને પોતાના પાંચ મહાવ્રતને
હિસાબે તો છપાવવાનો આદેશ ઉપદેશ પણ
આપવો કલ્પે નહિ. એટલું જ નહિ પરંતુ
મુક સુધારવા જેવું પણ કામ કલ્પે નહિ.
તેમ છતાં જો કોઈ સાધુ નામ ધરાવી તે
કરે તો તેનાં લીધેલાં પાંચ મહાવ્રતનો
ભંગ થાય. ડાહ્યા હોય તે હૃદયથી વિચારી જોજો.

(૩) ધન:—ધનપરિગ્રહ એટલે બીજું ધન તો
સાધુ પાસે શું હોય? વસ્ત્ર, પુસ્તક, પાતરાં વગેરે
સાધુ જો મર્યાદા ઉપરાંત રાખે તો ધન પરિગ્રહનું પાપ

લાગે અને તેથી પાંચમું મહાવ્રત તુટે છે.

પ્રશ્ન:—વસ્ત્ર, પુસ્તક, પાતરાં વગેરે રાખવાની સાધુને માટે શાસ્ત્રમાં શું મર્યાદા છે કે જેથી ધન પરિગ્રહનું પાપ તેઓને નહિ લાગે અને સાધુનું મહાવ્રત કુશળ રહે?

ઉત્તર:—વ્યવહાર સૂત્રના ૨ (બીજા) ઉદ્દેશોમાં કહ્યું છે તેમજ આચારંગ સૂત્રમાં પણ કહ્યું છે કે એક સાધુને ત્રણ પછેડી રાખવી કલ્પે અને ત્રણ પાતરાં રાખવાં કલ્પે શાસ્ત્રની આ મર્યાદા મુજબ રાખે તો સાધુને ધન પરિગ્રહનું પાપ લાગે નહિ અને લીધેલાં મહાવ્રત તૂટવાને બદલે કુશળ રહે, કારણ કે પ્રભુજીની આજ્ઞા છે; પરંતુ આજ્ઞા જિલ્લંઘીને વધારે રાખવામાં આવે તો મહાવ્રત તૂટે. અને પરિગ્રહધારી કહેવાય,

પ્રશ્ન:—વસ્ત્ર, પુસ્તક, પાતરાં વગેરે સારાં હોય અને પાછળથી મન ગમતાં જોઈએ તેવા મલતાં ન જાણે તો અવસરે કપાટ ભરીને રાખી મૂકવામાં શું વાંધો?

ઉત્તર:—શાસ્ત્રોક્ત મર્યાદા મૂકીને રાખવાથી, જન આજ્ઞાની ચોરી લાગે અને તેથી ત્રીજું મહાવ્રત તૂટે અને બીજું ધન પરિગ્રહ લાગે.

કારણ કે મર્યાદા ઉપરાંત જે વસ્ત્ર, પુસ્તક, પાત્રાં ઇત્યાદીક રાખે તે પરિશ્રદ્ધધારી કહેવાય. આથી પાંચમું મહાવ્રત તુટે વળી ઉપર ખતાવ્યા મુજબ વસ્તુના કપાટ, પટારા ભરીને રાખી મૂકવામાં આવે તો દરરોજ તેનું પડીલેહણ થાય નહિ અને પડીલેહણ કર્યાં વગર થોડાં પણ વસ્ત્ર, પાત્રાં વગેરે સાધુ રાખે તો નિસીત સૂત્રના બીજા ઉદ્દેશના બેલ પદમાં તેઓને લઘુ માસિક પ્રાયશ્ચિત્ત કહેલ છે તે લાગે જ માટે જ સાધુને કપાટ, પટારા યા ભંડાર ભરીને વસ્ત્ર, પુસ્તક પાત્રાં વગેરે રાખી મૂકવાં કદપે નહિ. રાખે તો ધનપરિશ્રદ્ધધારી કહેવાય અને ઉપર ખતાવ્યા પ્રમાણે અનેક દોષ લાગે તેથી ચારિત્ર રહિત થાય.

(૪) ધાન્ય:-એટલે અનાજ ઘઉં, ચણા વગેરે સાધુ પોતાના કામ માટે અથવા પારકાના કામ માટે રાખે નહિ, બીજા પાસે રખાવે નહિ અને રાખતાને અનુમોદે નહિ. મનથી, વચનથી અને કાયાથી.

(૫) ખેત્ર:-એટલે ખેતર વગેરે ઉઘાડી જમીન. સાધુ ઉઘાડી જમીન પોતાની કરી રાખે નહિ, બીજા પાસે રખાવે નહિ, રાખતાને અનુમોદે નહિ, મનથી, વચનથી અને કાયાથી.

પ્રશ્ન:—સાધુને માટે વાડા બાંધ્યા હોય અથવા સંડાસ (બજર) બાંધ્યા હોય તેમાં સાધુ ઠલે, માત્રે (લઘુનીત, વડીનીત) જાય કે નહિ?

ઉત્તર:—સાધુને માટે વાડા અથવા સંડાસ બાંધ્યા હોય તેમાં તેઓને ઠલે, માત્રે જવું કલ્પે નહિ અને જો તેમાં જાય તો ચારિત્રનો ભંગ થાય. માટે જ ભગવાને આચારંગ સૂત્રના ૧૨ (બારમા) અધ્યયનના પાંચમા ઉદ્દેશમાં કહ્યું છે કે જે ગામમાં ઠલે, માત્રે જવાની ખુદ્દી નિર્વાધ જગ્યા ન હોય ત્યાં સાધુએ ચોમાસું કરવું નહિ.

પ્રશ્ન:—ઉપકાર વધારે થતો દેખાતો હોય તો?

ઉત્તર:—ગમે તેટલો ઉપકાર થતો હોય તો પણ રહેવું કલ્પે નહિ. સાધુએ પોતાના સંયમ-રૂપી ઘરને પહેલાં તપાસવું. ઘર બાળીને અજવાળું કરે તે માણસ મૂખે કહેવાય.

(૬) વત્થુપરિગ્રહ:—એટલે બાંધેલાં મકાન.

પ્રશ્ન:—સાધુ સ્થાનક ઉપાસરા બંધાવવાનો ઉપદેશ આપી શકે કે કેમ?

ઉત્તર:—નહિ. વળી એમ પણ કહે નહિ કે તમારા ગામમાં સ્થાનક, ઉપાશ્રય નથી.

માટે ઉપાશ્રય કરાવવો જોઈએ. અને જો સાધુ એમ કહે તો તે સાધુને વત્થુ પરિશ્રદ્ધનું પાપ લાગે અને ખીજ કરણે પાંચમું મહાવ્રત તૂટે.

૨.શ્રી:—સાધુના ઉપદેશ વગર કોઈ ગૃહસ્થે પોતાની મેળે તેઓને માટે મકાન બંધાવ્યાં કે વેચાતાં લીધાં હોય તે કલ્પે કે નહિ?

ઉત્તર:—સાધુ માટે કોઈ ગૃહસ્થે ઉપાશ્રય બંધાવ્યો હોય અથવા વેચાતો લીધો હોય અથવા ભાડે રાખ્યો હોય અથવા સ્થાપિત રાખ્યો હોય (આ મકાન હંમંશાં સુનિ મહારાજ માટે છે અને એને ખીજ કોઈ કામમાં વાપરવું નહિ) તો એવા પ્રકારનાં સ્થાનક મકાન અથવા ઉપાશ્રયમાં સાધુને ઉતરવું કલ્પે નહિ. અને જો કોઈ ઉતરે તો તેનાં પાંચ મહાવ્રતમાં વત્થુ પરિશ્રદ્ધ નામનું વ્રત ત્રીજે કરણે તુટે. કારણ કે સાધુ માટે બંધાવેલા સ્થાનકને તેઓ ભોગવે તો તેઓને અનુમોદવાની ક્રિયાનું પાપ લાગે.

વળી આઘાકર્મી સ્થાનકનો દોષ આચારંગ સૂત્રમાં અતાવેલ છે તે સુત્ર શાખથી નીચે બતાવીએ છીએ.

સાધુ માટે છકાય જીવની હિંસા કરી મકાન બંધાવે

અને તેમાં સાધુ રહેતો! દ્રવ્યથી તો સાધુ કહેવાય. કારણકે સાધુનો વેષ પહેર્યો છે માટે, પણ ભાવથી તો ગૃહસ્થી જ કહેવાય. શાખ, સૂત્ર આચારંગ અધ્યયન ૧૧ (અગિયારમું), ઉદ્દેશો ૩ (ત્રણ), બોલ ૧૫ (પંદર) મામાં આ બાબત કહેલી છે. વળી બીજો પણ અનેક ઠેકાણે તીર્થંકર હેવે કહ્યું છે કે સાધુને માટે બનાવવાના ભાવ જાગા કરી સ્થાનક, ઉપાશ્રય બંધાવ્યા હોય તેમાં સાધુએ ઉતરવું નહિ, તો પછી તેને માટે સ્થાનક ઉપાશ્રય સારૂ કાળા કરાવવાનો અધિકાર હોયજ ક્યાંથી?

પ્રશ્ન:—કેટલાએક એમ કહે છે કે સાધુ થોડાજ કહે છે કે અમારે માટે સ્થાનક ઉપાશ્રય બંધાવો. ગૃહસ્થી પોતાની મેળે બંધાવે તેમાં અમોને (સાધુને) રહેવામાં શું વાંધો?

ઉત્તર:—સંસારમાં જમાઈ શ્વસુરગૃહે જમવા જવાનો હોય ત્યારે શ્વસુરપક્ષ બદામને! શીરો બરછી વગેરે બનાવે છે, તે વખતે જમાઈ થોડુંજ કહે છે કે મારે માટે મિઠાન્ન બનાવો. તે સાસરે જમવા બાય છે ત્યારે સાસરાવાળા તેને માટે સારાંસારાં મિઠાન્ન બનાવે છે પણ જો તે પહેલેથી જ શ્વસુરપક્ષને કહી દે કે મારે આજે દાળ, રોટલી બે દ્રવ્ય સિવાય બીજાં દ્રવ્ય કામમાં લેવાનાં પચ્ચખાણુ છે તો પછી તેઓ

બહામનો શીરો બરફી વગેરે બનાવે નહિ
 કારણુ ઘરનો માલ ફ્રીકટ ફ્રીક્ટ ગુમાવે.
 તેમ જ સાધુ પહેલાં જ કહી દે કે અમારે
 માટે સ્થાનક ઉપાશ્રય બંધાવશે નહિ
 કારણુ કે અમને કલ્પે નહિ તેમ છતાં
 જો બંધાવશે તો તમારા ઘરનો માલ
 ગુમાવશે અને દુર્ગતિનાં ખાતાં બાંધશે
 આમ સાધુ ખુલ્લું કહે તોપણી કોઈપણ
 શ્રાવક પોતાનો માલ ગુમાવી પાપમાં ઉતરે
 નહિ પણ સાધુ પોતે અલ્પ પાપ, બહુ
 નિર્જરા દેખાડી ગામો ગામ સ્થાનક ઉપા-
 શ્રયનો ઉપદેશ આપી ઉતારા કરાવે છે.
 એમ કરવાથી એક ઘરની મમતા છોડી
 અનેક ઘરની મમતા લાગે છે. તે કારણથી
 સાધુને નિયત કાયમી સ્થાનક-ઉપાશ્રય ન જ
 જોઈએ. વખત પર હાટ, હવેલી, બંગલો
 ચોટલો જે સુજતું મળે તેમાં સાધુજીએ
 અપ્રતિબંધપણે રહેવું પણ સાધુને એક જ
 મકાનમાં ઉતરવાનો પ્રતિબંધ ન જ હોય.
 જો પ્રતિબંધ રાખે તો વત્યુ પરિગ્રહનું
 પાપ લાગે અને પાંચમું મહાવ્રત તુટે.

૭. દ્વિપદ પરિગ્રહઃ—એટલે દાસ, દાસી, નોકર,
 આકર, વગેરે સાધુ રાખે નહિ, રખાવે નહિ અને

રાખતાં પ્રત્યે અનુમોદે નહિ, મનથી, વચનથી અને કાયાથી.

પ્રશ્ન:—સાધુ ગૃહસ્થી પાસે જોજ ઉચકાવે કે નહીં? તેમજ ડોળી ઉપકાવે કે નહિ? વીહાર કરતી વખતે લૈયા વગેરે નોકર ચાકર ઇત્યાદિક મંગાવે કે નહિ? કપડાં ધોવરાવે કે નહિ? પગ ચંપી કરાવે કે નહિ?

ઉત્તર:—સાધુ ગૃહસ્થી પાસે જોજ ઉચકાવે નહિ અને ડોળી ઉપકાવે નહિ. ઉચકાવે તો ચોમાસી પ્રાયશ્ચિત એટલે ચાર મહિનાનું સાધુપણું જાય. શાખ સૂત્ર નિસિત્ત ઉદ્દેશે ૧૨. જોલ ૪૫. કપડાં વગેરે ધોવરાવે તેમજ પગચંપી કરાવે તો અઠ્ઠાવીશમું અણાચાર દોષ લાગે. શાખ સૂત્ર દશ વૈકાલિક અધ્યન ૩. વળી સાધુ ગૃહસ્થી પાસે પગચંપી કરાવે તો ચોમાસી પ્રાયશ્ચિત લાગે. શાખ સૂત્ર નિસિત્ત ઉદ્દેશે ૧૫. માટે સાધુએ ગૃહસ્થી પાસે કાંઈ કામ કરાવવું નહિ.

પ્રશ્ન:—સાધુ પગારદાર પંડિત પાસે ભણે તો દ્વિપદ પરિગ્રહ લાગે કે નહિ?

ઉત્તર:—સાધુ માટે પગાર આપી પંડિત રાખે તો તેની પાસે ભણવું નહિ પણ જેમ ઠાંઈ પાસે રાટલી હોય અને તે જેમ વગર મૂલ્યે આપે

તેમ કોઈ પાસે વિદ્યા હોય ને તે આપે તો તેની પાસે ભણવું પણ સાધુ પગારદાર પંડિત રાખે નહિ રખાવે નહિ અને રાખે તેની પાસે ભણે તો દ્વિપદી પરિગ્રહનું પાપ લાગે. વળી પંડિતના પગારની સગવડ પણ કરવી પડે. આ હિસાબે બીજાને પરિગ્રહ રખાવે તેથી બીજે કરણે પાંચમું મહાવ્રત તૂટે.

૮ ચૌપદ પરિગ્રહ:—એટલે ગાય, ભેંસ, ઘોડા, જ્ઞાથી, બકરાં ઇત્યાદિક સાધુ પોતે રાખે નહિ, રખાવે નહિ, અને રાખતાં પ્રત્યે અનુમોદે નહિ. મનથી વચનથી અને કાયાથી,

પ્રશ્ન:—સાધુ ગૃહસ્થને એમ કહે કે નહિ કે તમારે આટલી ગાયો, ભેંસો તો રાખવીજ જોઈએ?

ઉત્તર:—ગાય, ભેંસ ચૌપદ પરિગ્રહમાં છે તેને સાધુએ પોતે રાખવી છોડી અને પછી બીજાને રાખવાનો ઉપદેશ કરે તો બીજે કરણે ચૌપદ પરિગ્રહનું પાપ લાગે અને પાંચમું મહાવ્રત તૂટે.

પ્રશ્ન:—કેટલાએક એમ કહે છે કે આણુંદ શ્રાવક ચાલીસ હજાર ગાયો રાખી હતી અને વીરપ્રભુએ રખાવી હતી તો તેમનું મહાવ્રત કેમ તૂટ્યું નહિ?

ઉત્તર:—આણુંદ શ્રાવકે ચાલીસ હજાર ગાયો

પોતાની ઇચ્છાથી રાખી છે પણ મહાવીર
સ્વામીએ તેને રાખવાનું કહ્યું નથી. અને
મહાવીર સ્વામીએ રખાવી હોત તો તેઓ
આણંદ શ્રાવકને એમ કહેત કે, હે, આણંદ
તું ચાલીસ હજારની મર્યાદા કેમ કરે છે.
વધારે રાખશે તો વધારે પુન્ય થશે. પણ
ભગવાનનો ઉપદેશ રાખવાનો ન જ હોય.
ભગવાન પાસે કોઈ યથાશક્તિ ત્યાગ કરે
તેનાં તેને પર્યખાણુ આપે છે. ભગવાન
પાસે આવીને કોઈ કહે કે મને પાંચ ગાય
ઉપરાંત રાખવાના પર્યખાણુ આપો તો
ભગવાન પર્યખાણુ કરાવે કારણ કે ભગ-
વાનનો ઉપદેશ વ્રત વધારવાનો હોય. અવ્રત
વધારવાનો ઉપદેશ ભગવાનનો હોય જ નહી.
માટે જ જ્ઞાની જણે વિચારવું કે આણંદ
શ્રાવકને ચાલીસ હજાર ગાયો રાખવાનો
ઉપદેશ પ્રભુએ આપ્યો જ નથી. કાદ્યા હોય
તે વિચારી જોજો.

૯ કુંભી ધાતુનો બ્યાખ્યા—કુંભી ધાતુમાં ત્રાંબુ,
પિત્તળ, લોખંડ ઇત્યાદિ સાધુ પોતે રાખે નહિ, રખાવે નહી.
રાખતાંને અનુમોદે નહિ. મનથી વચનથી અને કાયાથી.

પ્રશ્ન:—સાધુને ધાતુ માત્ર રાખવી નહિ તો પછી
કોઈ સાધુની આંખે ચક્ષમાં આંખાં હોય તો

ચશ્માં પહેરે કે નહિ ?

ઉત્તર:—સાધુએ ચશ્માં રાખવાં નહિ કારણ કે પ્રશ્નઃ
વ્યાકરણ સૂત્રના અધ્યયન ૧૦માં કહ્યું છે.
સાધુએ કાચ, પથ્થર, સોનું, રૂપું, પિત્તલ
વગેરે રાખવું નહિ તો પછી ચશ્માં કેમ રખાય ?

પ્રશ્ન:—કોઈ કહે ચશ્માં તો જ્ઞાન ધ્યાનની વૃદ્ધિ
માટે રાખીએ છીએ.

ઉત્તર:—ભગવાનની આજ્ઞા કુશળ રાખીને જ્ઞાન
ધ્યાનની વૃદ્ધિ કરવામાં આવે, તો જ લેખામાં
ગણાય, પણ આજ્ઞાનો ભંગ થાય તે કરણી
લેખામાં નહિ અને જો ભગવાનની આજ્ઞા લોપી
પાંચમું મહાવ્રત તોડીને ચશ્માં ચઢાવવામાં જ્ઞાન
ધ્યાનની વૃદ્ધિ કોઈ વ્યક્તિ સમજતી હોય તો
તેને ન્યાયે કોઈ સાધુને કાનમાં જખમ થયો
હોય અને તેથી કાનમાં બહેરાશ વધીને ઓછું
સંભળાતું હોય ત્યારે વ્યાખ્યાન આપવામાં અને
પ્રશ્નોત્તર કરવામાં ઘણી અડચણ પડતી બાળી
તે વખતે જ્ઞાન ધ્યાનના વધારાનો લાભ લઈ
કાને બેટરી ચઢાવે તો પછી શું વાંધો! અને
મોઢાનાં દાંત પડવાથી દાંતનું ચોકડું ચઢાવે
તો પછી શું વાંધો? દાંતનું ચોકડું બેસાડવાથી
સ્પષ્ટ ઉચ્ચારણ કરવામાં આવે અને લોકો
સહેલાઈથી ધર્મ ઉપદેશ સમજાવવાનો લાભ

ઊઠાવી શકે એ પણ ધ્યાનના વધારા સારૂજ છે.

વળી કોઈ સાધુને પગમાં જખમ થયો હોય તો જ્ઞાન ધ્યાનના વધારા સારૂ રેલગાડીમાં વિહાર કરે તો શું વાંધો? કારણ કે ગામો ગામ ફરે તો ઘણા શ્રાવકને સમજાવે એ પણ જ્ઞાન, ધ્યાનના વધારા સારૂ જ છે.

હવે વિચારો કે જો જ્ઞાન ધ્યાનના વધારા સારૂ ચરમાં ચઢાવવામાં આવે તો પછી કાને સાંભળવા સારૂ બેટરી રાખે, અને સ્પષ્ટ ઉચ્ચારણ કરવા સારૂ દાંત બંધાવે અથવા દાંતનું ચોકડું ઘાલે અને ગામો ગામ ઉપકાર કરવા સારૂ પગમાં જખમને લીધે રેલગાડીમાં વીહાર કરે તો પછી સાધુપણું પાળવું શું મુશ્કેલ છે? શાસ્ત્ર આજ્ઞા બહારનાં કાર્ય કરી જ્ઞાન, ધ્યાનનો વધારો સમજે તે માણસની દ્રષ્ટિ પ્રભુ આજ્ઞા પાળવાની નથી એમ સમજવું જોઈએ અને જો આજ્ઞા પાળવાના ભાવ હોય તો એમ સમજે કે ગમે તેમ થાય પણ પ્રભુની આજ્ઞા તોડી ચરમાં ચઢાવવાં નહિ.

પૂર્વે કહ્યા તે પાંચ મહાવ્રત પૂર્ણરીતે પાળે તેજ ગુરૂ કહેવાય અને પાંચ મવ્રતની અંદર એકપણ મહાવ્રત તૂટે તો સાથેના સાથે પાંચે મહાવ્રત તૂટી જાય છે.

પ્રશ્ન:—તે કેમ?

ઉત્તર:—ધારો કે કોઈ એક સાધુએ ઉપદેશ આપી કોઈપણ કાર્ય સારૂ પરિશ્રદ્ધ ભેગો કરાવ્યો અને

લેજો થયા પછી ખુશી પણ થાય કે આપણા ઉપદેશથી કેવું મજાહનું કંડ થયું. આમ કરવાથી પાંચમાં મહાવ્રતમાં સાધુનાં બે કરણ તૂટ્યાં એ એ હિસાબે પાંચમું મહાવ્રત તો ખલાસ થયું જ અને પરિગ્રહ છે ત્યાં આરંભ સમારંભ રહેલા છે. શાખ-સૂત્ર સુચગડાંગ.

અધ્યયન-૧ ઉદ્દેશો-૧ ગાથા-૨. આ હિસાબે આરંભ, સમારંભ જે કાર્યમાં સમાયલાં હોય તે કાર્યનો સાધુ મુનિરાજ ઉપદેશ આપે તો તેનું પહેલું મહાવ્રત તુટે, બે મહાવ્રત ખલાસ થયાં પહેલું અને પાંચમું, પછી પૂછવાથી તે સાધુ કહે છે કે અમો પાંચ મહાવ્રતધારી છીએ એટલે જીવું બોલ્યા કારણ કે પાંચમાંથી બે તો પહેલાં જ તોડી નાંખ્યાં એ હિસાબે બીજું વ્રત પણ ખલાસ થયું. હવે જીવું બોલવાની પ્રભુની આજ્ઞા નથી તે હિસાબે આજ્ઞાની ચોરી થઈ. એટલે ત્રીજું વ્રત પણ ખલાસ થયું. હવે ચોથા વ્રતની વાતકુશિલ બે પ્રકારનાં છે: એક તો સ્ત્રી પુરૂષના ભોગ સખંધી, બીજું આચાર કુશિલ, તે આરંભ અને પરિગ્રહની બાબતમાં આદેશ અને ઉપદેશ દ્વારા ભોગ લેવાય તે. આ કારણથી ચોથું મહાવ્રત તુટ્યું કારણ કે

પરિગ્રહને લેગા કરવાથી આચારનું કુશિલ-
 થયું અને જ્યારે પરિગ્રહના કંડ સખંધી
 ઉપદેશ કર્યો ત્યારે પાંચમું મહાવ્રત ચર્યા-
 તમાં તૂટવાથી પાંચે તુટે છે માટે જ સાધુ
 ચાર મહાવ્રતધારી કે ત્રણ વ્રતધારી કહેવાતા
 નથી એ રીતે દરેક મહાવ્રત ઉપર વિચાર
 કરવો જોઈએ કે એક મહાવ્રત તુટવાથી
 પાંચેના પાંચેજ એકી સાથે તુટે છે. જેમ
 મોતીની માળાનું એક મોટી તુટી પડવાથી
 બધાં મોતી નીચે પડે છે તેમજ મહાવ્રતનો
 હિસાબ સમજવો.

ઉપર બતાવ્યા પ્રમાણે પાંચ મહાવ્રત પાળવાવાળા
 સાધુએ આઠ પ્રવચન માતાના જોલ પૂરી રીતે પાળવા
 જોઈએ કારણ કે સંયમરૂપી સંતાનની રક્ષા માટે
 ભગવાને આઠ ધાય માતા કરેલ છે.

પ્રશ્ન:—આઠ પ્રવચન માતાનાં નામ કહો.

ઉત્તર—ઈરિયા સમિતિ, ભાષા સમિતિ, એષણ
 સમિતિ આદિન ભંડમત નિક્ષેપણ સમિતિ
 ઉચ્ચાર પાસવણ જલ, સંઘાણ પરિઠાવણીઆ
 સમિતિ એ પાંચ સમિતિ છે. અને ત્રણ
 ગુપ્તિ છે તેનાં નામ. મન ગુપ્તિ વચન ગુપ્તિ
 અને કાય ગુપ્તિ. પાંચ સમિતિ અને ત્રણ
 ગુપ્તિ મળી આઠ જોલને પ્રવચન માતાના

બોલ કહે છે.

પ્રશ્ન:—ધરિયા સમિતિ એટલે શું ?

ઉત્તર:—ધરિયા સમિતિ એટલે પોતાની દેહ પ્રમાણે દ્રષ્ટિ મૂકી જોઈ જોઈને ચાલવું મારગમાં ચાલતાં, વાતો કરવી નહિ સખળ વાતો કરવાથી જોવામાં ધ્યાન રહે નહિ અને નીચું જોવા વગર દિવસે સાધુ જો ચાલે તો તે સાધુ છ કાયનો ધાતક કહેવાય. અને રાત્રે દેહ ચિંતા ટાળવા માટે બહાર જવું પડે તો ચરવળાથી પુન્યા વગર પગ મૂકવો નહિ.

ધતિ ધરિયા સમિતિ

પ્રશ્ન:—ભાષા સમિતિ એટલે શું ?

ઉત્તર:—ભાષા સમિતિ એટલે સાધુએ નિવંધ સત્ય ભાષા બોલવી સાવધ ભાષા બોલવી નહિ એટલું જ નહિ પરંતુ સત્ય હોવા છતાં સાવધ હોય તો તે પણ બોલવી નહિ.

(ગાથા)

ભાષા વિચારીને નિધવં બોલીએરે કર્કશ કઠોર મુળમત
બોલરે
સાવધ ભાષા મતી બોલે સર્વાચારે મીઠો બોલેતો પહેલાં
તોલ રે.

શ્રી જીન ગણધર ગૌતમને કહે રે.

પ્રશ્ન:—સાવધ ભાષા કેને કહેવી ?

ઉત્તર:—જે વાક્ય બોલવામાં પાપ લાગે એવી ભાષા બોલવી નહિ. દાખલા તરીકે “ચુલો જોઈને સળગાવજે” “પાણી ગાળીને પીજે” આ સાવધ ભાષા થઈ કારણ કે આમાં કાર્ય કરવાની આજ્ઞા આપી છે.

નિર્વધ ભાષા બોલવામાં પાપ નહિ દાખલા તરીકે “જોયા વગર ચાલવું નહિ” અણગળ પાણી પીવું નહિ” આ ભાષા નિર્વધ થઈ કારણ કે આમાં કાર્ય કરવાની આજ્ઞા આપી નથી ફક્ત ઉપદેશ આપી પાપ ટળાવ્યું છે.

દશવૈકાલીક સૂત્રના ૭મા અધ્યયનની ૪૭મી ગાથામાં કહ્યું છે કે ગૃહસ્થ તમે અહીં આવો. અથવા અહીંથી જાઓ. અથવા અહીં ઉભા રહો. અથવા અહીં બેસી જાઓ. અથવા અમુક કાર્ય કરો. આ ભાષા સાવધ હોવાથી સાધુએ બોલવી નહિ.

પ્રશ્ન:—કોઈ મોટો પૈસાવાળો શેઠીઓ આવ્યો હોય તો ?

ઉત્તર:—ગમે તેવો મોટો અને પૈસાવાળો શેઠીઓ હોય તેની સાધુને શું ગરજ છે કે જેથી ગરીબને તકલીફ આપી પૈસાવાળાને આગળ બેસાડે. સાધુને ગરીબ અને પૈસાવાળા બંધાને સરખા ગણી કોઈને પણ આવો, જુઓ, બેસો ઉઠો.

એમ કહેવું કલ્પે નહિ. સર્વને સરખો ધર્મ
ઉપદેશ સાધુએ કરવો. આવી રીતની સમિતિ
ઉપરથી શુદ્ધ સાધુ તરતજ ઓળખી શકાય.

ઇતિ ભાષા સમિતિ.

પ્રશ્ન:—એપણા સમિતિ એટલે, શું ?

ઉત્તર:—એપણા સમિતિ એટલે, વસ્ત્ર, પાત્ર,
આહાર પાણી હંવા અને ઉતરવાની જગ્યા
વગેરેની ચોખ્ખી રીતે તપાસ કરવી તે.
કારણ કે સાધુ માટે કોઈપણ વસ્તુ બનાવી
હોય અથવા વેચાતી લાવ્યા હોય તો તેઓને
ગ્રહણ કરવી કલ્પે નહિ કારણ કે એપણા
સમિતિવંત સાધુએ બેતાલીસ દોષ અને
બાવન અનાચાર ટાળી ઉપરોક્ત વસ્તુ લેવી
તેમ કહેલ છે તે નીચે મુજબ છે. તે બેતાલીસ
દોષ કયા કયા છે તેનાં નામ વિગત સાથે
કહે છે.

શ્રાવકના જોગથી ૧૬ ઉદ્દગમના દોષ

૧. આધાકર્મી (અધોગતિમાં લઇ જતા દોષો) એટલે
ખાસ સાધુ માટે આહાર, પાણી, વસ્ત્ર,
પાત્રાં, પાટ, પાટલા, સ્થાનક ઉપાશ્રયાદિક
૧૪ પ્રકારની વસ્તુમાંની કોઈપણ વસ્તુ
બનાવીને સાધુને આપે અને સાધુ ભોગવે

તો દોષ લાગે.

૨. ઉદ્દેશિક એટલે સાધુને ઉદ્દેશી ભાવ લેખા કરી બનાવેલી ૧૪ પ્રકારની વસ્તુ તેઓને આપે અને સાધુ તે લે અથવા ભોગવે તો દોષ લાગે.
૩. પુતીકર્મ એટલે ઉપરોક્ત દોષ વાળી વસ્તુનો શુદ્ધ વસ્તુ સાથે જરા પણ ભેળ, સંભેળ કરીને આપે અને સાધુ તે લે તો દોષ લાગે.
૪. થાપીતો એટલે સાધુને માટે સ્થાપી રાખે કે અમુક વસ્તુ સાધુને માટે જ છે બીજા કોઈએ વાપરવી કે ભોગવવી નહિ. આવા પ્રકારની વસ્તુ આપે અને સાધુ તે લે તો દોષ લાગે.
૫. મિશ્ર એટલે સચેત અને અચેત એકત્રે ભેળી કરીને આપે અને સાધુ તે લે તો દોષ લાગે.
૬. પ્રોહણો પ્રોહણો એટલે આઘા પાછી કરીને સાધુને આપે એને તે લે તો દોષ લાગે.
૭. કોઈપણ વસ્તુ અંધારામાં હોય અને સાધુને વહોરાવવા સારૂ અજવાળું કરીને વસ્તુ આપે અગર વહોરાવે અને સાધુ તે લે તો દોષ લાગે.
૮. સાધુ સારૂ કોઈપણ વસ્તુ વેચાતી લાવીને આપે અને સાધુ તે લે તો દોષ લાગે.
૯. સાધુ સારૂ કોઈપણ વસ્તુ ઉધાર લાવી આપે અને સાધુ તે લે તો દોષ લાગે.
૧૦. કોઈપણ વસ્તુનો અદ્ભૂતો અદ્ભૂતો કરી સાધુને

આપે અને તે લે તો દોષ લાગે.

૧૧. સાધુને સામું આણીને આપે અને લે તો દોષ લાગે.
૧૨. સાધુને ખારણુ ઉઘાડીને આપે અને સાધુ લે તો દોષ લાગે.
૧૩. વસ્તુ ઉંચી નીચી હોય તે ઉતારતાં અજ-યણ થાય એવી જગ્યાએથી ઉતારીને સાધુને આપે અને સાધુ લે તો દોષ લાગે.
૧૪. નિર્જળ એટલે નબળા પાસેથી છીનવીને વસ્તુ સાધુને આપે અને તે લે તો દોષ લાગે.
૧૫. પારકી વસ્તુ ધણીને પુછ્યા વગર સાધુને આપે અને તે લે તો દોષ લાગે.
૧૬. રાંધતી વખતે આંધણમાં સાધુ માટે વધારે ઓરે અથવા રાંધે અથવા નાંખે અને તે લે તો દોષ લાગે.

સાધુના યોગથી ૧૬ ઉત્પાનના દોષ.

૧૭. સાધુ ધાવની માફક બાળકને રમાડીને કોઈ વસ્તુ લે તો દોષ લાગે.
૧૮. હુત્તીની માફક ગૃહસ્થીને સગા સંબંધી વગેરેના સમાચાર કહીને સાધુ કોઈ ચીજ યાચે તો દોષ લાગે.
૧૯. નિમિત્ત વગેરે કહીને લે તો સાધુને દોષ લાગે.
૨૦. ન્યાત જાત જણાવીને એટલે હું અમુક

જાત અથવા નાતનો છું અથવા ગૃહસ્થીને
સાધુ એમ કહે કે સંસાર પક્ષે તમે અને
અમે અમુક અમુક સગાં સખંધી' થઈએ.
છીએ એમ કહીને કોઈપણ વસ્તુ લે તો
દોષ લાગે.

૨૧. ગરીબી ખતાવીને એટલે તમે અમેને
નહિ આપશે તો બીજું કોણ આપશે.
એમ કહીને લે તો સાધુને દોષ લાગે.

૨૨. સાધુ વૈદ્યપણું ખતાવીને કોઈ વસ્તુ લે
તો દોષ લાગે.

૨૩. ક્રોધ કરીને લે તો સાધુને દોષ લાગે.

૨૪. માન, અહંકાર કરીને લે તો દોષ લાગે.

૨૫. માયા, કપટ, ક્રિયા કરીને લે તો
દોષ લાગે,

૨૬. લોભ કરીને લે તો દોષ લાગે.

૨૭. આગળ પાછળ આપનારના ગુણ ગાઇને
લે એટલે કે તમે ઉદાર દિલના છો,
દાનવીર છો માટે તમે આપો એમ કહીને
યાચે તો દોષ લાગે.

૨૮. વિદ્યા, કામણ, વશીકરણ વગેરે કરીને લે
તો દોષ લાગે.

૨૯. મંત્ર, વૈદ્યપણું કરીને લે તો દોષ લાગે.

૩૦. ગોલી ચુરણ બનાવવાનું કહીને લે તે

દોષ લાગે.

૩૧. સુભાગ્ય દુર્ભાગ્યપણું ખતાવીને લે તે દોષ લાગે.

૩૨. ગર્ભ પડાવીને લે તે દોષ લાગે.

સાધુ શ્રાવક ખંનેના યોગથી એપણના દસ દોષનાં નામે.

૩૩. શંકા સહિત લે તે દોષ લાગે.

૩૪. સચેત (એટલે જીવ સહિત પૃથ્વી પાણી વગેરે)થી હાથ ખરડાયલો હોય તેવા પાસેથી લે તે દોષ લાગે.

૩૫. સચેત ઉપર મૂકેલી વસ્તુ હોય તે વસ્તુ લે તે દોષ લાગે.

૩૬. સચેતે કરી ઢાંકેલું હોય તે સાધુ લે તે દોષ લાગે.

૩૭. સચેતનો સ્પર્શ થતો હોય એટલે અડધીને રહ્યું હોય અને તે લે તે દોષ લાગે.

૩૮. આંધળા, પાંગળા* પાસેથી લે તે દોષ લાગે.

૩૯. પૂરું શસ્ત્ર પરણ્મ્યું ન હોય એટલે પુરું અચેત નહિ થયું હોય તે લે તે દોષ લાગે (કાચું પાકું)

૪૦. સચેત, અચેત ભેગી વસ્તુ હોય તે લે તે દોષ લાગે.

૪૧. અજ્ઞયણા થાય તેમ નાખતાં નાખતાં કોઈપણ

વસ્તુ વહોરાવે અને તે સાધુ લે તો દોષ લાગે.

૪૨. તરતનું લીપેલું આંગણું હોય તે ઉપરથી લે તો દોષ લાગે.

હવે ખાવન આજ્ઞાચાર કયા કયા તેનાં નામ વિગત સાથે નીચે મુજબ.

- ૧ સાધુને ઉદ્દેશીને એટલે સાધુના નિમિત્તે આરંભ કરીને જે કાંઈ આહાર, પાણી, વસ્ત્ર, પાત્ર દવા, પાટ, પાટલા, સ્થાનક, ઉપાશ્રયાદિક ૧૪ પ્રકારની વસ્તુ બનાવી હોય તેને ભોગવે તો અજ્ઞાચાર લાગે.
- ૨ સાધુને માટે કોઈપણ વસ્તુ વેચાતી લાવીને આપે તેને ભોગવે તો અજ્ઞાચાર લાગે.
- ૩ જે ઘરનાં આહાર, પાણી વગેરે પહેલે દિવસે વહોર્યાં હોય તેજ ઘરનાં બીજે દિવસે વહોરે તો અનાચાર લાગે.
- ૪ આહાર, પાણી, વસ્ત્ર, પાત્રાં વગેરે ગૃહસ્થ સામું આણી મૂકે ને સાધુ ભોગવે તો અજ્ઞાચાર લાગે.

* નોંટ:—(દોષ નંબર ૩૮) “આંધળા, પાંગળા હાલી ચાલીને વહોરાવે તો અત્યંત યત્ન સંભવ છે માટે દોષ કહ્યો નથી. પરંતુ જો તે સ્થિર રૂપે બેઠેલા હોય તે વખતે કાશ મુજતી રોટલી તેના હાથમાં વહોરાવવા સારૂ આપે અને તે વહોરાવે તો તે લીધાના દોષનું કારણ સાધુને નથી.”

- ૫ રાત્રે આહાર, પાણી લોગવે તો અણચાર લાગે.
- ૬ સ્નાન કરે એટલે નહાય તો અણચાર લાગે.
- ૭ સુગંધી પદાર્થો, અત્તર, તેલ, ફૂલ આદિ લોગવે તો અણચાર લાગે.
- ૮ પુષ્પાદિકની માળા લોગવે તો અણચાર લાગે.
- ૯ વાયરો (પવન) લેવા માટે વિંઝણો અથવા પંખો વગેરે હલાવે તો અણચાર લાગે.
- ÷૧૦ આહાર, પાણી, ભોજનાદિક રાત્રે વાસી રાખે તો અણચાર લાગે.
- ૧૧ ગૃહસ્થના વાસણમાં જમે તો અણચાર લાગે.
- ÷૧૨ રાજા રાજગાદીએ ખેસે તે વખતનાં સરસ આહારાદિક રાજપિંડ લોગવે તો અણચાર લાગે.
- ૧૩ સદાનત, દાનશાળા ધર્મોદા વગેરેનાં આહાર પાણી દવા વગેરે કોઈપણ વસ્તુ લે તો અણચાર લાગે.
- ૧૪ શરીર પર તેલાદિ ચોળે તો અણચાર લાગે.
(કારણથી છૂટ)
- ૧૫ દાંત પખાળે તો અણચાર લાગે. (કારણથી છૂટ)
- ૧૬ ગૃહસ્થને સુખ શાતાદિક પૂછે તો અણચાર લાગે.
- ૧૭ અરિસા એટલે કાચમાં મોઢું જુએ તો અણચાર લાગે.
- ૧૮ જુગાર રમે તો અણચાર લાગે.
- ૧૯ ચોપાટ, પાનાં વગેરે રમે તો અણચાર લાગે.
- ૨૦ માથા ઉપર છત્રી રાખે તો અણચાર લાગે.

- ૨૧ વૈદપણું કરે એટલે ગૃહસ્થને રોગાદિક ઉપર ગોળી ચુલ્લું વગેરે ઓષધ ખતાવે તો અણ્યાચાર લાગે.
- ૨૨ પગમાં ખૂટ વગેરે પહેરે તો અણ્યાચાર લાગે.
- ૨૩ અગ્નિને આરંભ સમારંભ કરે તો અણ્યાચાર લાગે.
- ૨૪ જેના યજ્ઞાનમાં ઉતર્યા હોય તે ધણીના ઘરનાં આહાર, પાણી, દવા વગેરે લે તો અણ્યાચાર લાગે.
- ૨૫ ગૃહસ્થના આસન, પલંગ, માંચા, વગેરે ઉપર બેસે તો અણ્યાચાર લાગે.
- ૨૬ રોગી, તપસ્વી, દુખાંજ એટલે અશક્ત એ ત્રણ સિવાય કારણુ વગર ગૃહસ્થના અંતર ઘરમાં (એટલે બે મકાનની વચ્ચેમાનું મકાન) બેસે તો અણ્યાચાર લાગે.
- ૨૭ મેલાદિક દૂર કરવા સાડા શરીરે પીઠી વગેરે ચોળાવે તો અણ્યાચાર લાગે.
- ૨૮ ગૃહસ્થની વૈયાવચ કરે તથા ગૃહસ્થ પાસે વૈયાવચ કરાવે તો અણ્યાચાર લાગે.
- ૨૯ પેતાની જાતની ઓળખાણ કરાવીને એટલે હું અમુક જાતને! છું તમે અમારા અમુક સમાં સંસાર પક્ષે થાઓ છો એમ કહી આહારાદિક વહેરે તો અણ્યાચાર લાગે.
- ૩૦ મિશ્ર પાણી એટલે કંઈક કાચું અને કંઈક પાકું એવું ભેળસેળવાળું ભોખવે તો અણ્યાચાર લાગે.

૩૧ રોગ થયો હોય ત્યારે ગૃહસ્થીનું શરણુ ધર્યો
એટલે વૈયાવય વગેરે ગૃહસ્થી પાસે કરાવવી
ધર્યો તો અણ્યાચાર લાગે.

૩૨. મૂળા (૩૩) આઠુ (૩૪) શેરડીના કાચા કટકા
(૩૫) કંદ (૩૬) મૂળ (૩૭) ખીજ (૩૮) ફળ
(૩૯) સંયળ (૪૦) સિંધવ (૪૧) કાચું મીઠું
(૪૨) સમુદ્રનું મીઠું (૪૩) ખાડીનું મીઠું (૪૪) કાળુ
મીઠું ઉપરોક્ત નાંખર ૩૨ થી નાંખર ૪૪ સુધીની
વસ્તુ સચેત ભોગવે તો અણ્યાચાર લાગે.

૪૫ ધૂપ કરે કરાવે તો અણ્યાચાર લાગે.

૪૬ વગર કારણે જાણી જોઈને ઊલટી કરે તો અણ્યા-
ચાર લાગે.

૪૭ વગર કારણે ગુહ્ય પ્રદેશ, ધૂવે તો અણ્યાચાર લાગે.

૪૮ વગર કારણે રેચ એટલે જીભાળ લે તો
અણ્યાચાર લાગે.

૪૯ વગર કારણે આંખમાં કાજળ, અંજન, સુરભો
વગેરે આંજે તો અણ્યાચાર લાગે.

૫૦ હાતણુ કરે વા મસ વગેરેથી રંગે તો અણ્યાચાર લાગે.

૫૧ તેલાદિક કરી શરીરનું મહાન કરે તો અણ્યાચાર
લાગે.

૫૨ શરીરની શુશ્રૂષા કરે તો અણ્યાચાર લાગે.

* નોટ નંબર ૫ અને નંબર ૧૦ બાબતમાં નંબર ૫માં સાધુ રાત્રે અહાર, પાણી આદિ ભોગવે તો અણાચાર લાગે એમ કહેલ છે. અને નંબર ૧૦માં આહાર, પાણી, ભોજનાદિક રાત્રે વાસી રાખે તો અણાચાર લાગે એમ કહેલ છે. માટે ઉપરોક્ત સૂત્ર પ્રમાણે આહાર, પાણી, દવા વગેરે સાધુને રાત્રે વાસી રાખવાં કે ભોગવવાં કહ્યે નહિ. જો સાધુ વાસી રાખે અથવા ભોગવે તો નિશીત સૂત્રના ૧૦માં ઉદ્દેશમાં ચોમાશી દંડ આવે એમ દર્શાવેલ છે. વળી દશવૈકલીક સૂત્રના છઠ્ઠા અધ્યયનમાં સ્પષ્ટ જણાવ્યું છે કે તેવા સાધુને, સાધુ નહિ પણ ગૃહસ્થ માનવા.

આ ઉપરાંત કોષ્ટ શ્રાધ્ધવિધિ વગેરે ગ્રંથોના આધાર લઈ પોતાને સગવડ પડતી વસ્તુઓ જેવી કે કસ્તૂરી, અરીસો, ત્રિકુળા જેવી કોપર, કંકુકરીઆતું, ભાંગ વગેરેને અણાહારી ગણીને, રાત્રે વાસી રાખે અથવા ભોગવે તો ઉપરોક્ત શાસ્ત્રની આજ્ઞાનો ભંગ થાય અને તેથી ચારિત્ર નાશ પામે. માટે ખ્યાલ રાખવો. જોઈએ કે કોષ્ટ ગ્રંથકારે પોતાને કાવતી અથવા મનગમતી વાત લખી જણાવી હોય પણ તે ત્રિતરાગ પ્રભુનાં વચન સૂત્રથી વિરુદ્ધ હોય તો તે માનવી નહિ.

* નોટ નંબર ૧૦—એમ તો રાજદિક ને ઘેર ગોચરી જવું કહ્યે. શાખ-સૂત્ર અંતગત, વર્ગ, ૩ અધ્યયન ૮. દેવકીના છએ દીકરા સાધુ હતા તેમણે શ્રીકૃષ્ણને ધરેથી મોદક લાડુ વહોર્યા હતા.

ઈતિ આવન અણાચાર સંપૂર્ણ

ઉપરોક્ત દોષ ટાળીને આહાર પાણી ગ્રહણ કરનાર સાધુ અને એ પ્રમાણે આપનાર ગૃહસ્થ એ બન્નેની

શુદ્ધ ગતિ ભગવાને બતાવી છે. શાખ સૂત્ર દશવૈકાલિક, અધ્યયન ૫, ઉદ્દેશો ૧ ગાથા ૧૦૦, શુદ્ધ ગતિના ઇચ્છક શુદ્ધ સાધુ શુદ્ધ નિર્દોષ આહાર પાણી લે અને સમજી આવક તેજ મુજબ આપે અથવા વહેરાવે કારણકે અશુદ્ધ આહારાદિક લેવાવાળા અને આપવાવાળા બન્નેને મહા દુઃખનાં કારણ પ્રભુજીએ બતાવ્યા છે.

પ્રથમ અશુદ્ધ આહાર લેવાવાળાની શું દશા થાય તે સૂત્ર શાખ સાથે નીચે લખીએ છીએ.

ઉત્તરાધ્યયન, અધ્યયન ૨૦, ગાથા ૪૭માં કહ્યું છે કે ઉદ્દેશિક એટલે સાધુનો ઉદ્દેશ રાખી બનાવેલું હોય તે, સાધુ માટે વેચાતી કેઠપણ વસ્તુ આણી હોય તે, નિત્ય પિંડ એટલે રોજ રોજ એક ઘરના આહાર પાણી લેવાં તે, ઇત્યાદિક દોષની અંદર કેઠપણ દોષવાદી વસ્તુ સાધુ ગ્રહણ કરે તો તે સાધુ અગ્નિની માફક સર્વલક્ષી છે. અને તે અહીંઆથી મરી દુર્ગતિમાં જાય છે.

દશવૈકાલિક, અધ્યયન ૬માં ૧૮ સ્થાનક સંયમથી ભ્રૂટ થવાનાં બતાવ્યાં છે. તેમાંનું ૧૩મું સ્થાનક એ છે કે આહાર ઉપાશ્રય, વસ્ત્ર, પાત્ર એ ચારે સાધુ માટે બનાવેલાં હોય અથવા વેચાતાં આણેલાં હોય તેને જે ગ્રહણ કરે તે સંયમથી ભ્રૂટ છે.

ભગવતી, શતક ૧ ઉદ્દેશો ૯, બોલ ૧૭માં કહ્યું છે કે આધા કર્મી એટલે સાધુ માટે ભાવ ભેગા

કરી બનાવેલ હોય તે, જે કેઈ શ્રમણ નીચ્છંથ ભોગવે
તો આયુષ્ય વળીને સાંત-કર્મના બંધન ગાઠાં બાંધ-
વાવાળા છે અને તે અહીંથી મરીને ચતુર્ગતિરૂપ
સંસારમાં અનંતકાળ સુધી રખડશે ઇત્યાદિક અનેક
દાખલા છે કે જેમાં અશુદ્ધ આહાર, પાણી ભોગવવા-
વાળા ધણીની દુર્દશા વર્ણવી છે.

હવે શ્રમણ નીચ્છંથને આહાર, પાણી વગેરે ૧૪ પ્રકારનું
દાન અશુદ્ધ જાણી જોઈને આપે, તે દાતારની દુર્દશા
સૂત્ર શાખથી વર્ણવીએ છીએ.

પ્રથમ તો ૧૪ પ્રકારનાં દાનની અંદરની કોઈપણ
વસ્તુ શ્રાવક જાણી જોઈને અસુજતી વહોરાવે અથવા
આપે તો તે આપનારનું ખારમું વ્રત તૂટે, કારણ કે
ખારમાં વ્રતમાં શ્રાવકને અસુજતી વસ્તુ સાધુને આપવાનાં
પચ્ચખાણુ હોય છે. વળી અસુજતા આહારાદિક
આપવાવાળા સાધુના વ્રતના લૂંટારા કહેવાય. વળી ત્રીજી
દુર્દશા અસુજતા અને અણુએષણિક આહારાદિક
વહોરાવવાવાળા અલ્પ આયુષ્ય બાંધે એમ ઠાણાંગ સૂત્રના
ત્રીજા ઠાણામાં કહ્યું છે અને લગવતી સુત્ર શ. ૫
ઉદ્દેશા ૬ માં અલ્પ ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય (એટલે અડતાળીશ
(૪૮) મિનિટમાં ૬૫૫૩૬ વખત જન્મે અને મરે તે)
બાંધે ઇત્યાદિક અનેક દાખલામાં અશુદ્ધ આહાર, પાણી
વગેરે ૧૪ પ્રકારનાં દાન આપવાવાળા ધણીની દુર્દશા
વર્ણવી છે. તેથી આપવાવાળા દાતારે પોતાને માટે

બનાવેલી વસ્તુમાંથી યથાશક્તિ સંતોષ કરી ધ્યાનપૂર્વક વહોરાવવું અથવા આવવું તેમજ યાચવાવાળા સાધુએ વહોરતાં દરેક વખતે પૃછી સારી રીતે કરી લેવું. આનું નામ એપણા સમિતિ છે.

પ્રશ્ન:—કોઈ ગામમાં શ્રાવકના જે ત્રણજ ઘર હોય ત્યાં દસ વીસ સાધું વિહાર કરતાં કરતા આવ્યા તેવે અવસરે આધાકર્મી આહાર પાણી વહોરવાં અથવા લોગવવાં કે નહિ ?

ઉત્તર:—પ્રથમ તો આવવાવાળા સાધુએ પહેલાંથી તપાસ કરી વિચારીને આવવું જોઈએ. ગામમાં કલ્પતી ગોચરીનાં ઘર થોડાં હોય તો બખ્ખે ત્રણ ત્રણના સાથ કરી જુદા જુદા દિવસોએ આવવું પણ બધાંએ એકી સાથે આવવું નહિ. ધારે કે કોઈ કારણને લીધે આવવાનું થયું તો તે ગામવાળા ગ્રહસ્થાને પહેલાંથી જણાવી દેવું કે સાધુએ માટે વધારે કાંઈ પણ બનાવવું નહિ કારણકે અમારે માટે બનાવેલી વસ્તુ વહોરવાના કે લોગવવાના અમેને પરચખાણુ છે છતાં જો તમે બનાવશે તો તમારા ઘરનો માલ ગુમાવીને દુર્ગતિના અધિકારી થશે. આ મુજબના અશુદ્ધ આહાર વહોરાવવાનાં માઠાં ફળ પ્રથમ પ્રરૂપવાં એમ કહેવાથી કોઈ શ્રાવક

સાધુ સાડ કેઈ પણ વસ્તુ ખનાવશે નહિ છતાં કેઈ રાગાંધ થઈ ખનાવે અને તેની ખખર સાધુને પડે તો તે ઘરે તેઓએ ગોચરી જવું નહિ. આ પ્રમાણે સાધુએ પોતાનાં વ્રત સાચવવાં. કેઈ પણ પ્રકારે અમુક ખડાનાનું અથવા કારણનું નામ દઈ અશુદ્ધ આહાર પાણી ભોગવવાં નહિ. જેમ કષ્ટ પડે તો પણ પોતાનું શિયળ સાચવવા દ્રઢ રહે તે સતી કહેવાય તેમ સાધુ પણ આવા અવસરમાં અશુદ્ધ આહાર પાણી નહિ વહોરે તો તેમાં સાધુપણું અખંડ જળવાય. આવા અવસરમાં ઉપવાસાદિક કરીને પોતાના વ્રતને સાધુ અખંડ રાખી લે તે જ ખડુંસાધુ પણું કહેવાય. જો આવા અવસરને વખતે અશુદ્ધ આહાર પાણી સાધુ લે અને પોતે લીધેલાં વ્રત ભાંગે તે તેવા વ્રતના ખંડન કરનાર સાધુ સાધુજ ન કહેવાય પરંતુ તે વ્રતના ભાગલ ભળટાચારી કહેવાય ડાહ્યા હોય તે વિચારી જો જો.

પ્રશ્ન ૪થો :—આદાન ભંડમતનીખેવણા સમિતિ એટલે શું ?

ઉત્તર :—આદાન ભંડમતનીખેવણા સમિતિ એટલે પુસ્તક, પાનાં, વસ્ત્ર, પાતરાં, વગેરે દિવસમાં તો જોઈ જોઈને ચતનાપૂર્વક લેવાં મૂકવાં

અને રાતે પુંજને શ્રદ્ધ કરવાં મુકવાં પણ
વગર જોયાં મૂકવાં નહિ. ઉંચેથી પટકવાં
નહિ.

ઘટિઆદાન ભાંડમત નીજેવણા સમિતિ

પ્રશ્ન પમો :—ઉચ્ચાર પાસવણ સમિતિ શટલે શું ?

ઉત્તર :—ઉચ્ચાર પાસવણ સમિતિ એટલે ઠલે
માતરે જીવજંતુ, લીલોતરી વગરની જગ્યામાં
નિર્વધ જવું અને પાછલા પહોરે જે ઘડી
દિવસ બાકી રહે ત્યારે રાત્રિમાં પરઠવાને
માટે જગ્યા પડીલેહી દિવસમાં એક વખત
તડકો આવે એવી જગ્યામાં પરઠવું.

ઘટિ પાંચમી સમિતિની વ્યાખ્યા

પ્રશ્ન :—મન ગુત્તિ એટલે શું ?

ઉત્તર :—મનગુત્તિ એટલે સાવધ, સંસારિક કામ-
માંથી મન ગોપવીને એટલે રોકીને રાખવું પણ
સંસારિક કામમાં મન પ્રવર્તાવવું નહિ તે
મન ગુપ્તિ કહેવાય.

પ્રશ્ન :—વચન ગુપ્તિ એટલે શું ?

ઉત્તર :—વચન ગુપ્તિ એટલે સાધધ વચન ગોપવીને
એટલે રોકીને રાખવું પણ સાવધ પાપકારી
વચન સાધુ બોલે નહિ તે વચન ગુપ્તિ કહેવાય.

પ્રશ્ન :—કાય ગુપ્તિ એટલે શું ?

ઉત્તર:—કાયગુપ્તિ એટલે સાવધ પાપવાળા કાયથી
કાયા ગોપવી એટલે રોકીને રાખવી પણ
પાપવાળું કેઈ પણ કાર્ય કાયાથી કરવું
નહિ. તે કાયગુપ્તિ કહેવાય.

ઈતિ પાંચ સમિતિ અને ત્રણ ગુપ્તિ વ્યાખ્યા સંપૂર્ણ

ઉપરોક્ત પાંચ મહાવ્રત, પાંચ સમિતિ; અને ત્રણ
ગુપ્તિ એ તેર બોલ ખરી રીતે સંપૂર્ણપણે પાળે તેજ
સાધુ અને તેજ સ્વપરના કલ્યાણ કરનારા નીચ્રથ ગુરૂ
કહેવાય. આ વ્યાખ્યા ગુરૂતત્ત્વ સમજવા સારૂ આત્માર્થી
પુરૂષને ઘણી મદદગાર અને સંતોષજનક છે એ નિર્વિ-
વાદપણે કહી શકાય કારણ કે ઉપલી બધી બાબતો
શાસ્ત્રના ફરમાન મુજબ હોવાથી કેઈ વાંધો કાઢી
શકે જ નહીં પણ આજે માનવ જાતિનો સ્વભાવ કુદ-
રતી શંકાશિળ હોવાથી કેટલાએકને એવી શંકા થઈ
આવે કે આજનો જમાનો અને હાલનો દેશકાળ બેતાં
આવા કઠીણ મહાવ્રત કેઈથી પળાય નહિ કારણ કે
જમાનો બદલાઈ ગયો છે અને શરીર સંઘયણ પણ
ચોથા આરાના સાધુઓ જેવાં રહ્યાં નથી.

દિવસે દિવસે બળ પરાક્રમની સ્થિતિ નબળી હોવાથી
ચારિત્ર પણ તેવાજ પ્રમાણમાં પાંખી શકાય એવું સામાન્ય
રીતે ઘણા માણસોનું ધારવું છે પણ બે શાસ્ત્રદષ્ટિથી
વિચાર કરવામાં આવે તો ઉપરોક્ત શંકા કરવાનું
કાંઈજ કારણ રહેતું નથી. કારણ કે ભગવતી સૂત્રના

૨૦ માં શતકમાં પ્રભુએ ફરમાવ્યું છે કે એકવીશ હજાર વરસ સુધી માહરું તીર્થ આલશે. વળી ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રના ૧૦માં અધ્યયનમાં કહ્યું છે તેનો ભાવાર્થ એ છે કે હે ગૌતમ! પાંચમા આરાના આત્માર્થે ભવ્ય જીવો હશે તે એમ કહેશે તે આ જન મક્કમ જાણી તીર્થ કરે દેવેનો પ્રરૂપેલ છે માટે આપણે આ વસ્તે ચઢી અપ્રમાદપણે વિચરો એમ નકકી કરી ઘણા જીવો શુદ્ધ આચાર પાળી આત્મ કલ્યાણ કરશે. હવે આ ઉપર આપેલા દાખલા ઉપરથી ખુદ્દી રીતે સિદ્ધ થાય છે કે પાંચમા આરાના છેડા સુધી આત્માર્થે જીવો થશે અને શુદ્ધ સાધુપણું પાળશે. તો પછી એમ કેમ કહેવાય કે જમાનાને લીધે સંપૂર્ણ રીતનું સાધુપણું ન જ પળે. વાંચક! જમાનો તો અનાદિકાળથી બદલાતો રહે છે પણ તેને લીધે સાધુપણું પાળવામાં પ્રભુએ કાંઈ છુટ જુદી આપી નથી એટલે કે કાળઆશ્રી મર્યાદા બાંધેલ નથી. વિચારીને જોવામાં આવે તો શાસ્ત્રકારે બિલટી સખત મર્યાદા બાંધી છે. જેમકે ચોથા આરામાં ૨૨ (બાવીસ) તીર્થ કરના સાધુમાને ૪ (ચાર) મહાવ્રત પાળવાનાં હતાં (સ્ત્રી ત્યાગ અને પરિગ્રહના ત્યાગને એક જ મહાવ્રતમાં ગણવામાં આવેલ) તેને બદલે મહાવીર પ્રભુએ પાંચ મહાવ્રત પાળવાનું ફરમાન કર્યું વળી બાવીશ તીર્થ કરના સાધુને પંચવણાં વસ્ત્ર ખપતાં હતાં તેને બદલે વીર પ્રભુએ એક શ્વેતવર્ણનાં જ વસ્ત્ર વાપરવાની સાધુને

આજ્ઞા ઓપી ઇત્યાદિક અનેક મર્યાવા ચોથા આરાના સાધુની અપેક્ષાએ પાંચમા આરાના સાધુઓને માટે વિશેષ કડકાઈથી બાંધવામાં આવી છે કારણ કે ત્રિકાળ જ્ઞાની પ્રભુ પોતે બાજુતા હતા કે પાંચમા આરાના સાધુઓમાં વકેજડતા વિશેષ રહેશે અને તેથી સખ્ત મર્યાદાની જરૂર છે. વળી જો આવી સખ્તાર્થ કરવામાં આવશે નહિ તો તકમાંથી તક કાઢશે. માટે પાંચમા આરાના શેષ કાળ સુધી શુદ્ધ સાધુપણું પાળી શકાય એવા ધરાદાથી આચારંગ, દશવૈકાલિક વિગેરે સૂત્રમાં પૂર્વે વણુંબ્યા તે તેર બોલ બતાવ્યા છે, કે જેથી આત્માર્થી સાધુ પૂર્વે બતાવ્યા તે તેર બોલ પાળવામાં જમાનાનો આશ્રય લઈ, જરાએ વાંધો લઈ શકે નહિ અને ખરું જોતાં આત્માર્થી લે પણ નહિ. તેમ છતાં જો કોઈ પુદ્ગળા નંદી બનીને દેશકાળ અથવા જમાના ઉપર વાત મૂકીને ચારિત્ર પાળવામાં છૂટ લે અને શિથિલાચારપણું ધારણ કરે તે શાસ્ત્ર દ્રષ્ટિએ સાધુએ કહેવાય જ નહિ, પણ આજ્ઞાના ઉત્થાપક કહેવાય, અને તેથી તેવા માટે શાસ્ત્રકારે પહેલેથીજ સૂચના આપી છે કે શુદ્ધ સાધુપણું નહિ પાળવાવાળાઓ દેશ કાળનું નામ લઈ આવું આવું કહેશે તે બાબત આચારંગ સૂત્રના અધ્યયન ૬ ઉદ્દેશ ૪માં દર્શાવેલ છે તેનો ભાવાર્થ એ છે કે “પાંચમા આરામાં ઠીલા ભાગલ સાધુ હશે તે એમ બોલશે કે પાંચમા આરામાં પૂરેપૂરું સાધુપણું પાળી શકાશે નહિ” અહીં શાસ્ત્રકારે સ્પષ્ટ જણાવે છે કે

ઠીલા ભાગલ હશે તે સાધુપણું સંપૂર્ણ રીતનું પાળશે નહીં અને એમ કહેશે તે સિવાય બીજા કંઈ કહેશે નહિ, કારણ કે પાંચમો આરો છે તે કાંઈ સાધુપણું પાળતો નથી. સંયમ પાળવાવાળો તો પોતાનો આત્મા છે. સાધુના શુદ્ધ ચારિત્ર પાળવાનાં પશ્ચિમ અથવા ભાવ હોય તો આરો કાંઈ આડો આવે નહિ, પણ જેના આત્મામાં ચારિત્ર પાળવાના ભાવ જ ન હોય તેને તો આજના જમાનાનું નામ લઈ છુટા થવું અને શિથિલાચારી બનવુંએ એક બહુજ સહેલી વાત છે તેને માટે આ મદદકારી બહાનું છે. અને આ મુજબ પ્રરૂપવાથી હાલની કેટલીક ભેળી પ્રથા બિચારી માની પણ લે છે કે સાધુ મહારાજ ચારિત્ર પાળવામાં ઠીલા ચાલે છે તે કાંઈ સાધુ મહારાજનો દોષ નથી પણ આ જમાનોજ એવો છે. પરંતુ આ બાબતમાં ન્યાયપૂર્વક ડહાપણથી વિચારવામાં આવે તો નહિ. પાળવાવાલા માટે જમાનો બિચારો શું કરે? શુદ્ધ ચારિત્ર નહિ પાળવાવાળાઓએ તો તીવ્ર કરોની હયાતીમાં પણ શિથિલપણું ચલાવ્યું છે તેના દાખલા નીચે મુજબ છે.

(૧) શ્રી આદિનાથ ભગવાનના કેટલાએક સાધુએ શરૂઆતમાં આહાર પાણી ન મલવાથી શિથિલાચારી બની ધર્મ પતીત થયા હતા.

(૨) શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાનની (૨૦૬) સાધ્વી (આચી) સાધુપણામાં હાથ પગ વસ્ત્રાદિ ધોવાનો અનેક દોષ

લગાવી ચારિત્ર વિરાધક થઈ હતી. શાખ-સૂત્ર જ્ઞાતાસુતસ્કંધ ૨.

- (૩) વળી ગર્ગાચાર્યના શિષ્ય ગલોહાર ગધા જેમ અવનીત થયા. શાખ-ઉત્તરાધ્યન, અધ્યન રણ
- (૪) અરિષ્ટ નેમનાથ ભગવાનના વખતમાં શેલકરાજ રૂપિ શિથિલાચારી થયા. જ્ઞાતા સૂત્ર અધ્યન ૫.
- (૫) ભગવાન મહાવીર સ્વામીની હયાતીમાં જમાલ ગોશાળો વગેરેએ શિથિલાચારી બની અનેક શાસ્ત્ર વિરુદ્ધ પ્રદ્વેષણ કરી હતી. શાખ-સૂત્ર ભગવતી ૩૫ ઇત્યાદિક ચોથા આરાના ઘણા દાખલા છે.

આ બાબતમાં વિચાર કરવાથી જણાઈ આવે છે પાંચમા આરાનો દોષ કાંઈ નથી, દોષ તો નહિ પાળવા વાળાનો છે. જો પાંચમા આરાનોજ દોષ હોય તો એવી માન્યતાવાળાના હિસાબે ચોથા આરામ પૂર્વે કહ્યા તેવા શિથિલાચારી નહિ હોવા જોઈએ. તે વખતે બધા શુદ્ધ સાધુ હોવા જોઈએ અને જો એમનું હોત તો કહી શકાત કે અગાઉ જ્યારે શુદ્ધ સાધુપણ પળાતું હતું ત્યારે બધા શુદ્ધ સાધુ હતા પણ આવું શુદ્ધ સાધુપણું પળાય નહિ એટલે બધા શિથિલાચારી થયા અને થાય છે, પણ ખરી વાત તો એ છે કે ચોથા આરામાં શુદ્ધ ચારિત્ર નહિ જ પાળ્યું તેમ હાલના પાંચમા આરામાં પણ કેટલાએક નહિ પાળવાવાળા નથી જ પાળતા અને પાળવાવાળા છે તે તો તે વખતે

તેમ સાધુઓ જેમ શુદ્ધ ચારિત્ર પાળતા હતા તેમ આશરે પણ સારી રીતે પાળે છેજ.

પૂર્વે વર્ણવ્યા તે તેર બોલ સંપૂર્ણપણે પાળવાના વર્તમાનમાં સાધુઓ શોધવાથી નજર આવે તેમ છે અને તેઓને જોવાથી અગર મળવાથી નિશ્ચય થાય છે કે આજના જમાનામાં પણ શાસ્ત્રોક્ત પ્રમાણે પાળવાના સાધુઓ છેજ. જેમ શાસ્ત્રમાં ફરમાવેલ છે કે જે સાધુને મુખ્ય કરી એટલે એકને ગુરૂ માની સર્વે વિચરવું તેજ પ્રમાણે તેરાપંથી સમાજમાં વર્તમાનમાં આશરે ૫૩૪ સાધુ સાધ્વી છે તે બધા પૂર્વ મહારાજઘિરાજ શ્રી તુલસી રામજી સ્વામીને ગુરૂ માનીને વિચરે છે તેમની આજ્ઞા સિવાય કોઈ પણ સાધુ સાધ્વી કોઈ પણ ઠેકાણે ચોમાસું કરી શકે નહિ. શેષ-કાં રહી શકે નહિ, દીક્ષા આપી શકે નહિ, ચેલા ચેલ પોતપોતાને નામે કરવાના બધા સાધુ સાધ્વીઓને પચ્ચબાણ હોય છે, સાધુને સારૂ સ્થાનક, ઉશ્રય કાયમના સ્થાપિત રાખ્યા હોય અથવા વેળાતા લીધા હોય અથવા બંધાવ્યા હોય તેમાં જ સાધુને ઊતરવાના પચ્ચબાણ હોય છે. પુસ્તક, પાંના ભંડારો કરી કે રાખી શકાય નહિ. જે હોય તેપોત પોતાની પાસેજ સાથે રાખવાં અને તે પણ વર્તમાન આચાર્યની નિશ્ચયે. પોતપોતાની માલિકી કરી રાખવાના પચ્ચબાણ હોય છે. ચોમાસું ઊતર્યા પછી દરેક સાધુ સાધ્વી જે કિંમતમાં આચાર્ય ગુરૂ

લગાવી ચારિત્ર વિરોધક થઈ હતી. શાખ-સૂત્ર જ્ઞાતાસુતસ્કંધ ૨.

- (૩) વળી ગર્ગાચાર્યના શિષ્ય ગલોહાર ગદ્યા જેમ અવનીત થયા. શાખ-ઉત્તરાધ્યન, અધ્યન ૨૭.
- (૪) અરિષ્ટ નેમનાથ લગવાનના વખતમાં શેલકરાજ-રૂપિ શિથિલાચારી થયા. જ્ઞાતા સૂત્ર અધ્યન ૫.
- (૫) લગવાન મહાવીર સ્વામીની હયાતીમાં જમાલી ગોશાળો વગેરેએ શિથિલાચારી બની અનેક શાસ્ત્ર વિરૂદ્ધ પ્રદુષણ કરી હતી. શાખ-સૂત્ર લગવતી શ. ૧૫ ઇત્યાદિક ચોથા આરાના ઘણા દાખલા છે.

આ બાબતમાં વિચાર કરવાથી જણાઈ આવે છે કે પાંચમા આરાનો દોષ કાંઈ નથી, દોષ તો નહિ પાળવા વાળાનો છે. જો પાંચમા આરાનોજ દોષ હોય તો એવી માન્યતાવાળાના હિસાબે ચોથા આરામાં પૂર્વે કહ્યા તેવા શિથિલાચારી નહિ હોવા જોઈએ. તે વખતે બધા શુદ્ધ સાધુ હોવા જોઈએ અને જો એમજ હોત તો કહી શકાત કે અગાઉ જ્યારે શુદ્ધ સાધુપણું પળાતું હતું ત્યારે બધા શુદ્ધ સાધુ હતા પણ આજે શુદ્ધ સાધુપણું પળાય નહિ એટલે બધા શિથિલાચારી થયા અને થાય છે, પણ ખરી વાત તો એ છે કે ચોથા આરામાં શુદ્ધ ચારિત્ર નહિ જ પાળ્યું તેમ હાલના પાંચમા આરામાં પણ કેટલાએક નહિ પાળવાવાળા નથી જ પાળતા અને પાળવાવાળા છે તે તો તે વખતે

તના સાધુઓ જેમ શુદ્ધ ચારિત્ર પાળતા હતા તેમ અત્યારે પણ સારી રીતે પાળે છેજ.

પૂર્વે વર્ણુવ્યા તે તેર બોલ સંપૂર્ણપણે પાળવા-વાળા વર્તમાનમાં સાધુઓ શોધવાથી નજરે આવે તેમ છે અને તેઓને જોવાથી અગર મળવાથી નિશ્ચય થાય છે કે આજના જમાનામાં પણ શાસ્ત્રોક્ત પ્રમાણે પાળવાવાળા સાધુઓ છેજ. જેમ શાસ્ત્રમાં ફરમાવેલ છે કે એક સાધુને મુખ્ય કરી એટલે એકને ગુરૂ માની સાધુએ વિચરવું તેજ પ્રમાણે તેરાપંથી સમાજમાં વર્તમાનમાં આશરે ૫૩૪ સાધુ સાધ્વી છે તે બધા પૂજ્ય મહારાજધિરાજ શ્રી તુલસી રામજી સ્વામીને ગુરૂ માનીને વિચરે છે તેમની આજ્ઞા સિવાય કોઈ પણ સાધુ સાધ્વી કોઈ પણ ઠેકાણે ચોમાસું કરી શકે નહિ. શેષ-કાળ રહી શકે નહિ, દીક્ષા આપી શકે નહિ, ચેલા ચેલી પોતપોતાને નામે કરવાના બધા સાધુ સાધ્વીઓને પચ્ચબાણ હોય છે, સાધુને સારૂ સ્થાનક, ઊપાશ્રય કાયમના સ્થાપિત રાખ્યા હોય અથવા વેચાતા લીધા હોય અથવા બંધાવ્યા હોય તેમાં આ સાધુને ઊતરવાના પચ્ચબાણ હોય છે. પુસ્તક, પાનાંના ભંડારો કરી કે રાખી શકાય નહિ. જે હોય તે પોત પોતાની પાસેજ સાથે રાખવાં અને તે પણ વર્તમાન આચાર્યની નિશ્ચાયે. પોતપોતાની માલિકી કરીને રાખવાના પચ્ચબાણ હોય છે. ચોમાસું ઊતર્યા પછી દરેક સાધુ સાધ્વી જે દિસામાં આચાર્ય ગુરૂ

મહાશય વિચરતા હોય તે તરફનો વિહાર કરીને તેમની હાજરીમાં હાજર થાય છે, આચાર્યનાં દર્શન કર્યા વગર તેઓના હુકમ સિવાય અન્ય ક્ષેત્રમાં કોઈ સાધુ સાધ્વી વિચરતાં નથી આચાર્યના દર્શન કરી, જે જે ગામોમાં જે જે સાધુ સાધ્વી વિચર્યાં હોય તેનું લીસ્ટ આચાર્યને જતાવવામાં આવે છે. આવા લીસ્ટમાં સાધુને વિગતવાર બધી હકીકત લખવી પડે છે કે અમુક ગામમાં આટલા દિવસ રહ્યા, અમુક ગામમાં અમુક ધણીનાં આટલાં કપડાં બાંધ્યાં, અમુક ગામમાં શરીર સબધી કારણને લીધે સાંજથી વખતે આટલા દિવસ ગરમ આહારની ગોચરી કરી તેની પાચ વિગત આટલા દિવસ ટાલી સાધુ સાધ્વીને એક ગામમાં આચાર્યના હુકમ સિવાય શેષકાળ વા ચોમાસામાં ભેગા રહેવું નહિ, ઇત્યાદિક અનેક મર્યાદા તેરાપંથ પ્રચારક ભીક્ષુ-બ્રહ્મીએ બાંધેલ છે અને તેને લીધે શાસ્ત્રોક્ત પ્રમાણે પાંચ મહાવ્રત, પાંચ સમિતિ અને ત્રણ ગુપ્તિ એ તેર બોલ સંપૂર્ણપણે પાળવામાં આવના જમાનામાં પણ જરાયે વધેલા આવતો નથી, જે મુજબ મહાવીર સ્વામી ચારિત્ર પાળવાનું સાધુઓને ફરમાવી ગયા છે તે મુજબનું ચારિત્ર સારીરીતે પળાય છે અને તેથી પાંચમા આરામાં શાસ્ત્રોક્ત પ્રમાણે શુદ્ધ સંયમ નહિ જ પળાય એવી શંકા લાવવાનો સવાલ ઊભો રહેતો નથી. એક શુરની આજ્ઞામાં ચાલવાવાળા અને શાસ્ત્રોના ફરમાન મુજબ પાળવાવાળા સાધુ આંજે પણ પ્રત્યક્ષપણે નજરે

એવામાં આવે છે. ડાહ્યા હોય તે ખાત્રી કરી જોશે.

પ્રશ્ન:—કેટલાક કહે કે કે ઉપરોક્ત તેર બોલ પાળે છે કે નહિ તેની ખાત્રી કરીને શું કરવું છે ? જેણે ઘરખાર, ખાયડી, છોકરાં, માતા પિતા બધાને છોડ્યાં તેઓ તો આપણા કરતાં સારાજ છે, પછી ચારિત્ર પાળે યા નહિ તેનું તે જાણે.

ઉત્તર:—ગુરૂતત્ત્વની ખાત્રી કર્યા વગર અને તેને સમજ્યા વગર કોઈનો છૂટકો જ નથી કારણ કે સુગુરૂ વગર જ્ઞાન મળતું નથી. ગુરૂ જો શુદ્ધ ચારિત્રવાન દરેક રીતે હોય તો તેઓ દેવનું સ્વરૂપ શુદ્ધ સમજાવે. કે વિતરાગ પ્રભુ રાગ દ્વેષને જીતવાવાળા, ને કલ્યાણકારી દેવ છે. પાંચ મહાવ્રત, પાંચ સમિતિ, અને ત્રણ ગુપ્તિ ખરીરીતે પાળે તેજ કલ્યાણકારી નિગ્રંથ ગુરૂ છે. કેવળી પ્રરૂપીત અહિંસામય કલ્યાણકરી તે ધર્મ છે. શાસ્ત્રોક્ત કર્મમાન મુજબ પાળવાવાળા ગુરૂ જે હોય તેજ ઉપર બતાવ્યા પ્રમાણે દેવ, ગુરૂ અને ધર્મ એ ત્રણે તત્ત્વનું સ્વરૂપ શુદ્ધ રીતે સમજાવે અને તેથી જ માણસો પોતાનું આત્મકલ્યાણ સારી રીતે કરી શકે અને

તેટલા માટે આત્માર્થી પુરુષોએ, ગુરુ તત્ત્વ સમજવાની અને તે વિષે ખાત્રી કરવાની ખાસ જરૂર છે. ખાલી વેષ પહેરવાથી સાધુ અને ગુરુ થઈ જવાય નહિ. વેષ તો પૂર્વે દરેક જીવે અનંતીવાર પહેર્યો છે. પણ શાસ્ત્રોક્ત ફરમાન પ્રમાણે શુદ્ધ ચારિત્ર પાળ્યું નહિ તેથી કલ્યાણ થયું નથી માટે સમજી માણસે વિચારવું જોઈએ કે જિન મારગમાં ગુણી ગુરુ તે ગુરુ છે અને તેની પૂજા છે. ગુણ વગરનો વેષ પહેરનાર તે ગુરુ નથી તે તો સંસારી કરતાં ખોટા ગણાય કારણ કે લીધેલા મહાવ્રતની મર્યાદા તોડે તે સારા હોય શકે જ નહિ. તે તો ગૃહસ્થી કરતાં ઊતરતા જ ગણાય.

દાખલા તરીકે જે ગૃહસ્થી છે તેમાં એકે તો સામાયિક કરવાનાં પરચખાણુ લઈ સામાયિક લીધું છે અને બીજે પરચખાણુ વગરનો ખુલ્લો છે. હવે જે ખુલ્લો છે, તે ગૃહસ્થ સંસારના અનેક આરંભ સમારંભનાં કાર્ય કરે છે તેનું પાપ ફક્ત તેને લાગે છે, પણ સામાયિકનાં પરચખાણુ ન હોવાથી, પરચખાણુ ભાંગવાનું પાપ તેને લાગતું નથી, અને જેને સામાયિકનાં પરચખાણુ લીધાં છે તે, આરંભ સમારંભવાળું કાર્ય કરે તો બેવડો ગુન્હેગાર ગણાય. આ દાખલો ધ્યાનમાં રાખી ઉપરોક્ત ગુરુતત્ત્વ પર વિચાર કરવો.

કે બે ઘડીની સામાયિક ભાંગવાવાળો, ખુદ્દા ગૃહસ્થ કરતાં ઘણો જ નરસો ગણાય. તો પછી સાધુને તો છાંદગીની સામાયિકનાં પચ્ચખાણુ હોય છે, તે પચ્ચખાણુને ભાંગવાવાળા તો ગૃહસ્થ કરતાં સારા શી રીતે હોઈ શકે! ન જ થઈ શકે સારાને બદલે સાધારણ રીતે ઠગારા તો કહી શકાય અને એવાને બે સારા માની ધર્મ ગુરૂ સમજે તેને ભગવાને મિથ્યાત્વી કહ્યા છે. શાખ, -સૂત્ર, ઠાણાંગ ઠાણાં ૧૦માં એમ જણાવેલ છે કે અસાધુને સાધુ સરઘે તો મિથ્યાત્વ લાગે માટે ફક્ત વેષ બોધને સારા ગુરૂ તરીકે માનવા નહિ. વિતરાગનાં ફરમાન મુજબનું સાધુપણું પાળે છે કે નહિ તે બાબતની પ્રથમ તપાસ કરવી, નહિ પાળે તેની કરણી તે જાણે એમ કહીને વેષધારીને ગુરૂ માનવા નહિ.

જેમ સંસારમાં કુંભારને ત્યાંથી તાવડી ખરીદ કરવી હોય ત્યારે તેને ઘણું કરીને બે ત્રણ વખત ટકોરાથી વગાડી લેવામાં આવે છે પણ કુટેલી જાણી બોધને કોઈ લે નહિ, તે મુજબ ડાહ્યા અને સમજી માણસોએ ધર્મગુરૂની બાબતમાં પણ પરીક્ષા કરવી, કે આ સાધુની શ્રદ્ધા, આચાર, શાસ્ત્રોક્ત પ્રમાણે અખંડ છે કે કેમ! બે અખંડ રીતે પાળવાવાળા હોય તો તે ગુરૂ છે, પણ બે તે ચારિત્ર અખંડ પાળવાવાળા ન હોય અને માત્ર -કુટેલી તાવડી જેવ.

હોય તો સમજી માણસે તેવાઓને ગુરૂ તરીકે માનવા,
જૂજવા કે વાંકવા જોઈએ નહિ.

પ્રશ્ન:—પહેલાંના ધારેલા ગુરૂ મુકાય કેમ? ભલેને
તે શાસ્ત્રેકત પ્રમાણે સંયમ ન પાળતા હોય
અને ખીજા સાધુ પાળતા હોય તો પણ
ગુરૂ તો તે જ મનાય કે જે અસલથી
એટલે બાપદાદાથી ચાલતા આવ્યા હોય-

ઉત્તર:—શાસ્ત્રોંકન પ્રમાણે નહિ ચાલે અને શિષિ-
લાચારી હોય તો, તેવાઓને છોડી દેવામાં
જરાયે વાંધો નથી. આગળના આત્માર્થી પુરૂષોએ
શ્રદ્ધા આચારમાં ખોટા બાણ્યા તેવા ગુરૂઓને
છોડ્યા છે. તેના દાખલા શાસ્ત્ર પ્રમાંજી સહિત
નીચે મુજબ છે. શકડાળ પુત્રનો ગુરૂ ગોશાલો
હતો. તે ખોટો લાગ્યો એટલે તેને છોડી શ્રમણ
ભગવંતશ્રી મહાવીર પ્રભુને ગુરૂ તરીકે તેણે
સ્વીકાર્યો છે. શાખ સૂત્ર ઉપાસગદશાંગ, અધ્ય-
યન ૭. સુખદેવ સન્યાસી પોતે ૧૦૦૦ એક
હજાર ચેલાના ગુરૂ હતા, તેમણે પણ સ્થાવરચા
પુત્ર સાધુ સાથે ચરચા કરી, અને તેઓને
ધર્મ ગુરૂ તરીકે સ્વીકાર્યા અને તેમની પાસે
દીક્ષા પણ લીધી. શાખ-સૂત્ર જ્ઞાતા, અધ્યયન
૫ ઇત્યાદિક શાસ્ત્રોમાં અનેક દાખલા છે તે
ધ્યાનમાં લઈ વિચારવામાં આવે તો સમજી

માણસ મહાવ્રત નહિ પાળનાર સાધુઓને ગુરૂ તરીકે ન જ માને તેમ છતાં તેઓને જે કોઈ એકાંત પક્ષ તાણી ગુરૂ તરીકે માનવા મૂકે નહિ તો તે વ્યક્તિને શાસ્ત્ર હિસાબે અભિગ્રહિક મિથ્યાત્વ લાગે (અભિગ્રહિક મિથ્યાત્વ એટલે ખોટા જાણે તો પણ દીધેલી ટેક મૂકે નહિ.) આત્માથી હોય તે વિચારી જોશો. વળી શસ્ત્રોક્ત પ્રમાણે નહિ પાળવા-વાળા સાધુને માત્ર બાપદાદાએ ગુરૂ તરીકે માન્ય કરેલ હોવાથી દીકરાએ તેને જ માનવા જોઈએ તેવા મંતવ્યને લઈ ભીજ સુ સાધુને ગુરૂ તરીકે નહીં ધારવા અને ગુરૂ તત્ત્વ નહિ સમજવું એવી વાત પણ ધર્મ મારગમાં અઘટિત છે. કારણ કે કોઈના બાપદાદાએ જો-શાળા જેવા પાંખડીને ગુરૂ માન્યા હોય અને તેનાં કરતાં દીકરાને મહાવીરપ્રભુ સારા લાગે તો ગુરૂ તરીકે તેને નહિ માનવા એમ બને નહિ. દીકરો પોતાના કલ્યાણ સારૂ ખુશીથી માની શકે છે. અને તેમાં જરાયે વાંધો નથી, સબખ દેવ, ગુરૂ, ધર્મ એ ત્રણે તત્ત્વ સૌને માટે સ્વતંત્ર છે.

પોતપોતાની આત્મા સાક્ષી બરે અને જે સારૂં લાગે તે સ્વીકારી શકે છે. સ્વઆત્મ-

કવ્યાણુ કર્તા તત્ત્વોનો હક, બાપદાદા કે બીજા કોઈની પાછળ હોઈ શકે નહિ. જેમ કહ્યું છે કે “કરણી આપો આપની કોણ બેટા કોણ બાપ” માટે ધર્મોપદેશ લેવા સારૂ શાસ્ત્રોના ફરમાન મુજબ પાળવાવાળા નિગ્રંથ સાધુને ધર્મ ગુરૂ માનવામાં વડીલ અથવા ન્યાત જાત કોઈની અડચણ, કે અટકાયત આત્મ હિતૈષી પુરૂષોને કબૂલ હોય નહિ જ કારણ કે પેલાની અટકાયત કબુલ કરી, શરમ, વા અંતરાય, રાખવામાં આવે, તો પોતાના આત્માનું, લવો લવનું હિત બગડે. વિવેક લોચને વિચારી જો જો.

પ્રશ્ન:—ઉપરોક્ત નિગ્રંથ ગુરૂની વ્યાખ્યા લખવાનો અને બહાર પાડવાનું ધ્યેય અથવા હેતુ શું હશે !

ઉત્તર:—આ વ્યાખ્યા લખવાનો અને બહાર પાડવાનું ધ્યેય ફક્ત એજ છે કે ભવિ પુરૂષો નિગ્રંથ ગુરૂનાં લક્ષણો સારી રીતે સમજી શકે, તે સિવાય કોઈની નિંદા કે કોઈને હલકા પાડવાનું ધ્યેય નથી તે વાંચક પુરૂષોને આ આ આખો લેખ ધ્યાનપૂર્વક વાંચવાથી આપો આપ જણાઈ આવશે.

ઈતિ શુભમ્.

શ્રી ૧।

પારણાની ઢાલ,

(ઢોહરો)

કરણુ જોગને જોલખ્યા, લાગે જીન મત છાપ;
 તારે ત્યાગ લોગ બેઉ જુદા, સમજે આપોઆપ, ॥૧॥
 પ્રથમ કરણુ પોતે કરે, કરાવ્યા બીજે જાણુ;
 અનુભોધાં ત્રીજે કરણુ, સમજે ચતુર સુજાણુ. ॥૨॥
 પ્રથમ મન બીજે વચન, ત્રીજે કાયા જોગ;
 સારા નરસા છે ત્રણે. સમજે હૈ ઉપયોગ, ॥૩॥
 ત્યાગ મારગને ઉપરે, જો લગે કરણુને જોગ;
 તેા ધર્મ પુન્ય બેઉ હુવે, કટે કર્મનો રોગ. ॥૪॥
 જોગ મારગને ઉપરે, જો કરણુ જોગ જુટ જાય;
 તેા જોગ વધે ઈંદ્રિયાં તણેા, ધર્મ પૂરુષ નહિ થાય. ॥૫॥
 આ કરણુ જોગ ચાવી થકી, બધા તાળાં ખુલ જાય;
 સમજે ચાવી જે ચતુર, મિથ્યા મતિ ગુંચવાય. ॥૬॥

॥ ઢાલ ॥

આ અનુકંપા જીન આજ્ઞામે “એદેશી”

ચોવીસ લાખ લીલોતરીની જાતિ,
 તેને ત્યાગ્યા વગર લાગે પાપ પીછાણેા;
 સમજુ શ્રાવક પાપ શું શકે જબ,
 યથાશક્તિ બાંધે પ્રમાણેા,
 આ ત્યાગ વધારે છે મોક્ષનો
 મારગ. આંકડી. ॥૧॥

હાખલા તરીકે ધારો એક શ્રાવક,
પચાસ સિવાય ક્યાં પચ્ચખાણો,
તે પહેલે કરણે થયો ત્યાગ વધારો,
ત્યાગથી નિજ આત્મ કહ્યાણો.

ઓ ત્યાગ વધારો, ॥૨૧॥

મર્યાદા બાંધી તમે પિણુ મુકો,
બીજને ઉપદેશ આપ્યો પ્રસિદ્ધો;
જબ પચાસ ઉપરાંત બીજે પણ છોડી,
ઓ ત્યાગનો લાભ બીજે કરણુ લીધો.

ઓ ત્યાગ વધારો. ॥૨૨॥

ત્રીજો માણસ કરે છે અનુમોદના,
ધન્ય ધન્ય ત્યાગ ક્યાં તમે લાઈ;
એમ ત્યાગીના ત્યાગ વખાણો,
તે પિણુ ત્રીજે કરણુ લીધો લાભ ઉઠાઈ.

ઓ ત્યાગ વધારો. ॥૨૩॥

હવે પચાસ લીલોતરી રાખી હતી.
તે પાસે મુકી પોતે ખાવા બેઠો;
એ પ્રથમ કરણુ થયો લોગ વધારો,
પણુ શ્રાવક સમજે મારો જીવ ઘેઠો.
ઓ લોગ વધારો છે સંસાર

મારગ આંકડી. ॥૨૪॥

બીજે આવ્યો તેને દસ ખવરાવો,
ઓ બીજે કરણુ થયો લોગ વધારો;

આપવા વાલાને જે અનુમેદે,
તે ત્રીજે કરણે લોગનેા લાગીદારો.
ઓ લોગ વધારો. ૥૬૪

વળી બીજે દાખલો ત્યાગ લોગનેા,
એક ગ્રહસ્થને આવ્યો વૈરાગ સારો;
તે ચોમાસે રાત્રિ લોજન ત્યાગ્યો,
એ પહેલે કરણે થયો ત્યાગ વધારો.
ઓ ત્યાગ વધારો છે મોક્ષનેા મારગ. ૥૬૫

ઉપદેશ આપી બીજને છોડાવ્યો,
તે બીજે કરણે થયો લાલ પ્રસિધ્ધો;
તિણ ત્યાગી વૈરાગીને જે અનુમેદે,
તે ત્રીજે કરણે લાલ સેહજેહી લીધો.
ઓ ત્યાગ વધારો. ૥૬૬

હવે દિવસે જમવો રાખ્યો છે તેને,
લોગ મારગ પહેલે કરણે કહી જે;
શરીર સારૂ આરંભ કરવો પડે છે,
પણુ ધર્મ તો ત્યાગ છે તેહમાં ગણી જે.
ઓ લોગ વધારો છે સંસાર મારગ. ૥૬૭

કેટલાએક ખાલ અજ્ઞાની એમ બોલે,
ખાવો પીવો એમાં શેનો છે દોષ;
તે ત્યાગ લોગ સું છે એલખ્યો નાહિ,
ખાઈ ખાઈ પશુ જેમ દેહિને ચોષે.
ઓ લોગ વધારો. ૥૬૮

પોતે જમ્યો તે પહેલો કરણ છે,
 તે જમાડ્યો તે કરણ લોગનો બીજો;
 જમવો જમાડવો સંસાર મારગ,
 પણ ત્યાગને લોગની ઓલખ કીજો.
 ઓ લોગ વધારો છે સંસાર મારગ. ॥૧૧૧॥

કોઈ જમાડણુવાલાને ખૂબ વખાણ્યો,
 આને કેવો મજનો માલ જમાવ્યો;
 તે ત્રીજો કરણ થયો લોગમેં દાખલ,
 ફાગટમાંહી પાપ ઉપાયો.
 ઓ લોગ વધારો છે સંસાર મારગ. ॥૧૨૧॥

કોઈ આખા દહાડામાં એકજ ટાણે,
 જમવો રાખ્યો બાકી કીયાપચ્ચખાણુ;
 રાખ્યો તે લોગનો પહેલો કરણ છે,
 ત્યાગનો નામ એકાસણુ બાણુ.
 ઓ ત્યાગ. ॥૧૩૧॥

એમજ બીજાને ઉપદેશ આપીને,
 એક ટાણુ સિવાયનો લોગ છોડાયો;
 તે બીજો કરણ દલલ કહિ જે,
 ત્યાગ વધારાનો લાલ ઉઠાયો.
 ઓ ત્યાગ મારણુ. ॥૧૪૧॥

ત્રીજો કરણ અનુમોદનવાળો,
 એ ત્રણે જણે શિવપંથ આરાધ્યો,
 એક ટાણુ જે જમ્યા જમાવ્યા,

તે ભોગ મારગ સંસારનો સાધ્યો.

ઓ ભોગ વધારો છે સંસાર મારગ. ॥૧૫॥

વળી ઉપવાસ પારણા ત્યાગ ભોગનો,

ન્યાય સાંભળને નિષ્ક્રય કીન્યો;

લીલોતરી રાત્રિ ભોજન જેમ જ,

કરણ ભોગથી ઓલખ લીન્યો. ઓ ભોગ ॥૧૬॥

પોતે ઉપવાસ કર્યો એક શ્રાવક,

તે પહેલે કરણ થયો ત્યાગ વધારો;

ચ્યારું આહારના ત્યાગ કર્યા,

જલ રોક દીધા નિજ આશ્રવદ્વારો.

ઓ ત્યાગ વધારો છે મોક્ષનો મારગ ॥૧૭॥

ઉપદેશ આપી બીજા પુરૂષને,

તેને કર્મકાટણ ઉપવાસ કરાવ્યો;

તે ત્યાગ વધારી કરી આતમ શાતા,

ઓ બીજે કારણે લાભ કમાવ્યો.

ઓ ત્યાગ વધારો. ॥૧૮॥

જે તપસ્યાવાલાને ખૂબ વખાણ્યો,

ધન્ય ધન્ય સદ્ગુણ કર્યો અવતારો;

તે અનુમોહવારૂપ ત્રીજે કરણે,

ત્યાગ પ્રશંસાનો લાભ અપારો.

ઓ ત્યાગ વધારો. ॥૧૯॥

હવે ઉપાસવાળો પારણા સાફ,

બીજે દિવસ કર્યો આરંભ કુટો,

પછી પચ્ચખાણ પાળી ખાવા બેઠો,

જળ થયે લોગમેં હાખિત ત્યાગથી છૂટે।

ઓ લોગ વધારો. ॥૨૦॥

પોતાનો પારણો પહેલે કરણે,

તો ખીજનો બીજે કરણે જાણો;

ઓ લોગ વધારો પાધરો દિસે,

લોગ મેં ધર્મ કહેતે અજાણો.

ઓ લોગ વધારો. ॥૨૧॥

પારણો કરે કરાવે તેહને કેંઈ,

અનુમોદે કહે સારો કીધો;

તે ત્રીજે કરણે લોગ વખાણ્યો,

ઓ કરણ જોગનો છે લેખો સીધો.

ઓ લોગ વધારો ॥૨૨॥

પોત પોતાને ઘેર તેડી લે જાવે,

જમે જમાડે સંસાર વ્યવહારો,

પિંણ તિણમાંહે ધર્મ ન સમજે,

શ્રાવક સમજે ખીજે આશ્રવદ્વારો.

ઓ લોગ વધારો.

એમ ત્યાગ લોગનો ખુલાસો સાંજળ,

કેંઈ મોહ કર્મ વસ ઊલટી જાણ;

અસાધ કહે પારણો નહિ કરાવણ,

એહવા આરોપ મૂકે જાણ જાણ.

ઓ લોગ વધારો. ॥૨૪॥

જણ લોગજાણ એમ ન સમજે,

ના જાડ્યાં લાગે અંતરાય કર્મો;
 દેખ લિખારી વહોરેજ નાંડિ,
 તેના ના કહ્યા કયાં રહ્યો સાધુ ધર્મો.

ઓ લોગ વધારો ॥૨૫॥

સાધુ તો ઉપદેશ આપી જીવોને,
 ત્યાગ ને લોગનો મારગ સમજાવે;
 લોગ વધારામાં મોડું વશ પ્રાણી,
 ધર્મ સમજે તે કુણુદિ છોડવે.

ઓ લોગ વધારો. ॥૨૬॥

ઉદ્દેશ આપી ઉપવાસ કરાવ્યો,
 તે બીજે કરણે થઈ ત્યાગ દલાલી;
 તિણ ત્યાગ દલાલી મેં ધર્મ કહ્યો પ્રભુ,
 પણ લોગની વાત સૂત્રમેં ન આવી.

ઓ લોગ વધારો ॥૨૭॥

કુશુર ત્યાગને લોગ જોડે મેં,
 કેવો મજાના ધર્મ બતાવ્યો;
 પિણુ સમજી માણસ પાધરો સમજે,
 જોડે મેં ધર્મ થાયે કિણુ ન્યાયો.

ઓ લોગ વધારો. ॥૨૮॥

પારણામાં જો ધર્મ થાવે તો,
 ઉપવાસ કરી કૌણુ ભુખ્યા મરશે;
 પૈસાવાળો વગર કાયા કળે,
 પારણાં કરાવી કરાવીને તરસે.

ઓ લોગ વધારો. ॥૨૯॥

ગરીબ તો પારણાં કયાંથી કરાવે,
રોટલીના ફાંફાં પોતાને હોય;
ઇશુ ન્યાયે તો નિર્ધન રખડે,
ચૈસાવાલો બંધે સ્વર્ગમેં સોય.

ઓ ભોગ વધારો. ॥૩૦॥

આમ વિતરાગના મારગ માંહે,
પક્ષપાત નથી રાખી કોય;
માટે જ ત્યાગમેં ધર્મ પ્રરૂપ્યો,
ગરીબ ભાગ્યવાન કરે તિલુને હોય.

ઓ ત્યાગ વધારો. ॥૩૧॥

કુટલાક જીવ સમજ્યા વિષુ બોલે,
મેં પારણો કરાય શાતા વપરાઈ;
તિલુ શાતાનો ધર્મ થયો છે,
મહેં ખટરસથી પેળ્યો સાધર્મી ભાઈ.

આ પુદ્ગલ શાતા સંસારનો મારગ. ॥૩૨॥

ઇશુરો ઉત્તર આપું સીધો,
આહક બુદ્ધિથી ન્યાય વિચારો;
શાતા થઈ તે પધરી દીસે,
પણ શાતાના લેહ છે જે પ્રકારો.

આ પુદ્ગલ શાતા. ॥૩૩॥

ઉપવાસ કરે કરાવે તેહથી તો,

આતમ શાતા થતી બણે;

પારણામાં થઈ પુદ્ગલ શાતા,

આમ જે શાતાના લેહ પિછાણે.

આ પુદ્ગલ શાતા. ॥૩૪॥

કોઈ માણસ ઉપવાસ કર્યો તે વખતે,
પુદ્ગલને તો થઈ પરમ અશાતા,
કુલ જેમ આ કાયા કુમલાઈથી,
જરમી ચલી માથે ચકકર આતા.

આ પુદ્ગલ શાતા. ॥૩૫॥

જળ આતમાથી મિત્ર સમજી કાયા,
સમલાવ રાખી કમં ખપાયા;
તરે આતમ શાતા થઈ મજાહની,
ઉપવાસથી ફલ એહવા પાયા.
આ આતમ શાતા મુક્તિનો મારગ. ॥૩૬॥

ખીજે દહાડે થયો પારણો જળ,
સુસ્તો મટી કાયા દીસે મજાની;
આ પુદ્ગલ શાતા થઈ પારણામે,
આને આતમ શાતા કેઈ મોહવશ માની.

આ પુદ્ગલ શાતા. ॥૩૭॥

આત્માને તો થઈ ઊલટી અશાતા,
જે જ્ઞાનદષ્ટિથી કોઈ જોય વિચારે;
આ પુદ્ગલ સારૂ કરવો પડ્યો આરંભ,
જળ લવ થયો કર્માંથી ભારે,

આ પુદ્ગલ શાતા. ॥૩૮॥

ઉપવાસ કરાવ ને કમં ખપાયા,
જળ તો પેલાને કઈ આતમ શાતા;
પારણાથી કરી પુદ્ગલ શાતા,
જળ લવને તો થઈ ઊલટી અશાતા.

આ પુદ્ગલ શાતા. ॥૩૯॥

ને પારણાની સાવામેં ધર્મ કહે તો,
ઉપવાસમાં કહેવો મહત્તે માપ;
કારણકે તપસ્યાથી પુદ્ગલ અશ્વતા,
એ પ્રજ્ઞ પુછ્યા કુગુરુ રહે સુખચાપ
આ પુદ્ગલ શાતા. ૥૪૦૯

કઈ પારણો પારણો કર રહ્યા લોલા,
પણ પારણાનો અર્થ સમજે ન કાય;
પચ્ચખાણ પૂરા થયા પાળે મળાવે,
તેહનો નામ છે પારણો જ્ઞેય.
એ લોગ વધારો. ૥૪૧૧

પચ્ચખાણ કરે કરાવે એક માણસ.
ખીંજો પચ્ચખાણ ખાડે પડાવે;
કહો જોડમાં જીન આજ્ઞા કોણ પાળી,
સમજી માણસ ન્યાય મિલાવે.
એ લોગ વધારો. ૥૪૨૧

વળી પારણાના લેદ અનેક છે,
સાંભલજ્યો ભવિ ચિત્ત લગાયો;
ઉપવાસનો પચ્ચખાણ પાળી જમે તે,
ઉપવાસનો પારણો કહેવાયો.
એ લોગ વધારો. ૥૪૩૧

એમ જ કોઈને રાત્રિ ચોવિહાર જ,
સૂચે ઉગ્યે ખાવે પચ્ચખાણ પાળી;
તે ચોવિહારનો પારણો કહી જે,
સમજેજી સમજે ન્યાય વિચારી.
એ લોગ વધારો. ૥૪૪૧

કેમ એક મહિના સુધી લીલોતરીના,
પચ્ચખાણ કીમ દિલ સમતા ધારી;
બીજે મહિને આવે પચ્ચખાણ યાળીને,
એ પણ પારણો કહીએ ભારી.

ઓ લોગ વધારો. ॥૪૫॥

ઉપવાસ લીલોતરી ને વળી રાત્રિનો,
ઇત્યાદિક પારણો વિવિધ પ્રકારી;
કહો કયા પારણામેં આપે જીન આજ્ઞા,
ઉત્તર આપો શોચ વિચારી.

ઓ લોગ વધારો. ॥૪૬॥

એમ પ્રશ્ન પુછ્યાનો જવાબ ના આવે,
જળ ટેક રાખણ કુહેતુ લગાવે;
કહે પારણો કરાવતે કરાવતે કેમ વખતે,
તીર્થ કરનો જીવ જમીં નવે.

ઓ લોગ વધારો. ॥૪૭॥

તો જમાડણવાલો તીર્થ કર ગોત્ર બાંધે,
એહવો હીંસાધર્મી લાલ બતાવે;
એમ અદ્ય પાપને બહુ નિજંરા,
કહી કહી આડંબર ધર્મ ચલાવે.

ઓ લોગ. ॥૪૮॥

પણ એટલો ભેદ ન સમજે,
લોલાને દ્રવ્ય તીર્થ કર જમ્યા લાગે ધર્મ
તો દ્રવ્ય તીર્થ કર જીવને બાધામેં આવે.
તો કેટલો મોટો બાંધશે પાપ કર્મ.

ઓ લોગ. ॥૪૯॥

તિષ્ઠુરી વિગત વિવરા શુદ્ધ સાંભળો,
 ગતાગતથી જોય વિચારો;
 પૃથ્વી પાણી વનસ્પતિ માંછી,
 દ્રવ્ય કેવલીના જીવ છે ધારો.

ઓ ભોગ. ૥૫૦૧

તે જીવ જો ખાધામે આવે તો,
 તેની શ્રદ્ધા લેજો તેને પૂછીજે;
 તું કહેતો દ્રવ્ય તીર્થ કર જમ્યા ધર્મ તો,
 મર્યાથી કેટલો પાપ ગણી જે.

ઓ ભોગ મારજ ૥૫૧૧

ઓ ન્યાય સાંભળ સમજી એમ વિચારે,
 કુશુર એકતરફી વાત બતાવે;
 લાભ દર્શાવે દ્રવ્ય જીવ જમ્યાનો,
 પણ દ્રવ્યે જીવહિંસાની વાત છુપાવે.

ઓ ભોગ. ૥૫૨૧

વડે દ્રવ્યે તીર્થ કર જમાડ્યા જો ધર્મ,
 તો શ્રેષ્ઠિકને શ્રી કૃષ્ણની રાણી;
 દ્રવ્યે તિર્થ કર હતા પતિ પોતાના,
 તેહને જમાડ્યા દિસે આહાર પાણી.

ઓ ભોગ. ૥૫૩૧

પણ પતિ જમાડવાના કાયથી તો,
 તીર્થ કર ગોત્ર બાંધ્યો નહિ કૈાય;
 તો દ્રવ્યે તીર્થ કરનો જીવ જમ્યાથી,
 પારણામે ધર્મ કસી વિધિ હોય.

ઓ ભોગ મારજ. ૥૫૪૧

એમ ખોટી શ્રદ્ધા પગ પગ અટકે,
જળ જીન આજ્ઞા બાહિર ધર્મ બતાવે;
કુચુરે પડ્યા આડંબર મહિ,
તબ ત્યાગ મારગ ચોલખાવણી નાવે.

ઓ ભોગ મારગ. ॥૫૫॥

જળ સવગડીઓ ને આડંબરીઓ ધર્મ,
સાધ શ્રાવક મિલ ખુબ ચલાયો;
તબ પબુસણાંમે પારણા સાફ,
છકાય કુટો હોંસે પોષાયો.

ઓ ભોગ મારગ. ॥૫૬॥

પછે લીલોતરી આદીની થાયે પ્રભાવના,
તેહનાં છાપાં ખૂબ છપાવે;
જીવે સાધુ કેવા પ્રભાવશાળી,
એટલા એટલા માગસો આવે.

ઓ ભોગ મારગ. ॥૫૭॥

જળ નામના દેશ પ્રદેશોમાં ફેલે,
મહારાજ સાંભળ હર્ષિત થાવે;
પારણામે ધર્મ બતાવે ઇણ કારણ,
ઓ અંદરનો લેહતો વિરલા પાવે.

ઓ ભોગ મારગ. ॥૫૮॥

મહારાજ તો થયા નામથી ખુશ,
શ્રાવક ખુશ સહેલો સાંભળી ધર્મ;
એઉ મિલ આડંબર ધર્મ ચલાયો,
પણ ત્યાગ ભોગરે ન ચોલખ્યો મર્મ.

ઓ ભોગ મારગ. ॥૫૯॥

ત્યાગ મારગ છે આત્મા વસ્તુ,
લોગ મારગ પુદ્ગલ વ્યવહારો;
આત્મ પુદ્ગલ સ્વરૂપ બુદ્ધ બુદ્ધ
સમન્થા વિના નહિ સમકિત સારો.

ઓ લોગ વધારો. ॥૬૦॥

લોગ મારગમેં બેઠો છે શ્રાવક,
જમે જમાડે આ સંસારી ચાલ;
પિણ્ણ લોગ વધારામેં ધર્મ ન સમજે,
લોગ ત્યાગ ઓલખાવણ કહી આઠાળ.

ઓ ત્યાગ મારગ ॥૬૧॥

સંવત ઓગણીસે નવ્યાશી વર્ષે,
પોષ વદિ છઠ મંગલવારો.
પૂજ્યપ્રસાદે સૂરજ જોડી,
દાદર શહેરે હૃષં અપારો.

ઓ ત્યાગ વધારો છે મેક્ષનો મારગ ॥૬૨॥

ઘતિ પારણાની ઢાલ સંપૂર્ણ.

દ્વય સાતા અને બાવ સાતાની ઢાલ

શાતા આખ્યા શાતા થાવે, એમ કહે બહુ પ્રાણી;
તે શાતા કઈ સાંબલો ડાહ્યા, નહિ કરતા ખેંચાતાણી રે.

સમન્નુ શાતા અર્થ વિચારો.

પુદ્ગલ શાતાથી પ્રેમ કરી, જીવ શાતા કેમ વિસારો.

॥ રે સમન્નુ ॥ ૧

પુદ્ગલ શાતાતો સાબ્ય શરીરનો. તે આતમથી બિન્ન બાણો;
પાંચ ઈંદ્રિયા તેવીસ વિષય, એવે તેહ પિછાણો રે.

॥ સમજી ॥ ૨

જીવ શાતા કેઈ જીવ અજ્ઞાની, તેહને જ્ઞાન આપી કરે જ્ઞાની;
હિંસાદિક પાંચ આશ્રવ છુડાવે, ભાવે દુષ્ક્રિયાને કાઢે તાણી રે.

॥ સમજી ॥ ૩

પુદ્ગલ શાતા કરી પરસ્પર, એક એકને બહુ વારો;
અનંતીવાર જીવ થયો ભીખારી, અનંતીવાર શેઠ સારો રે.

॥ સમજી ॥ ૪

ભીખારી ભીખ માંગવા કારણ, શેઠ તણે ઘેર આવે;
આતો રીત છેકાલ અનાદિની, પોતાની ગરજે પેલાપેંજાવે રે.

॥ સમજી ॥ ૫

ભીખારીને દુઃખીયો દેખી, શેઠ શાતા વપરાઈ;
પુદ્ગલ આપી પુદ્ગલ પોખ્યો, આ પુદ્ગલ શાતા કહેવાઈ રે.

॥ સમજી ॥ ૬

દુનિયાની ભાગીદારીનો ધન, શેઠ ભીખારીને આપ્યો;
તેમાં નવાઈ શું કરી ભાઈ, એકએક શું રનેહ સ્થાપ્યો રે.

॥ સમજી ॥ ૭

પુદ્ગલ શાતા સબંધ સગલાથી, જીવ ક્રિયો બહુ વારો;
પિણ્ણભાવે આતમ શાતા ક્રિયા વિન, નથી થયો

કેઈનો ઉદ્ધારો રે. ॥ સમજી ॥ ૮

જો #દુમકને ઉપદેશ દેધને, હિંસાદિક છોડાવે;
જ્ઞાનદર્શન નિજ વસ્તુ આપે, આ શાતાથી શાતા થાવે રે.

॥ સમજી ॥ ૯

ભાવે આતમ શાતાની ઓલખ, કરશે તે નહિ અથક.શે;
 પુદ્ગલ શાતાને જીવ શાતા કહેશે, તે ચિંહુગનિ ઓધા
 ખાશે રે. ॥ સમજી ॥ ૧૦

પુદ્ગલ શાતા સંસારનો મારજ, તેહને મોહમતવાલા વખાણે
 ધર્મ સંબંધ છે આત્મા સાથે, પરમારથ વિરલા જાણે રે.
 ॥ સમજી ॥ ૧૧

પુદ્ગલ જીવનો પરિચય અનાદિ, જુદો સમજ્યાથી
 સમજી આવે, તે માંહે રહે જો રાચ્યામાચ્યા, બોધ
 બીજ નહિ પાવે રે. ॥ સમજી ॥ ૧૨

વર્ષ ઓગણીસે નવ્યાસી મિગસર મહિને, સુદ નવમી
 સોમવારો;
 પૂજા પ્રસાદે સૂરજ લાખે, સાતા લેદ વિચારો રે.
 ॥ સમજી ॥ ૧૩

(સંપૂર્ણ)

* દુમક=કસાઈ.

સાધુ કે આચાર કી ઢાલાં

॥ ઢાલ પહલી ॥

(ભવિયજી જોવો રે હૃદય વિભાસી એદેશી)

આધાકરમી ઉદેશિક લોખવે તિજીને,

નિશ્ચય કહ્યા અણાચારી ।

દશવૈકાતિક રે તીજે અધ્યયને

શંકા મ આણો લિગારી રે ॥

ભવિષ્ય જોયજ્યો હૃદય વિમાસી ॥ ૧ ॥
આધાકરમી ઉદ્દેશિક ભોગવૈ તિષ્ણે,

ભિષ્ટ કહ્યા ભગવાન ।

દશવૈકલિક રે છઠું અધ્યયને,
નિરણું કરો ખુદ્ધિમાન રે ॥ ભ. ॥ ૨ ॥

આધાકરમી ઉદ્દેશિક ભોગવૈ તિષ્ણે,
નકં જામી કહ્યા ભગવાન ।

ઉત્તરાધ્યયન રે વીસમેં અધ્યયને,
નિણું કરો ખુદ્ધિમાન રે ॥ ભ. ॥ ૩ ॥

આધાકરમી ઉદ્દેશિક ભોગવૈ,
તિષ્ણરા છર્ચેં મત ભાંગ્યાં બાણુ ।

આચારાંગ રે દ્વજે અધ્યયને,
જોય કરો પિછાણુ રે ॥ ભ. ॥ ૪ ॥

આધાકરમી ઉદ્દેશિક ભોગવૈ,
તિષ્ણમેં છે મોટી ખોડ ।

આચારાજે પહિલે શ્રુત ખંધે,
કહુ દિયા ભગવંત ચોર રે ॥ ભ. ॥ ૫ ॥

આધાકરમી ઉદ્દેશિક ભોગવૈ અધોગત શ્રવ,
વલી કહ્યા છે અન્નત સંસારી ।

ભગવતી રે પહેલે ચતક રે નવમેં ઉદ્દેશૈ,
તિહાં બહુત ગિયો વિસ્તારી રે ॥ ભ. ॥ ૬ ॥

આધાકરમી ઉદ્દેશિક ભોગવૈ તિષ્ણે,
કહ્યા ગ્રહી ને લેખધારી ।

દેવ પક્ષ સ સેવન કહ્યા છે,

સૂયગડાંગ દ્વન્ન શ્રુત ખંધ મંઝારી રે ॥ ભ. ॥ ૭ ॥

આધાકરમી ઉદ્દેશિક એકવાર લોગવૈ તિણુને,

ચૌમાસી પ્રાયશ્ચિત દેણે ।

સદા નિતરે નિત ઠેઠ સ્યૂં લોગવે,

તિણુને પ્રાયશ્ચિત રો કાંઈ કેહણે રે ॥ ભ. ॥ ૮ ॥

આધાકરમી ઉદ્દેશિક લોગવૈ તિણુ ને,

સખલો દોષણુ લાગે ।

સદા નિતરે નિત ઠેઠ સ્યૂં લોગવૈ

તિણુને પ્રયશ્ચિત રો કાંઈ થાગ રે ॥ ભ. ॥ ૯ ॥

સાધુ કાજે દડ લીપૈ જઈ,

કીડી મકોડી દેવે દધી ।

અનેક ત્રસ જીવોં ને મારૈ ત્યાંરી,

વિકલાં રી ગત હોસે માઠી રે ॥ ભ. ॥ ૧૦ ॥

અનેક ત્રસ જીવોં ને મારૈ,

અનેકાં પર દેવે દાટી ।

કુશુર કાજે જીવ ઇણુ વિધ મારૈ,

ત્યાંરી અકલ આડી આઇ પાટી રે ॥ ભ. ॥ ૧૧ ॥

શ્વાસ ઉશ્વાસ રૂંધી જીવ મારૈ,

મહામોહની કમં ખંધાય ।

કહી દક્ષાશ્રુત ખંધ સુત્ર મેં

તેપિણુ વિકલાં ને ખજર ન કાંચ રે ॥ ભ. ॥ ૧૨ ॥

ચીગટરો તણુખો નાખે જઈ,

કિડિયાં લાખાં ગમે આવે ।

ધર લીપે દડ રૂધે જઠે.

કિડિયાં લાખાં ગમે મર જાવે રે ॥ ભ. ॥ ૧૩ ॥

પોતી કમં દોષ સેવે તિણને,

કહ્યા ગૃહસ્થી ને લેષધારી ।

દોષ પક્ષરા સેવનહારા કહ્યા છે,

સૂયગડાંગ દૂજ શ્રુત ખંધ મંઝારી રે ॥ ભ. ॥ ૧૪ ॥

પોતી કમં દોષમેં આધાકરમી,

દોષ વિશેષ છે ભારે ।

સદા નિતરો નિત આધાકરમી દોષ સેવે છે,

તે નિશ્ચય નહીં અણુગારો રે ॥ ભ. ॥ ૧૫ ॥

આધાકરમી સ્થાનક સેવે ઉઘાડું,

વલિ સાધુ ખાજે અનાખી ।

મહામોહની કમં ખાંધે છે,

દશા શ્રુત ખન્ધ સૂત્ર છે સાખી રે ॥ ભ. ॥ ૧૬ ॥

આધાકરમી સ્થાનક સેવે ઉઘાડું,

પૂછયાથી પાધરું બોલાણું નહીં આવે ।

મિશ્ર બોલ્યાંથી મહામોહની કર્યં ખંધાય,

કૂડ કપટથી કામ ચલાવે રે ॥ ભ. ॥ ૧૭ ॥

આધાકરમી સ્થાનક સેવે ઉઘાડું,

પૂછયાથી બોલે કૂડ ।

ત્યાંરા શ્રાવક ત્યાંરી સાખ પૂરે છે,

તે ગયા વહતી રે પૂરે રે ॥ ભ. ॥ ૧૮ ॥

આધાકરમી સ્થાનક સેવે ઉઘાડું,

વલી કુઠ બેઠે બાણ બાણ ।

ત્યાંરા જૈવા સ્વામી તૈવા સેવક,

નિકલ ગયો બાળક દાણ રે ॥ ભ. ॥ ૧૯ ॥

કોઈક શ્રાવક ત્યાંરા ભારી કર્મા,

કુટ બોલતાં ન ડરે લિગાર ।

આધાકરમી ને નિર્દોષ કહૈ છે,

તે દૂખ ગયા કાલીધાર રે ॥ ભ. ॥ ૨૦ ॥

આધાકરમી ઉદ્દેશિક ભોગવ તિણને,

સાધ સરઘૈ તે મિથ્યાતી ।

ઠાણાંગ રે દશ મેં ઠાણે કહ્યો છે અર્થ,

મુંહકે તણી મતિ બાણા બાતી રે ॥ ભ. ॥ ૨૧ ॥

આધાકરમી ઉદ્દેશિક ભોગવૈ.

તે છે ભારી કરમાં ।

શુદ્ધ બુદ્ધ બાહિરા જીવ અજ્ઞાની,

કેમ પામૈં શ્રી જિણુ ધરમાં રે ॥ ભ. ॥ ૨૨ ॥

આધાકરમી દોષ સૂતર સૂં જતાયો,

સૂત્ર મેં દોષ અનેક ।

મોલરો લિયો દોષ કહું છું,

તે સુખજ્યો આણુવિવેક રે ॥ ભ. ॥ ૨૩ ॥

મોલરો લિયો ભોગવૈ તિણને,

નિશ્ચય કહ્યા અણુચારી ।

દશવૈકલિક રે તીજૈ અધ્યયને,

શંકા મ બાણા લિગારી રે ॥ ભ. ॥ ૨૪ ॥

મોલરો લિયો લોગવૈ તિણુને,

ભિળી કહ્યા ભગવાન ।

દશવૈકાલિક રે છકું અધ્યયને

નિરણ્ય કરો ખુદ્ધિમાન રે ॥ ભ. ॥ ૨૫ ॥

મોલરો લિયો લોગવૈ તિણુને,

નકંગામી કહ્યા ભગવાન ।

ઉત્તરાધ્યાન રે વીસમેં અધ્યયને,

નિરણ્ય કરો ખુદ્ધિમાન રે ॥ ભ. ॥ ૨૬ ॥

મોલરો લિયો લોગવૈ,

તિણુમેં છે મોટી ખોડ ।

આચારાંગે પહલે શ્રુત ખંધે,

કહુ દિયા ભગવન્તે ચોર રે ॥ ભ. ॥ ૨૭ ॥

મોલરો લિયો લોગવૈ તિણુરા,

સુમત ગુપ્ત મહાવ્રત ભાગા ।

નિશીથ રે ઉગણીસમેં ઉદ્દશૈ,

કહ્યા વ્રત વિહૂણા નાગા રે ॥ ભ. ॥ ૨૮ ॥

મોલરો લિયો એક વાર લોગવૈ,

તિણુને ચૌમાસી પ્રાયશ્ચિત દેણો ।

સદા નિતરો નિત ઠેઠ સ્યું લોગવૈ તિણુને,

પ્રાયશ્ચિત રો કાંઈ દેહણો રે ॥ ભ. ॥ ૨૯ ॥

મોલરો લિયો લોગવૈ તિણુને,

સખલો દોષણુ લાગૈ ।

સદા નિતરો નિત ઠેઠ સ્યું લોગવૈ,

તિણુને પ્રાયશ્ચિતરો કાંઈ થાગ રે ॥ ભ. ॥ ૩૦ ॥

મોલરો લિયો દોષ સૂત્ર સ્યું બતાવિં,
સૂત્ર મેં દોષ અનેક ।

નિત પિણ્ડ રો દોષ કહૂં છું,
સુણુજ્યો આણુ વિવેક રે ॥ ભ. ॥ ૩૧

નિત રો નિત એકણુ ધર કેા વહિરે,
તિણુને નિશ્ચય કહ્યા અણુઆચારી ।

દશવૈકાલિક રે તીજે અધ્યયને,
શંકા મ જાણુાં લિગારી રે ॥ ભ. ॥ ૩૨

નિત રો નિત એકણુ ધર કેા વહિરે,
તિણુને ભ્રષ્ટ કહ્યા ભગવાન ।

દશવૈકાલિક રે છઠ્ઠે અધ્યયને,
જોય કરો પિછાણુ રે ॥ ભ. ॥ ૩૩

નિત રો નિત એકણુ ધર કેા વહિરે,
તિણુને નકંગામી કહ્યા ભગવાન ।

દશવૈકાલિક રે છઠ્ઠે અધ્યાયને
નિરણુય કરો બુદ્ધિમાન રે ॥ ભ. ॥ ૩૪

નિત રો નિત એકણુ ધર કેા વહિરે,
તિણુ મેં છે મોટી ખોડ ।

આચારંગ પહેલે શ્રુત ખંધે,
કહુ દિયા ભગવન્તે ચોર રે ॥ ભ. ॥ ૩૫

નિત રો નિત એકણુ ધરકેા વહિરે એક વાર,
તિણુને ચૌમાસી પ્રાયશ્ચિત દેણુ ।

સદા નિતરો નિત ઠેઠ સ્યું વહિરે તિણુને,
પ્રાયશ્ચિત રો કાંઈ કેહણુ રે ॥ ભ. ॥ ૩૬

નિત રો નિત એકણુ ઘર કેા વહિરૈ,

તિણુને સખલો દોષણુ લાગે ।

સદા નિત રો ઠેઠ સ્યુ વહિરૈ,

તિણુને પ્રાયશ્ચિત રો કાંઈ થાગ રે ॥ ભ. ॥ ૩૭ ॥

ભાગલ લેષધારી નિત રો નિત વહિરૈ,

એકણુ ઘર કેા આહાર ।

પૂછયાંથી પાધરા નહીં બોલૈ,

ઝૂઠ બોલૈ વિવિધ પ્રકાર રે ॥ ભ. ॥ ૩૮ ॥

ભાગલ લેષધારી નિત રો નિત વહિરૈ,

એકણુ ઘર કેા આહાર પાણી ।

પૂછયાં થકી પાધરા નહીં બોલૈ,

ઝૂઠ બોલૈ બાણી બાણી રે ॥ ભ. ॥ ૩૯ ॥

આહાર તણો સંભોગ ન તોડયા,

તે પિણુ ખાવા ને કાનૈ ।

એમ માંડલૈ રા આહાર જુવા જુવા કરૈ છે,

નિર્લજ્જ મૂલ ન લાનૈ રે ॥ ભ. ॥ ૪૦ ॥

॥ ઢાત્ર ખીજ ॥

(રે મુનિવર જીવ દયા પ્રતિપાલો એ દેશા)

આધાકરમી સ્થાનક માહે સાધ રેવૈ તો,

પૈડલોઈ મહાવ્રત લાગો ।

દયા રહિત કહ્યો સૂત્ર ભગવતી મેં

અનન્તા જનમ મરણકરસી આગો રે ॥

મુનિવર જીવ દયા પ્રતિ પાલો ॥ એ આંકડી ॥ ૧ ॥

સર્વ સાવજ રા ત્યાગ કેવે તો;

દ્વન્નેષ મહાવ્રત લાગે ।

જે કેવે સ્થાનક મ્હારે કાજ ન કીધો તો,

કપટ સહિત ઝૂઠ લાગે રે ॥ મુ. ॥ ૨ ॥

જે જીવ મુઆ ત્યારે શરીર ન આપે તો,

અદત્ત ઉષ્ણ જીવાં રી લાગી ।

આજ્ઞા લોપી શ્રીઅરિહન્ત દેવની,

તિષ્ઠસ્યું તીજે મહાવ્રત ગયો લાગી રે ॥ મુ. ॥ ૩ ॥

જ્ઞાનક ને આપણો કરિ રાખે,

મમતા રહે નિત લાગી ।

મઠ વાસી મઠ માહેં વસે જ્યું

પાંચમેાં મહાવ્રત ગયો લાગી રે ॥ મુ. ॥ ૪ ॥

ચોથો ને છઠ્ઠો તે તો કિલ્લ વિધ લાગ્યા,

આચાર કુશીલિયા ને લેખે ।

એહવા ભાગલ ફિરે સાધાં ને લેખ મેં,

તિષ્ઠને અુદ્ધિવન્ત જ્ઞાન સ્યં દેખે રે ॥ મુ. ॥ ૫ ॥

એક કાય હણ્યાં સ્યૂં ઉત્કૃષ્ટે ભાંગે,

હિન્સા છઃ કાય રી લાગી ।

એક વ્રત ભાંગ્યાં સ્યૂં ઉત્કૃષ્ટે ભાંગે,

વ્રત છર્ષિં ગયા લાગી રે ॥ મુ. ॥ ૬ ॥

ઘણુ સ્યું તો દોષ મોટા મોટા સેવે,

સાધારા લેખ મારો ।

તે ચતુર વિચક્ષણ બાણ હુસે તે,

તેને કેમ સરઘૈ અણુગારો રે ॥ મુ. ॥ ૭ ॥

દોષ બેતાલીસ કહ્યા સૂત્રમાં,

બાવન કહ્યા અણ્યાચારો ।

એ દોષ સેવ્યાં સેવામાં,

મહાનત મેં પડસે બિગાડો રે ॥ મુ. ॥ ૮ ॥

આચારાંગ રે બીજે અધ્યાયને,

છઠે ઉદ્દેશો નિહાલો ।

વચન સુષુ સુષુને હિયે વિમાનો

મત કરો આલ પ'પાલો રે ॥ મુ. ॥ ૯ ॥

કોઈ સ્થાનક નિમિત્તે ગ્રન્થ દેવે તિલુ ને,

મુખ સૂ મતિ સરાવો ।

આપસ મેં છઃ કાય જીવાં ને,

જ્ઞાની કરિ જીવને કાંઈ મરાવો રે ॥ મુ. ॥ ૧૦ ॥

સ્થાનક કરાવતા ને ધર્મ કહી ને,

ભોલાને મત ભરમાવો ।

આપ રહેવા ને જગ્યાં કારણે,

જીવાં ને કાંઈ મરાવો રે ॥ મુ. ॥ ૧૧ ॥

સાધુ કાજે જીવ હજી ત્યારે,

હોસે ભૂડે સ્યુ' ભૂણડો ।

જે સધુ ઉજીજગ્યાં મેં રહી તો,

સાધપણો તિલુ રો બૂડો રે ॥ મુ. ॥ ૧૨ ॥

જિજ્ઞ સ્થાનક નિમિત્તે ગ્રન્થ દિયો તિજીને,

એટલા જીવાં નો તેને પાપો ।

ધર્મ જાણે તો પાપ અઠારમાં,

હોસે ધણો સન્તાપો રે ॥ મુ. ॥ ૧૩ ॥

સાધુ કાળે દડ નીચે છપરા છાવે,
 જીવ અનેક વિધ મારે ।
 આપ હૂંબે વલી વધ જીવા સ્નો,
 ગુરાં રો જનમ બિગાડે રે ॥ મુ. ॥ ૧૪ ॥
 ચે ધર્મ ઠિકાણે જીવ હણો તો,
 દયા કયે ઠેકાણે પાલો ।
 કુશુરાં એ ભરમાયા તુમને
 કાંઈ લગાવો કાલો રે ॥ મુ. ॥ ૧૫ ॥
 રાત અન્ધારી ને જીવ ન સૂઝે તો,
 આડા મત જડો કિંવાડો ।
 છઃકાય રા પીયર બાળે તો,
 હાથ સ્યું જીવ મત મારો રે ॥ મુ. ॥ ૧૬ ॥
 એ થાંને સાચી સીખ ન લાગે,
 તો મત લેવો સાધવિયાં રે શરણો ।
 સાધાં રહણો દ્વાર ઉઘાડે,
 સાધવિયાં રે ચાલ્યો છે જડણો રે ॥ મુ. ॥ ૧૭ ॥
 ગૃહસ્થ સાથે મેલો સંદેશા,
 જળ મારી જાવે છઃકાયો ।
 વો જોયાં વિના ચાલે મારગ મેં,
 એહવો મત કરો અન્યાયો રે ॥ મુ. ॥ ૧૮ ॥
 એ સાધપણો થાં સ્યું પલતો નહીંસે તો,
 શ્રાવક નામ ધરાવો ।
 શકિત સારૂ વ્રત ચોખા પાલો,
 દોષણું મતિ લગાવો રે ॥ મુ. ॥ ૧૯ ॥

આચાર તમારાથી પલતો ન દીસે તો,
આરાં કે માથે મતિ નહાજો ।

ભગવન્ત કેડાયત બાજે,

તો જૂઠ લોલતા કયું ન શકે રે ॥ મુ. ॥ ૨૦ ॥
વ્રત વિહુણા સાધુ બાજે,

યોં હી લોકા મેં પુજવૈ ।

ઠાલે બાદલ જ્યું થોતાં બાજે,

ઓ મોને અચરજ આવૈ રે ॥ મુ. ॥ ૨૧ ॥

ધત્યાદિક આચાર માંહીં ને

પૂરો કેમ કહવાયો ।

હિન્સા માંહી જો ધર્મ થાયો તે,

પિણુ ખખર ન કાયો રે ॥ મુ. ॥ ૨૨ ॥

તેલો કરૈ તિણુ ને ત્રીન દિન કોઇ,

ઉતું પાણી કર પાવૈ ।

તિણુ ને તો આગલે રી શ્રદ્ધા રે લેખૈ,

એકન્ત પાપ ખતાવૈ રે ॥ મુ. ॥ ૨૩ ॥

ચૌથે દિન આરમ્ભ કરી ને,

છઃકાય હુણીને જમાયો ।

તિણુ મેં મિશ્ર ધર્મ પડ્યો તો

ઓ કિણુ વિધ મિલસે ન્યાયો રે ॥ મુ. ॥ ૨૪ ॥

તેલો કરૈ તેહને પાણી પાયાં,

એકન્ત પાપ ખતાવૈ ।

ચૌથે દિન આરમ્ભ કરીને જમાવૈ,

તિણુ મેં મિશ્ર કિહાંથી થાવૈ રે ॥ મુ. ॥ ૨૫ ॥

મિશ્ર માહેં ધર્મ કેવે તિણુ રી સરધા રે લેખે,

ઓ ઘણો સલ કહવાયો ।

હિન્સા માહેં ધર્મ થાયો તો

સૂત્ર સામે જોવો રે ॥ મુ. ॥ ૨૬ ॥

અર્થ અનર્થ ને ધર્મ રે કાજે,

જીવ હણે મન્દ બુદ્ધિ ।

ધર્મ કાજે જીવ હણે ત્યારી,

શ્રદ્ધા ઉન્ધી સ્યું ઉન્ધી રે ॥ મુ. ॥ ૨૭ ॥

સમુચય આચાર સાધુ રો બતાવો,

તિણુ મેં રાગ દ્વેષ મતિ આણો ।

એ વચન સુણુ સુણુ હિયે વિમાસો,

મત કરો ખાંચા તાણો રે ॥ મુ. ॥ ૨૮ ॥

પ્રીત પુરાણી થી થાં સ્યું પહુડી,

તિણુ સ્યું બિન બિન કર સમઝાજીં ।

જે થારે મન મેં શંકા હુવૈ તો,

સૂત્ર કાઢી બતાવું રે ॥ મુ. ॥ ૨૯ ॥

સંવત્ અઠ્ઠારેં વરસ તેત્રીસે,

મેડતા શહર મઝારો ।

વૈશાખ વઢી દશમ દિન થાં ને,

સીખ દીની હિતકારો રે ॥ મુ. ॥ ૩૦ ॥

॥ દોહા ॥

પહિલા અરિહન્ત ને નમૂં, જ્યાં સાર્યા આતમ કામ ।

વલે વિશેષે વીર ને, તે શાસણુ નાયક સ્વામ ॥ ૧ ॥

તિણુ કારજ સાઝી આપણા, પહુન્તા છે નિરવાણુ ।
 સિદ્ધા ને વન્દણા કરું, જ્યાં મેટયા આવણુ જાણુ ॥ ૨ ॥
 આચારજ સહુ સારસા, ગુણુ રતના રી ખાણુ ।
 ઉપાધ્યાય ને સરવ સાધુજી, એ પાંચૂ પદ વખાણુ ॥ ૩ ॥
 વાંદીજે નિત તેહને, નીચો શીશ નમાય ।
 ગુણુ ઓલખ વન્દણા કરો, જ્યું ભવ ભવરા દુઃખ જાય ॥ ૪ ॥
 સુગુર કુગુર દોનૂં તણી, ગુણુ વિના ખખર ન કાય ।
 પ્રથમ કુગુરને ઓલખો, સુણો સૂતર રો ન્યાય ॥ ૫ ॥
 સૂતર સાખ દિયાં વિના, લોક ન માને વાત ।
 સાંભલ તે નર નારિયાં, છોડો મૂઠ મિથ્યાત ॥ ૬ ॥
 કુગુર ચરિત અનન્ત છે, તે પૂરા કેમ કહાય ।
 થોડા સા પરગટ કરું, તે સુણુજ્યો ચિત્ત લાય ॥ ૭ ॥

॥ ઢાલ ત્રીજી ॥

(ઊંધી સરધા કોઈ મત રાખો—એ દેશી)

ઓલખણાં દોરાં ભવ જીવાં,

કુગુર ચરિત અનન્તજી ।

કહિતાં છેહ ન આવૈ તિણુ રો,

ઇમ લાખ્યો ભગવન્તજી ।

સાધુ મત જાણો ઇણુ ચલગત સૂં ॥ ૧ ॥

આધાકરમી થાનક મૈં રહે તો,

પડ્યો ચારિત મૈં લેહજી ।

નિશીથ રે દશમેં ઉદેશૈ,

ચાર માસ રો છેહજી ॥ સા. ॥ ૨ ॥

અઠારે ઠાણા કહ્યા જૂવા જૂવા,

એક વિરાધે કોયજી ।

ખાળ કહ્યો શ્રી જિજ્ઞેશ્વર,

સાધ મ જાણો સોયજી ॥ સા. ॥ ૩ ॥

આહાર સેજ્યા ને વસતર પાતર,

અસુધ લિયાં નહીં સન્તજી ।

દશવૈકાલિક છઠે અધ્યયને,

ભીજ કહ્યો ભગવન્તજી ॥ સા. ॥ ૪ ॥

અચિત વસ્તુ ને મોલ લિરાવે,

તો સુમત ગુપત હુવે ખણ્ણજી ।

મહાવરત પાંચૂ હી ભાગૈ,

તિજુ રો ચૌમાસી ડંડજી ॥ સા. ॥ ૫ ॥

એ તો ભાવ નિશીથ મેં ચાલ્યા,

ઉગણીસમેં ઉદ્દેશજી ।

શુદ્ધ સાધુ વિજુ કુજુ સુણાવે,

સૂત્રની જાડી રેંશજી ॥ સા. ॥ ૬ ॥

પુસ્તક પાતરા ઉપાસરાદિક,

લિવરાવે લે લે નામજી ।

આછા બૃણડા કહી મોલ ખતાવે,

કરે ગૃહસ્થ રો કામજી ॥ સા. ॥ ૭ ॥

ગ્રાહક ને તો કમયો કહીએ,

કુચુરે વચ્ચે દલાલજી ।

વેચણવાલો કહ્યો વાણીયો

તીનાં રો એક હવાલજી ॥ સા. ॥ ૮ ॥

■ વિક્રયમે' વરતૈ તે તો

મહા દોષ છે એહજી ।

તીસમાં ઉત્તરાધ્યયન મે',

સાધુ ન કહ્યો તેહજી ॥ સા ॥ ૯ ॥

ત કેા વહિરૈ એકણુ ઘર કેા,

ચારાં મે' એક આહારજી ।

■ વૈકાલિક તીજે અધ્યયને

સાધુને કહ્યો આજ્ઞાચારજી ॥ સા ॥ ૧૦ ॥

લાવૈ નિત ધોવણુ પાણી,

તિણુ લોખ્યો સૂતર રો ન્યાયજી ।

તલાયાં બોલે નહી સુધા,

દૂષણુ દેવૈ છિપાયજી ॥ સા ॥ ૧૧ ॥

હિં કલ્પૈ તે વસ્તુ વહિરૈ,

તિણુ મે' મોટી ખોડજી ।

■ ચારાંગ પહિલે શ્રુતખંધે,

કહિ દિયો ભગવન્ત ચારજી ॥ સા. ॥ ૧૨ ॥

હિલો વરત તો પૂરો પડિયો

જખ આડા જડે કિંવાડજી ।

ટા આગલ હોડા અટકાવૈ,

તે નિશ્ચય નહીં અણુગારજી ॥ સા ॥ ૧૩ ॥

■ તૈ હાથે જડે ઉઘાડૈ,

કરૈ જીવાં રા ધનસાનજી ।

હસ્થ ઉઘાડને આહાર વહિરાવે,

જડે કરૈ અણુહુન્તા દેનજી ॥ સા. ॥ ૧૪ ॥

- સાધવિયાં ને જડણે ચાલ્યો,
તિણુ રી મ કરો તાણુ ॥
- યાં લારે કોઇ સાધુ જડે તો,
ભાગલ રા અડનાણુ ॥ સા. ॥ ૧૫ ॥
- મન કરને ને જડણે વઢે,
તિણુ નહીં જાણી પરપીડણુ ॥
- પૈતીસમાં ઉત્તરાધ્યયનમેં,
વરજ ગયા મહાવીરણુ ॥ સા. ॥ ૧૬ ॥
- પરનિન્દા મેં રાતા માતા,
ચિત્ત મેં નહીં સંતોષણુ ॥
- વીર કહ્યો દશમાં અગમાંહે,
તિણુ મેં તેરે દોષણુ ॥ સા. ॥ ૧૭ ॥
- કહૈ દીક્ષા લે તો મો આગલ લીજૈ,
ઔર કનૈ દે ટાલણુ ॥
- કુગુરુ એહવા સૂંસ કરવૈ,
આ ચૌડે બિન્ધી ચાલણુ ॥ સા. ॥ ૧૮ ॥
- ઈણુ બંધા થી મમતા લાગૈ,
ગૃહસ્થ સૂં લેલપ થાયણુ ॥
- નિશીથ રે ચાથૈ ઉદ્દેશૈ,
દંડ કહ્યો જિનરાયણુ ॥ સા. ॥ ૧૯ ॥
- જિમણુવારમેં વહિરણુ જાવૈ,
આ સાધારી નહીં રીતણુ ॥
- વરજ્યો આચારાંગ બૃહત્કલ્પ મેં,
વક્ત્રી ઉત્તરાધ્યયન નિશીથણુ ॥ સા. ॥ ૨૦ ॥

આલસ નહીં આરા મેં જાતાં,
જૈઠી પાંત વિશેષજી ।

સરસ આહાર દયાવૈ ભર પાતરાં,
જ્યાં લજ્યા છોડી લે લેષજી ॥ સા. ॥ ૨૧ ॥
ચેલા કરણ રી ચલગત બિન્ધી,
ચાલા બહોત ચલાયજી ।

લિયાં ફિરૈ ગૃહસ્થ ને સાથે,
રોકડ હામ દિરાયજી ॥ સા. ॥ ૨૨ ॥
વિવેક વિકલ ને સાંગ પહિરાવૈ
લેલો કરૈ આહારજી ।

સામગિરિ મેં જાય વંદાવૈ,
ફિર ફિર હુવૈ ખુવારજી ॥ સા. ॥ ૨૩ ॥
અજ્ઞેગ ને દીક્ષા દીધી તે,
ભગવન્તની આજ્ઞા ખારજી ।

નિશીથ રો ડહડ મૂલ ન માનૈ,
તે વિટલ હુવા વિકરાલજી ॥ સા. ॥ ૨૪ ॥
વિષ્ણુ પડલેહ્યાં પુસ્તક રાખૈ,
તો જમૈ જીવાં જાં જલજી ।

પડૈ કુંચવા ઉપજૈ માંકડ,
જિષ્ણુ ખાંધી ભાગી પાલજી ॥ સા. ॥ ૨૫ ॥
જેવૈ વરસ છ માસ નિકલિયાં,
તો પહિલો વરત હુવૈ ખણજી ।

નિત પડલેહ્યાં વિષ્ણુ મેલૈ તિણુ ને,
એક માસ રો ડહડજી ॥ સા. ॥ ૨૬ ॥

ગૃહસ્થ સાથે કહે સંદેશો,
 તો ભેલો હુવૈ સંભોગજી ।
 તિણ ને સાધુ કિમ સરધીજૈ.
 લાગો જોગને રોગજી ॥ સા ॥ ૨૭ ॥
 સમાચાર વિવરાસુધ કહી કહિ,
 સાની કર ગૃહસ્થ બોલાયજી ।
 કાગદ લિખાવે કરી આમના,
 પર હાથ દેવૈ ચલાયજી ॥ સા. ॥ ૨૮ ॥
 આવજી જાવજી એસજી ઉઠજીરી,
 જાયગા દેવૈ બતાયજી ।
 ઇત્યાદિક સાધુક હૈ ગૃહસ્થ ને,
 તો બેહૂં બરાબર થાયજી ॥ સા ॥ ૨૯ ॥
 ગૃહસ્થને દેવ લોટ પાતરાં,
 પૂઠાં પરત વિશેષજી ।
 રજોડુરણા ને પૂંજણી દેવૈ,
 તે ભિષ્ટ હુવા લેઇ લેષજી ॥ સા ॥ ૩૦ ॥
 પૂછે તો કહૈ પરઠ દિયા મેં,
 ફૂટ કપટ મન માંહિજી ।
 કામ પડે જબ જાય ઉરાલૈ,
 ન મીટી અન્તર ચાહિજી ॥ સા ॥ ૩૧ ॥
 કહૈ પરઠયાં ગૃહસ્થને દેઇ,
 બોલૈ બોલ. અન્યાયજી ।
 કહ્યો આચારાંગ ઉત્તરદયન મેં,
 સાધુ પરઠૈ એકન્ત જાયજી ॥ સા. ॥ ૩૨ ॥

કરે ગૃહસ્થ સૂં સદલા બદલો.

પંડિત નામ ધરાયજી ।

પૂરી પડી સગલાં વરતાં

લેષ લે ભૂલા જાયજી ॥ સા ॥ ૩૩ ॥

થોડી ઉપાધિ ગૃહસ્થને દીધાં.

વરત રહૈ નહીં એકજી ।

ચોમાસી દંડ નિશીથ મેં ગુથ્યો,

તિજ છોડી જીન ધર્મ ટેકજી ॥ સા ॥ ૩૪ ॥

વિન આંકુસ જિમ હાથી ચલે,

ઘોડો વિગર લગામજી ।

એહવી ચાલ કુશુરાં રી જાણો,

કહવાને સાધુ નામજી ॥ સા ॥ ૩૫ ॥

આણુકંપા નહીં છહું કાંચની

ગુણ વિન કહે અમે સાધજી ।

આ ચરચા આણુયોગ દુવારમેં,

વિરલા પરમારથ લાધજી ॥ સા ॥ ૩૬ ॥

કહ્યો આચારાંગ ઉત્તરાધ્યેન મેં,

સાધુ કરે ચાલતાં વાતજી ।

ઊંચી તિરછી દિષ્ટિ જોવે,

તો હુવૈ છઃકાય રી ધાતજી ॥ સા ॥ ૩૭ ॥

સરસ આહાર લે વિન મર્યાદા,

તો વધૈ દેહીરી લોષજી ।

કાચ મણિ પરકાશ કરે જયું,

કુશુર માયા થોયજી ॥ સા. ॥ ૩૮ ॥

દબક દબક ઉતાવલા ચાલે,

તસ થાવર માર્યા જાયજી ।

ઘરજ્યા સુમત જોયાં વિન ચાલે,

તે કિમ સાધુ થાયજી ॥ સા. ॥ ૩૯ ॥

કપડાં મેં લોપી મરયાદા,

લાંબા પના લગાયજી ।

ઘઘકા રાખે દોય પુર ઉડે,

વલે જોલે મૃષાવાયજી ॥ સા. ॥ ૪૦ ॥

રૂપટપુટ નર માંસ વધારે,

કરે વિગૈરા પૂરજી ।

માઠાં ચરિણામાં નારયાં નિરખે,

તો સાધુપણા થી દૂરજી ॥ સા. ॥ ૪૧ ॥

ઉપગ્રણ જો અધિકાં રાખે,

તિણ મોટો કિયો અન્યાયજી ।

નિશીથ રે સોલમેં ઉદેશૈ,

ચોમાસી ચારિત જાયજી ॥ સા. ॥ ૪૨ ॥

મૂરખ ને શુરૂ એહવા મિલિયા,

તે લેધ ડુબસી લારજી ।

સાચો મારગ સાધુ જતાવે,

તો લડવા ને હુવે ત્યારજી ॥ સા. ॥ ૪૩ ॥

એહવા શુરૂ સાચા કરી માનૈ,

તે અન્ધ અજ્ઞાની બાળજી ।

ફાડા પડે ઉત્કૃષ્ટા તિષ્ઠ મેં,
રૂલે અનન્તો કાલજી ॥ સા. ॥ ૪૪ ॥

હલુકરમી જીવ સુષ્ણ સુષ્ણ હરપૈ,
કરૈ ભારી કર્મો દ્વેષજી ।

સૂતર રો ન્યાય નિન્દા કર જાનૈ,
તો રૂઝે વલે વિશેષજી ॥ સા. ॥ ૪૫ ॥

॥ દોહા ॥

લેખ પહેર્યો ભગવાન રો, સાધુ નામ ધરાય ।
આચાર મેં ઢીલા ઘણા, તે કહ્યો કઠા લગ જાય ॥ ૧ ॥
ત્યાંને વાંદે ગુરૂ જાણુને, વલે કૂડી કરૈ પખપાત ।
ત્યાં જૂઠા ને સાચા કરવા ખપૈ, ત્યાંરે મોટો શાલ મિથ્યાત ॥
કુગુરૂ તણા પગ વાંદને, આગૈ ખૂડા જીવ અનન્ત ।
વલે ખૂડે ને ખૂડસી ઘણા, ત્યાંરે કહતાં ન આવે અન્ત ।
સાધ મારગ છે સાંકડો, તિષ્ઠમેં ન ચાલૈ ખોટ ।
આચાર નહીં ત્યાંરે પાપરો, ત્યાં વરત ક્રિયા નવકોટા ॥ ૪ ॥
લેખધારી ભાગલ ઘણાં, ત્યાંસૂ પલૈ નહીં આચાર ।
કુણુ કુણુ અકારજ કર રહ્યા, તે સુણુજ્યો વિસતાર ॥ ૫ ॥

ઢાલ ચોથી

(આદર જીવ ખિમ્યાં ગુણુ આદર એ દેશી)

કુગુરૂ તણા અરિત જાહેર કર સું,
સુતરની દેઠ સાખજી ।

સુમતા આણુ સુણો ભવ જીવાં,

શ્રીવીર ગયા છે ભાષણ ॥

સાધ મત જાણો ઈજુ આચારે ॥ ૧ ॥

જે થે કુગુરૂ સેંઠા કર જાણ્યા,

તો સુણુ સુણુ મ કરો દ્વેષણ ।

સાચ જૂઠ રો કરો નિવેરો,

સૂતર સામો દેખણ ॥ સા. ॥ ૨ ॥

જીમણવાર માંહી સૂં કોઈ ગૃહસ્થ,

લ્યાવૈ ધોવણ પાણી માંડણ ।

પછે આપ તણે ધરે આણુ વહિરાવૈ,

તે કરૈ લેષ ને ભાંડણ ॥ સા. ॥ ૩ ॥

જાણુ જાણુને સાધુ વહિરે,

તિણુ લોપ દિયો આચારણ ।

તે પ્રત્યક્ષ સાહમો આણુયા લવ,

ત્યાંને કિમ કહિજૈ અજુગારણ ॥ સા. ॥ ૪ ॥

એ અણુચાર ઉઘાડો સેવૈ,

જે સાહમો આણુયો લે આહારણ ।

દશવૈકાલિક તીજૈ અધ્યયને,

કોઈ જોવો આંખ ઉધારણ ॥ સા. ॥ ૫ ॥

સાધ સાધવી ઠલે માત્રે,

એકણુ હરવાજે જાયણ ।

વીર વચન સૂં ઉલટા પડિયા,

ચવડૈ કરે અન્યાયણ ॥ સા. ॥ ૬ ॥

આંવ નગર પુર પાટણ પાડો,

તિજુરો હુવે એક નિકાલજી ।

તિહાં સાધ સાધવી નહીં રહે ભેટા,

આ માંધી લગવન્ત પાલજી ॥ સા. ॥ ૭ ॥

એકજી દરવાજો સાધ સાધવી,

જાવે નગરી બારજી ।

તો અપ્રતીત ઉઠે લોકાં મેં,

કેઇ વરત ભાગે હુવે ખુવારજી ॥ સા. ॥ ૮ ॥

જુદો જુદો નિકાલ છે તો પિણ,

કેઇ જાવે એકજી દરવાજાજી ।

એઠા હટક ન માનૈ કિજુરી,

વલે ન માનૈ મન મેં લાજજી ॥ સા. ॥ ૯ ॥

એક નિકાલ તિહાં રહિણે! ઇ વરજ્યો.

તો કિમ જાએ એકજી હુવારજી ।

એ બહુતકલ્પ રૈ પહિલે ઉદેશે,

તે ખુશવન્ત કરો વિચારજી ॥ સા. ॥ ૧૦ ॥

ગૃહસ્થને ઘર જાય ગોચરી,

જો જડિયો દેખે હુવારજી ।

તિહાં સુધ સાધુ તો ફિર જામ પાછા,

ભાગલ જાવે ખોલ કિંવારજી ॥ સા. ॥ ૧૧ ॥

કેઇ ભેખધાર્યાં રે એહવી સરધા

જો જડિયો દેખે હુવારજી ।

તો ધણી તણી આગન્યા લેઇ ને

માંહિ જાવે ખોલ કિંવારજી ॥ સા. ॥ ૧૨ ॥

હાથ સૂં સાધ કિંવાર ઉઘાડે,

માંહિ જાવ વહિરણુ ને આહારણુ ।

ઇસડી ઢીલી કરે પડપણા,

તે વિટલ હુવા વિકરાલણુ ॥ સા. ॥ ૧૩ ॥

કિવાર ઉઘાડી ને આહાર વિહરણુ રો,

મૂલ ન સરઘૈ પાપણુ ।

કદા ન ગયા તો પણુ ગયા સરીખા,

આ કર રાખી છે થાપણુ ॥ સા. ॥ ૧૪ ॥

કિંવાર ઉઘાડ ને વધિરણુ ને જાવૈ,

તો હિંસા જીવાં રી થાયણુ ।

તે આવસગ સૂતર માંહિ વરજ્યો,

ચૌથા અધ્યયન રે માંયણુ ॥ સા. ॥ ૧૫ ॥

ગાંવ નગર ખારૈ ઉતરિયો,

કટક સથવારો તાહિણુ ।

જો સાધુ રાત રહે તિણુ ઠામે,

તે નહીં જિણુ આજ્ઞા થાંહિણુ ॥ સા. ॥ ૧૬ ॥

એક રાત રહે કટક મેં તિણુ ને

ચાર માસ રો છેદણુ ।

એ બૃહત્કલ્પ રે તીજે ઉદેસૈ,

તે સુણુ સુણુ મ કરો ખેદણુ ॥ સા. ॥ ૧૭ ॥

ઇસડા દોષ જાણી ને સેવૈ,

તિણુ છોડી જીણુ ધર્મ રીતણુ ।

એહવા ભિજટ આચારી ભાગલ

ત્યાંરી કુણુ કરસી પરતીતણુ ॥ સા. ॥ ૧૮ ॥

બિન કારણ આંખ્યાં મેં અંજણુ,
 ને ઘાલે આંખ મઝારણ ।
 ત્યાંને સાધવિયાં કેમ સરધીજૈ,
 ત્યાં છોડ દિયો આચારણ ॥ સા. ॥ ૧૯ ॥
 બિન કારણ ને અંજણુ ઘાલે
 તે શ્રી જિન આજ્ઞા ખારણ ।
 દશવૈકાલિક તીજૈ અધ્યયન,
 તે ઉઘાડો અનાચારણ ॥ સા. ॥ ૨૦ ॥
 વસ્ત્ર પાત્ર પોથી પાનાદિક,
 જાય ગૃહસ્થ રે ઘરે મેલણ ।
 પછી વિહાર કર દે ઘણી ભલામણ,
 તિજુ પ્રવચન દીધા ઠેલણ ॥ સા. ॥ ૨૧ ॥
 પછે ગૃહસ્થ આંહુમા સાંહુમા મેલતાં,
 હિંસ્યાં જીવા રી થાયણ ।
 તિજુ હિંસા સૂં ગૃહસ્થ ને સાધુ,
 દોનું ભારી હુવૈ તાયણ ॥ સા. ॥ ૨૨ ॥
 ભાર ઉપરાવૈ ગૃહસ્થ આગૈ,
 તે કિમ સાધુ થાયણ ।
 નશીધ રે ખાર મેં ઉદ્દેશે,
 ચૌમાસી ચારિત જાયણ ॥ સા. ॥ ૨૩ ॥
 વલે વિજુ પડલેહાં રહે સદા નિત,
 ગૃહસ્થ રા ઘર માંયણ ।
 એ સાધપણે રહસી કિમ ત્યાંરો,
 જીવો સૂતર રો ન્યાયણ ॥ સા. ॥ ૨૪ ॥

જે વિષ્ણુ પડલેહ્યાં રહે એકણુ દિન,

તિષ્ણુને ડંડ કહ્યો માસીકણુ ।

નિશીથ રે દૂજે ઉદ્દેશૈ

તિહાં જોય કરો તહતીકણુ ॥ સા. ॥ ૨૫ ॥

માતપિતાદિક સગા સનેહી,

ત્યાંરા ઘર મેં દેખૈ ખાલણુ ।

ત્યાંને પરિગરો સાધ દિરાવૈ,

આ ચૌડે કુશુર રી ચાલણુ ॥ સા. ॥ ૨૬ ॥

સાનીકરસાધ દિરાવૈ રૂપિયા,

વરત પાંચમેાં ભાગણુ ।

વલે પૂછ્યાં બૂઠ કપટ સૂં બોલૈ,

ત્યાં પહિર બિગાર્યો સાંગણુ ॥ સા. ॥ ૨૭ ॥

ન્યાતીલાને દામ દિરાવૈ,

તિષ્ણુ રે મોહ ન મિટિયો કોયણુ ।

વલે સાર સંભાર કરાવૈ ત્યાંરી,

તે નિશ્ચય સાધ ન હોયણુ, ॥ સા. ॥ ૨૮ ॥

અનરથ રો મૂલ કહ્યો પરિગરો,

ઠાણુંગ તીજે ઠાણુણુ ।

તિષ્ણુ રી સાધ કરૈ દલાલી,

તે પૂરા મૂઠ અઝણુણુ ॥ સા. ॥ ૨૯ ॥

ઋતુ ઉન્હાલે પાણી ઠારૈ,

ગૃહસ્થ રા ઠામ મજારણુ ।

મનમાને જળ પાછા સૂંપૈ,

તે શ્રી જિન આજ્ઞા ખારણુ ॥ સા. ॥ ૩૦ ॥

ગૃહસ્થ રા ભાજન મેં સાધુ,

જીમે અસંખ્યાદિક આહારજી ।

તિષ્ઠ ને બિજટ કહ્યો દશવૈકાલિક મેં,

છઠા અધ્યયન મજારજી ॥ સા. ॥ ૩૧ ॥

કેઈ સાંગ પહિર સાધવિયાં બાજે,

પિષ્ઠ ઘટ માંહિ નહીં વિવેકજી ।

આહાર કરે જદ જડે કિંવાડ,

વલે દિન માંહિ વાર અનેકજી ॥ સા. ॥ ૩૨ ॥

ઠરડે માતરે ગોચરી જાવે,

જળ આડા જડે કિંવારજી ।

વલે સાધાં કનૈ આવૈ તોહી જરને,

ત્યારેં બિગર ગયો આચારજી ॥ સા. ॥ ૩૩ ॥

સાધવિયાં ને જડણે આલ્યો,

તે શીલાદિક રાખણ કાજજી ।

ઐર કામ જો જડે સાધવી,

તિષ્ઠ છોડી સંજમ લાજજી ॥ સા. ॥ ૩૪ ॥

આવસગ માંહિ હિંસા કહી જડિયાં,

આલોવણ ખાંતે તાહિજી ।

મન કરને જડણે નહિ વંછે,

ઉત્તરાધ્યયન પૈંતીસમાં માંહિજી ॥ સા. ॥ ૩૫ ॥

ઐષધ આદ દે વહિરી આણે.

કેઈ વાસી રાખે રાતજી ।

તે જાય મેલે ગૃહસ્થરા ઘર મેં,

પછે નિત લાવે પરભાતજી ॥ સા. ॥ ૩૬ ॥

આપ રો થકો ગૃહસ્થ ને સૂંપે,
ઓ મોટો દોષ પિછાણુજી ।

વલે બીજો દોષ વાસી રાખ્યાં રો,
તીજો અજૈણા રો જાણુજી ॥ સા. ॥ ૩૭ ॥

વલે ચૌથો દોષ પૂછ્યાં જૂઠ બોલૈ,
વાસી રાખ્યો ન કહૈ મૂઢજી ।

કેઇ લેખધારી છે એહવા ભાગલ,
ત્યારે જૂઠ કપટ છે ગૂઢજી ॥ સા. ॥ ૩૮ ॥

ઔષધ આદ દે વાસી રાખ્યાં,
વરતાં મેં પડે વધારજી ।

કહ્યો દશવૈકાલિક તીજે અધ્યયને,
વાસી રાખે તો અણાચારજી ॥ સા. ॥ ૩૯ ॥

કોઇ આધાકરમી પુસ્તક વહિરૈ,
વલે તેહિજ દીધાં મોલજી ।

તે પિણુ સાહમાં આણ્યાં વહિરૈ,
ત્યારે મોટી જાણુજો પોલજી ॥ સા. ॥ ૪૦ ॥

કોઇ આપ કને દીક્ષા લે તિણુરૈ,
સાની કર મેલૈ સાજજી ।

પુસ્તક પાનાદિક મોલ લિરાવ,
વલે કુણુ કુણુ કરે અકાજજી ॥ સા. ॥ ૪૧ ॥

ગચ્છવાસી પ્રમુખ આજ્ઞા સૂં,
લિખાવૈ સૂતર જાણુજી ।

ચહિલા મોલ કરાય પરત રો,
સંચકર દિરાવૈ આણુજી ॥ સા. ॥ ૪૨ ॥

રૂપિયા મેહલાવૈ ઔર તણે ધર,
ઠસડો સૈઠો કરૈ કામણ ।

તે પિણુ હાથ પરત આયાં વિન,
દીક્ષા દે મૂંડે તામણ ॥ સા. ॥ ૪૩ ॥

પછૈ ગચ્છવાસી વિકલાં સૂં કરતાં,
પરત લિખૈ દિન રાતણ ।

જીવ અનેક મરૈ તિણુ લિખતાં,
કરૈ ત્રસ થાવર રી ઘાતણ ॥ સા. ॥ ૪૪ ॥

ઠણુ વિધ સાધુ પરત લિખાવૈ,
તિણુ સંયમ દીધો ખોયણ ।

જે દયા રહિત છે એહવા દુબ્ધી,
તે નિશ્ચય સાધ ન હોયણ ॥ સા. ॥ ૪૫ ॥

છાકાય હણીને પરત લિખી તે,
આધાકરમી જાણુણ ।

તેહિજ પરત તો સાધુ વહિરે,
તો ભાગલ રા એહનાણુણ ॥ સા. ॥ ૪૬ ॥

વલે તેહિજ પરત ટોલા મેં રાખૈ,
આધાકરમી જાણુણ ।

જે સામિલ હુવા તે સઘલા દુખા
તિણુમે શંકા મત આણુણ ॥ સા. ॥ ૪૭ ॥

આધાકરમી રા લેવાય રૂલૈ તો,
ઉત્કૃષ્ટો કાલ અનન્તણ ।

દયા રહિત કહ્યો તિણુ સાધુ ને,
ભગવતી મેં ભગવન્તણ ॥ સા. ॥ ૪૮ ॥

કોઈ શ્રાવક સાધ સમીપે આએ,

હરખે વાંદે પગ ઝાલજી ।

જદ સાધુ હાથ દે તિણુ રે માથૈ,

આ ચોડે કુગુરૂ રી ચાલજી ॥ સા. ॥ ૪૯ ॥
ગૃહસ્થ રૈ માથૈ હાથ દેવૈ તો,

ગૃહસ્થ ખરોખર જાણજી ।

એહવાં વિકલાં ને સાધુ સરઘૈ

તે પિણુ વિકલ સમાનજી ॥ સા. ॥ ૫૦ ॥

ગૃહસ્થ રૈ માથે હાથ દિયો તિણુ,

ગૃહસ્થ સૂં ઈધો સંભોગજી ।

તિણુને સાધુ કિમ સરધીજે,

લાગો જોગ ને રોગજી ॥ સા. ॥ ૫૧ ॥

દશવૈકલિક આચારાંગ માંહી,

વલે જોવો સૂત્ર નિશીથજી ।

ગૃહસ્થ ને માથે હાથ દેવૈ

આ પ્રત્યક્ષ ઉન્ધી રીતજી ॥ સા. ॥ ૫૨ ॥

ચેલા કરે તે ચોર તણી પરૈ,

ઠગ પાસીગર જ્યૂં તામજી ।

ઉજખક જ્યૂં તિણુ ને ઉચકાવૈ,

લે જાય મૂંડે ઔર ગામજી ॥ સા. ॥ ૫૩ ॥

આછો આહાર દિખાવ તિણુ ને,

કપડાદિક મહીં દેખાયજી ।

ઇત્યાદિક લાલચ લોભ બતાવૈ,

લોલા ને મૂંડે ભરમાયજી ॥ સા. ॥ ૫૪ ॥

ઇષ્ટ વિધ ચેલા કર મત ખાંધ્યો,
 તે શુભ વિન કોરો લેખણ ।
 સાધ પણાં રો સાંગ પહિર ને,
 ભારી હુવૈ વિશેષણ ॥ સા ॥ ૫૫ ॥
 મૂંડ મુંડાય લેલો દીધો,
 ત્યાં સૂં પલૈ નહીં આચારણ ।
 ભૂખ તૃષા પિણુ ક્ષમણી ન આવૈ,
 જદ લેવૈ, અમુધ પિણુ આહારણ ॥ સા. ॥ ૫૬ ॥
 અનલ અન્નેગ ને દીક્ષા દીધાં,
 તો ચારિત્ર રો હુવૈ ખણ્ડણ
 નિશીથ રે ઉદ્દેશૈ ઇચ્છાર મેં,
 ચૌમાસી રો દંડણ ॥ સા. ॥ ૫૭ ॥
 વિવેક વિકલ બાલક ખૂદા ને,
 પહિરાવૈ સાંગ સિતાખણ ।
 ત્યાંને જીવાદિક પદારથ નવ રા,
 જામક ન આવૈ જાખણ ॥ સા. ॥ ૫૮ ॥
 શિષ્ય કરણો તો નિપુણ બુધ વાલો,
 જીવાદિક જાણૈ તાહિણ ।
 નહીંતર એકલ રહણો ટોલા મેં,
 ઉત્તરાધ્યયન ખત્તીસમાં માંહિણ ॥ સા. ॥ ૫૯ ॥
 કેઈ દડૈ લીપૈ હાથાં સૂં થાનક,
 તે પિણુ ઢગલિયા ફૂટણ ।
 ઇચ્છડો કામ કરૈ તિણુ સાધુ,
 પાડી લેખ માંહિ ફૂટણ ॥ સા. ॥ ૬૦ ॥

જો દડૈ લીપૈ થાનક ને સાધુ,

તિજુ શ્રી જિજ્ઞુ આજ્ઞા ભંગજી ।

તીજ વરત રી તીજી ભાવના,

તિહાં વરજ્યો દશમેં અંગજી ॥ સા. ॥ ૬૧ ॥

છતી સાધવિયાં છે ટોલા મેં,

વલે કારણ ન પડ્યો કોયજી ।

તો પિજુ દોય સાધવિયાં કરે ચેમાસો,

ઓ દોષ ઉઘાડો જોયજી ॥ સા. ॥ ૬૨ ॥

દોય સાધવી કરે ચેમાસો,

તે જિન આજ્ઞા મેં નાહિંજી ।

ત્યાંને વરજ્યો છે વ્યવહાર સૂતર મેં,

પાંચમા ઉદ્દેશા માંહજી ॥ સા. ॥ ૬૩ ॥

કારણ વિના એકલી સાધવી,

અસણાદિક વહિરણુ જાયજી ।

વલે ઠરડે પણ એકલડી જાવે,

તે નહિં જીન આજ્ઞા માંયજી ॥ સા. ॥ ૬૪ ॥

વલે એકલડી તે રહણો વરજ્યો,

ધર્ત્યાદિક ખોલ અનેકજી ।

ખહતકલ્પ રૈ પાંચમે ઉદ્દેશે,

તે સમજો આજુ વિવેકજી ॥ સા. ॥ ૬૫ ॥

કુગુરુ એહવા હીણુ આચારી,

સાધ્યાં સૂં દે જિહકાયજી ।

આપ તણાં કિરતખ સૂં ઠરતાં,

જિન મારગ દિયો છિપાયજી ॥ સા. ॥ ૬૬ ॥

પસડા કુંશુરાં ને ગુરૂ કર માને,

ત્યારે અભિન્તર મેં અન્ધકારજી ।

ગુરૂ મેં ખોટ પાય અજ્ઞાની,

તે ચાલ્યા જનમ બિગારજી ॥ સા. ॥ ૬૭ ॥

અશુભ કર્મ જ્યાંરે ઉદય હુવા જખ,

ઈસડા ગુરૂ મિલિયા આયજી ।

દગ્ધબીજ હોય જાખક ખૂડા,

પછે ચિહુંગત ગોતાં ખાયજી ॥ સા. ॥ ૬૮ ॥

ઈમ સાબલ ઉત્તમ નર નારી,

છોડો કુશુરનો સંગજી ।

સતગુરુ સેવો સુધ આચારી,

દિન દિન ચઢતૈ રંગજી ॥ સા. ॥ ૬૯ ॥

આ સજ્જાય કરી કુશુર એલખાજી,

શહર પીપાડ મઝારજી ।

સંવત અઠારૈ ને વરસ ચીંતીસ

આસો જ સુદી સાતમ બુધવારજી ॥ સા. ॥ ૭૦ ॥

॥ દોહ ॥

કેઇ લેખધારી ભૂલા થકા, કર રહ્યા કૂડી તાણી ।

અમૃત ખતાવૈ સાધુ રે, તે સૂતર અરથ અજાણી ॥૧॥

ત્યાં સાધપણો નહીં એલખ્યો, ભૂલા જમ ગિંવાર ।

સર્વસાવધ ત્યાગ્યો મુખસૂં કહ, વલે પાપરો કહે આગાર ॥૨॥

એહવા લેખધારીને અમૃત ખરી, પણ સાધુને ઇન્દ્ર નકાય ॥૩॥

આહાર પાણી કપડાદિક ઉપરૈ, ઉવે સદા રહ્યા મુરજાય

અચાર ગુણુઠાણુ ઇવત કહી, ત્યાં ન દીસે વ્રત લિગાર ॥
 દેશ વ્રત ગુણુઠાણુ પાંચમો, આગૈ સરવવ્રતી અણુગાર ॥
 જો સાધાં રૈ ઇવત હુવે, તો સર્વ વ્રતી કુણુ હોય ॥
 ત્યાંરા ભાવ લેદ પ્રગટ કરે, તે સાંભલજ્યો સહુ કોય ॥૫॥

॥ ઢાલ પાંચવીં ॥

(આ અંતુકમ્પા જિન આજ્ઞામેં-એ દેશી)

ચૌવીસમાં શ્રી વીર જિનેશ્વર,
 નિરદોષ આહાર આણીને ખાયો ॥
 સુધ પરિણામ ઉદરમેં ઉતારયો,
 તિણુમાંહી મુરખ પાપ ખતાયો ॥
 ઇણુ પાખંણુડ મત રો નિરણું ઈજો ॥ ૧ ॥
 અનન્ત ચૌવીસી મુગત ગઈ તે
 આહાર લ્યાયા થા દોષણુ ટાલો ॥
 તિણુ માંહી પાપ ખતાવૈ અજ્ઞાની,
 ત્યાં સગલાં રૈ શિર દીધો આજો ॥ ઇ. ॥ ૨ ॥
 સરવ સાવધ જોગ રા ત્યાગ કરીને,
 સરવ વ્રતી સુધ સાધ કહાવૈ,
 તિરણુ તારણુ પુરૂષાં રે અજ્ઞાની,
 ઇવ્રત રો આગાર ખતાવૈ ॥ ઇ. ॥ ૩ ॥
 ગોતમ આદિ દે સાધ અનન્તા,
 સાવધિયાં રો છેહ ન પારો ॥
 સગલાં રો આહાર અધર્મ માંહિ ઘાલ્યો,
 તિણુ આંખ મીંચી ને ઈધો અંધારો ॥ ઇ. ॥ ૪ ॥

સાધુ રો જનમ હુવો જિજ્ઞાસી દિનથી,
 કલ્પે તે વસ્તુ વહિરી ને લાવે ।
 તે પિણ અરિહન્ત ની આજ્ઞા સૂં,
 તિણ માંહી મૂરખ પાપ બતાવે ॥ ઇ. ॥ ૫ ॥
 વસતર પાતરા રજૂરજુરિક,
 સાધુરા ઉપધ સૂતર માંહે ચાલ્યા ।
 અરિહન્ત રી આગન્યા સૂં રાખ્યા,
 અધર્મ માંહે અજ્ઞાની ઘાલ્યા ॥ ઇ. ॥ ૬ ॥
 દશવૈકાલિક ઠાણા અંગ મેં,
 પ્રશ્ન વ્યાકરણ ઉવવાઈ માહ્યો ।
 ધરમ ઉપધ સાધુ રા વરત મેં,
 તિણ માંહિ દુષ્ટી પાપ બતાવે ॥ ઇ. ॥ ૭ ॥
 કિણ હી ગૃહસ્થ લીલોતરી ને ત્યાગી,
 જીવે જ્યાં લગ આણુ વૈરાગો ।
 સાધપણો લેઈ ઇવ્રત સરઘૈ,
 તેા વિવેક વિકલ ખાયવા કાંઈ લાગે ॥ ઇ. ॥ ૮ ॥
 અધર્મ જાણે લીલોતરી ખાધાં.
 તેા પચખાણુ ભાગે કિણ લેખે ।
 ઘર મેં થકાં જાવજીવ ત્યાગી થી,
 ઇણુ સાહમું મૂરખ કયું નહીં દેખે ॥ ઇ. ॥ ૯ ॥
 કિણ હી ગૃહસ્થ જે જે વસ્તુ ત્યાગી થી,
 તેા અધર્મ રો મૂલ ઇવ્રત જાણે ।
 સાધપણો લેઈ સેવવા લાગે,
 તે કયું ન પાલે લિયા પચખાણુ ॥ ઇ. ॥ ૧૦ ॥

ઇવ્રત સરઘૈ ને સુંસ ન પાલૈ,

તિષ્ઠ ભાગલ રૈ છે ભારી કર્મો

મારગ છોડને ઉજર પરિયા,

સાધ આહાર ક્રિયાં મેં સરઘૈ અધર્મો ॥ ઇ. ॥ ૧૧ ॥

કરૈ વૈયાવચ્ચ ચેલા ગુરૂ રી,

કર્મ તણી કોડ તેહ ખપાવ ।

તીયં કર ગોત્ર અંધૈ ઉત્કૃષ્ટો,

પિણુ ગુરૂ ને મૂરખ પાપ બતાવૈ ॥ ઇ. ॥ ૧૨ ॥

દશ વીસ ચેલા પડીકમણા કરને

ગુરૂ રી વૈયાવચ્ચ કરવા ને આવે ।

તો ગુરૂ ને પાપ લગાય અજ્ઞાની,

દુરગત માંચ કાંચ પહોંચાવૈ ॥ ઇ. ॥ ૧૩ ॥

ગુરૂ ને પાપ લાગૈ વૈયાવચ્ચ કરાયાં,

સૂત્રમાંહિ કઠૈ હી ન ચાલ્યો ।

મૂઢમતી જીવ ભારી કરમા,

ઓ પિણુ ઘોચો અણહુ-તો ઘાલ્યો ॥ ઇ. ॥ ૧૪ ॥

ગુરૂ ને પાપ સૂં લેલા ક્રિયા મેં

ચેલા રા કર્મ કટૈ કિણુ લેખૈ ।

અભિન્તર કુટી ને અન્ધ થયા તે,

સૂતર સાંહમો મૂઢ મૂલ ન દેખૈ ॥ ઇ. ॥ ૧૫ ॥

સાધ માંહોમાંહે દેવૈ ને લેવૈ,

વસતર પાતર આહાર ને પાણી ।

તે પિણુ લીધા મેં પાપ બતાવૈ,

એહની કુપાતર બોલૈ વાણી ॥ ઇ. ॥ ૧૬ ॥

દાતાર ને ધર્મ સાધાં ને વહિરાયાં,

પિણુ સાધ વહિરી હુવા પાપ સૂં ભારી ।

દાતાર તિરિયા સાધ ડબોયા,

આ પિણુ સરધા કહે લેખધારી ॥ ઇ. ॥ ૧૭ ॥

એ પાપ લાગે સાધુ આહાર કિધામે,

તિણુ રૈ પાપ રો સાજ દિયો દાતારો ।

તિણુ રી આશ રાખે કિણુ લેખે,

ભૂલા રે ભૂલા થે મૂઠ ગિવારો ॥ ઇ. ॥ ૧૮ ॥

સાધાં તો પાપ અઠારે હી ત્યાગ્યા,

ચોખી છે જ્યાંરી સુમતિ ને ગુપતી ।

દાતાર કને સુધ જાંચ લિયા મે,

પાપ કઠે સૂં લાગો રે કુમતી ॥ ઇ. ॥ ૧૯ ॥

ગુરુ દીક્ષા દેઇ શિષ્ય કરૈ તે,

નિજંરા રા લેહ માંહે ચાલ્યા ।

મોહ મિથ્યાત સૂં ભારી કરમા,

એ પિણુ પરિગરામાં ઘાલ્યા ॥ ઇ. ॥ ૨૦ ॥

છઠે ગુણુઠાણે પરમાદ કહીને,

સાધાં રે ઇવ્રત થાયે ખાવારી ।

પૂછે તો કહે મહે સરવ વ્રતી છા,

આ પિણુ ગૂઠ ખોલે લેખધારી । ઇ. ॥ ૨૧ ॥

છઠે ગુણુઠાણે પરમાદ કહ્યો તે,

કિણુહિક વેલાં લાગતો જાણો ।

વિષે કષાય અશુભ જોગ આયાં,

પિણુ મૂઠમતી કરૈ ઉન્ધી તાણો ॥ ઇ. ॥ ૨૨ ॥

પ્રમાદ કહૈ આહાર ઉપધ સૂં,

કર રહ્યા કુબુદ્ધિ કૂડી વિષવાદો ।

આહાર ઉપધ કેવલી પિણુ આણું,

કઠૈ ગયો ત્યારો પરમાદો ॥ ઇ. ॥ ૨૩ ॥

અપ્રમાદી કહ્યા સાતમેં ગુણુઠાણું,

પ્રમાદ નહીં તિણુ ગુણુ ઠાણુ આગૈ ।

આહાર ઉપધ વે પિણુ લોગવતા,

ત્યાં સાધાં ને પ્રમાદ કયું નહીં લાગૈ ॥ ઇ. ॥ ૨૪ ॥

કેવલી આચરિયો છન્નસ્થ આચરૈ,

કેવલી ત્યાગો તે છન્નસ્થ ત્યાગૈ ।

આહાર ઉપધ કેવલી જ્યું લોગવિયાં,

તિણુ સાધા ને પ્રમાદ કિણુ વિણુ લાગૈ ॥ ઇ. ॥ ૨૫ ॥

સાધ આહાર કરતાં ચારિત કુશલે,

સુત્ર પરિણામ સૂં કટૈ આગલા કર્મો ।

જહ બિન્ધમતી કોઇ અવલો બોલૈ,

ધણો ખાવે તો ધણો હોવૈ ધર્મો ॥ ઇ. ॥ ૨૬ ॥

પોહર રાત તાંઈ સાધ બિંચે શખ્દૈ,

ધર્મ કયા કહૈ મોટૈ મંડાણો ।

ઉણુ બિન્ધમતી રી સરધા રૈ લેજૈ,

આખી રાત મેં કરણો વખાણો ॥ ઇ. ॥ ૨૭ ॥

જૈણુ સૂં સાધુ કરૈ પરલેહણ,

ઠાટવા કર્મ આત્મ ને ઉદ્ધરણી ।

ઉણુ બિન્ધમતી રી સરધા રૈ લેજૈ,

આખો હી દિન પરલેહણ કરણી ॥ ઇ. ॥ ૨૮ ॥

મરજદા સૂં આહાર સાધાં ને કરણો,

મરજદા સૂં કરણો વખાણો ।

મરજદા સૂં પરલેહણ કરવી,

સમજે રે સમજે થે મૂઠ અયાણો ॥ ઇ. ॥ ૨૯ ॥

છ કારણ આહાર સાધાં ને કરણો,

ઘણો ઘણો ખાસી કિણ દેખે ।

છન્વીસમાં ઉત્તરાધ્યયન મેં છે,

વલે છટો ઠણો મૂંઠ કયું નહીં દેખે ॥ ઇ. ॥ ૩૦ ॥

કહૈ ધર્મ હોવે સાધુ આહાર કિયો મેં,

તો કયાંને કરૈ આહાર રા પચ્યાણો ।

પાપ જણી ને ત્યાગ કરે છે,

ઉલટ બુદ્ધિ બોલૈ એહવી વાણો ॥ ઇ. ॥ ૩૧ ॥

સાધુ કાઉસગ મેં ત્યાગો હાલવો ચાલવો,

વલે મુખ સૂં ન બોલૈ નિરવધ વાણો ।

ઉણ ઉલટ બુદ્ધિ રી સરધા રૈ દેખે,

એ પિણ પાપ તણા પચ્યાણો ॥ ઇ. ॥ ૩૨ ॥

કોઈ સાધ બોલણ રા ત્યાગ કરી મૂન સાજૈ

ધર્મ કશા માંડી ન કરૈ વખાણો ।

ઉણ ઉલટ બુદ્ધિ રી સરધા રૈ દેખે,

એ પિણ પાપ તણા પચ્યાણો ॥ ઇ. ॥ ૩૩ ॥

કોઈ સાધુ સાધાં ને આહાર દેવણ રા,

ત્યાગ કરૈ મન ઉછરંગ આણો ।

ઉણ ઉલટ બુદ્ધિ રી સરધા રૈ દેખે,

એ પિણ પાપ તણા પચ્યાણો ॥ ઇ. ॥ ૩૪ ॥

કોઈ સાધુ સાધાં રી ન કરૈ વૈયાવચ્ચ,

ત્યાગ કરૈ મન ઉછરંગ આણો ।

ઉણુ ઉલટ બુદ્ધિ રી સરધા રૈ લેખૈ

એ પિણુ પાપ તણુ પચખાણો ॥ ૪. ॥ ૩૫ ॥

સાધાં મૂલ ગુણ મેં સરવ સાવજ ત્યાગ્યો,

તિણુ સૂં નવાં પાપ ન લાગૈ બાણો ।

આગલાં કર્મ કાટણુ સાધાં રે,

ઉતર ગુણુ છૈ દશ વિધ પચખાણો ।

આ સરધા શ્રી જિનવર ભાષી ॥ આકડી ॥ ૩૬ ॥

કોઈ વાસ બેલાલિક કરૈ સંચારો,

કોઈ સાધ કરૈ નિત રો નિત આહારો ।

પાપ રા ત્યાગ દોયાં રે સરિખા,

પિણુ તપ તણુ છૈ લેદજ ન્યારો ॥ આ. ॥ ૩૭ ॥

જૈણુ સૂં ચાલ્યા જૈણુ સૂં ઊભા,

જૈણુ સૂં ખેઠા જૈણુ સૂં સુવંતા ।

જૈણુ સૂં ભોજન ક્રિયા જૈણુ સૂં ખોલ્યા,

તિણુ સાધુને પાપ ન કહો ભગવન્તા ॥ અ ॥ ૩૮ ॥

દશવિકાલિક ચૌથે અધ્યયને,

આઠમી ગાથા અરિહન્ત ભાષી ।

છખેલ સાધુ જૈણુ સૂં ક્રિયા મેં,

પાપ કહે ભારીકરમા અન્હાખી ॥ આ. ॥ ૩૯ ॥

નિરવધ ગોચરી ઋષેશ્વરાં રી,

મેક્ષરી સાધન લગવંત ભાખી ।

દશવૈકલિક પાંચ મેં અધ્યયને,

ખાણુંમી ગાથા બોલૈ સાખી ॥ આ. ॥ ૪૦ ॥

સુધ આહાર જિયા સાધુ સદગત જવૈ,

નિરદોષ દિયાં જવે સદગત દાતા

દશવૈકલિક પાંચ મેં અધ્યયને,

પહિલા ઉદ્દેશા રી છેહલી ગાથા ॥ આ. ॥ ૪૧ ॥

સાત કર્મ સાધુ ઢીલાં પાડે,

સૂજતો આહાર કરૈ તિણ કાલો ।

ભગવતી સૂતર પહિલૈ શ્રુત અંધે,

નવમો ઉદ્દેશો જોઈ સંભાલો ॥ આ. ॥ ૪૨ ॥

આહાર કરૈ ગુરૂ રી આગન્યા સું,

તિણ સાધુ ને વીર કહ્યો છે મોક્ષો ।

અઠારમો અધ્યયન જ્ઞાતા રો જોઈ

સાંસો કાઠો મેટો મનરો ધોખો ॥ આ. ॥ ૪૩ ॥

શબ્દ રૂપ ગંધ રસ ફરસરી,

સાંધા રે ઇવ્રત મૂલ ન કાંચો ।

સૂયગડાંગ અધ્યયન અઠાર મેં

ઝૈર ઉવવાઈ સૂત્ર માંચો ॥ આ. ॥ ૪૪ ॥

સાધાં રે ઇવ્રત કહે પાખણડી,

તિણ કુમતી રી સંગત દૂર નિવારો ।

ઈમ સાંભલ ને ઉત્તમ નરનારી,

સર્વ વ્રતી ગુરૂ આઈ પારો ॥ આ. ॥ ૪૫ ॥

॥ દોહા ॥

સમદૃષ્ટિ આરે પાંચમે, થોડી બુદ્ધિ અલ્પ માન ।
 મિથ્યાદૃષ્ટિ જોડે હુસી, બહુ ઝડ બહુ સન્માન ॥ ૧ ॥
 સમજ થોડા ને મૂઠ ઘણા, પાંચ મેં આરે ચૈન ।
 લેખ લેખ સાધુ તણો, કરસી ફૂડા ફૈન ॥ ૨ ॥
 સાધુ અલ્પ પૂજા હુસી, ઠાણા અંગ મૈ સાખ ।
 અસાધુ મહિમા અતિ ઘણી, શ્રીવીર ગયા છે ભાખ ॥ ૩ ॥
 કુદેવ કુશુર કુધર્મ મેં, ઘણા લોક રહ્યા બંધ હોય ।
 આલખને નિરણો કરે, તે તો વિરલા જ્યે ॥ ૪ ॥
 સાધ મારગ છે સાંકડો, લોલા ને ખખર ન કાય ।
 જિમ દીવે પડે પતંગિયે, તિમ પડે પગાં મેં જાય ॥ ૫ ॥
 ઘણા સાધુ ને સાધવી, શ્રાવક શ્રાવિકા લાર ।
 ઉલટા પડી જિજ્ઞા ધર્મ થી, પડસી નરક મઝાર ॥ ૬ ॥
 મહા નિશીથ મેં મૈં સુણી, ગુણ વિન ધારી લેખ
 લાખાં કોડાં ગમે સાવટાં, નરક પડેતાં દેખ ॥ ૭ ॥
 લીધા પ્રત ન પાલેસી, ખોટી દૃષ્ટિ અયાજુ ।
 તિજુ કહી છે નારકી, કોઈ આપ મ લેજ્યો તાજુ ॥ ૮ ॥
 આગમથી અવતા વડે સાધુ નામ ધરાય ।
 મુખ કરણી થી વેગલા, તે કહ્યો કઠા લગ જાય ॥ ૯ ॥

॥ ઢાલ છટ્ટી ॥

(ચન્દ્રગુપ્ત રાજ સુણેા એ દેશી)

સીધા આપે સાધુ ને,
 વલે ઓર કરાવે આગે રે ।
 એહવા ઉપસરા લોગવ,
 ત્યાંને વજર કિરિયા લાગે રે ।
 તિણુને સાધુ કિમ જાણિયે ॥ ૧ ॥
 આચારાંગ દૂજે કહ્યો,
 મહા દુષ્ટ દોષણુ છે તિણુમે' રે ।
 એ વીર વચન સવલો કરો,
 તો સાધુ પણો નહીં તિણુમે' રે ॥ તિ. ॥ ૨ ॥
 સાધુ અરથે કરાવે ઉપાસરો,
 છાયો લિખ્યો ગૃહસ્થ બાલ રાગી રે ॥ તિ. ॥ ૩ ॥
 તિણુ યાનક મે' રહે તેહને,
 સાવધ કિરિયા લાગી રે ॥ તિ. ॥ ૪ ॥
 તિણુને ભાવે તો ગૃહસ્થ કહ્યો,
 દિયો આચારાંગ સાખી રે ।
 લેખધારી ધારી કહ્યો સિદ્ધાંત મે',
 તિણુ રી ભગવન્ત કાણુ ન રાખી રે ॥ તિ. ॥ ૫ ॥
 સિન્યાતર પિણ્ડ લોગવે,
 વલે કુણુદ્ધ કેલવે કપટી રે ।

ધણી છોડ આગ્યા લે ઓર રી,

સરસ આહારાદિક રા લ'પટી રે ॥ તિ. ॥ ૫ ॥

સખલો દોષણ લાગે તેહને,

નિશીથ મેં ડંડ ભારી રે ।

અણુચારી કહ્યો દશવૈકાલિકે,

ભગવન્ત રી સીખ ન ધારી રે ॥ તિ. ॥ ૬ ॥

અણુકંપા આણુ શ્રાવક તણી,

દ્રવ દિરાવણુ લાગે રે ।

ફજ કરણ ખંડ હુવો મત પાંચમે,

તીજે કરણ પાંચુ' હી ભોગે રે ॥ તિ. ॥ ૭ ॥

ગૃહસ્થ જિભાવણુ રી કરે આમના,

વસે કરે સાધુ હલાલી રે ।

ઐભાસી દંડ કહ્યા નિશીથ મેં,

વરત ભાંગ હુવો ખાત્રી રે ॥ તિ. ॥ ૮ ॥

કરે વાંસાદિક નો ખાંધવો.

વસે ક્રિયા ભીંત ના ચેજ રે ।

છાયો લીપ્યો તેહને કહીજે,

સારી કમ' સેજ રે ॥ તિ. ॥ ૯ ॥

ઐહવી વસતી ભોગવ,

તે સાધુ નહીં લવલેશો રે ।

માસિક દડ કહ્યો તેહને,

નિશીથ રે પાંચ મેં ઉદેશો રે ॥ તિ. ॥ ૧૦ ॥

ખાંધે પદાં પરચ કનાત ને,

વલે ચન્દ્રવાં સિરકી ને તાટા રે ।

સાધુ અસ્થે કરાવૈ તે ભોગવૈ,

જ્યાંરા જ્ઞાનકિક ગુણ નહાઠા રે ॥ તિ. ॥ ૧૧ ॥

થાપીતો થાનક ભોગવૈ,

ત્યાં દિયા મહાવ્રન ભાંગો રે ।

ભાવૈ સાધુ થી વેગલા,

ત્યાં ને ગુણ વિન જાણૈ સાંગો રે ॥ તિ. ॥ ૧૨ ॥

કાચ ચસમે વરજ્યો તે રાખિયો.

વલે જાણૈ છે દોષજી ચોરો રે ।

પાંચમેાં વ્રત પૂરો પડયો,

વધે જિજ્ઞુ આગન્યા ના ચોરો રે ॥ તિ. ॥ ૧૩ ॥

ગૃહસ્થ આયો દેખી મોટકા,

હાવ ભાવ સૂં હરખિત હુવા રે ।

ભિછાવજી રી કરૈ આમના,

તે સાધપણા થી જુવા રે ॥ તિ. ॥ ૧૪ ॥

ગૃહસ્થ આયો સાધુ તેડવા,

કપડો વાહરાવજી લખ જાવૈ રે ॥

ઇજીવિધ વહિરૈ તેહ મેં,

ચારિત કિણુ વિધ પાવૈ રે ॥ તિ. ॥ ૧૫ ॥

સાહમે અણ્યો લે જાવૈ તેડિયા

એ દોષજી દોનુંઈ ભારી રે ।

યાંને ટાલૈ કેડાયત વીરના.

સેવ્યાં નહીં સાધ આચારી રે ॥ તિ. ॥ ૧૬ ॥

ધોવજીદિક મેં લીલોતરી,

જીવાં સહિત કણુ બિના રે ।

ઝેહવા વહિરે શંકે નહીં,

તે પરબવ સું નહીં બિહના રે ॥ તિ. ॥૧૭॥

ઝેહવેા અન્ન પાણી ભોગવ,

ત્યાંને સાધુ કિમ થાપીજે રે ।

એ સુતર ને સાચો કરો.

ત્યાંને ચોરા રી પાંત મેં આપીજે રે ॥ તિ. ॥૧૮॥

ગૃહસ્થ ના સબય બોલ થોકડા,

સાધુ લિખે તો દોષણુ લાગે રે ॥ તિ. ॥૧૯॥

વિખાયને અણુમોઢિયાં,

દોય કરણુ ઉપરલા ભાગે રે ॥ તિ. ॥૧૯॥

પહિલે કરણુ વિખ્યા મેં પાપ છે,

નો વિખ્યા દોષણુ ઉધારો રે ।

પાંચ મહાવ્રત મૂલગા,

ત્યાં સધલાં મેં પરિયા બધારો રે ॥ તિ. ॥૨૦॥

ઉપધ ભોલાવે ગૃહસ્થને,

ઓ નહીં સાધુ આચારો રે ।

પ્રવચન ન્યાય ન માનિયે,

લિયે મુગત સૂં મારગ ન્યારો રે ॥ તિ. ॥૨૧॥

ગૃહસ્થ ઉપધરા કરે જાળતા,

કિયા વરત ચકચુરો રે ।

સેવગ હુવા સંસારિના,

સાધુપણુ થી દૂરો રે ॥ તિ. ॥૨૨॥

સાતા પૂછે પૂછાવ ગૃહસ્થ રી,

ઇવ્રત સેવણુ લાગા રે ।

અણચારી કહ્યો દશવૈકલિકે,

વલે પાંચુહી મહાવ્રત ભાગા રે ॥ તિ. ॥ ૧૨૩૧-
શ્રાવક ને વલે શ્રાવિકા,

કરે માંહોમાંહી કારજ રે ।

સાતા પૂછે વિનો વૈયાવચ્ચ કરે,

તિણ મેં ધર્મ યુરૂપે અનારજ રે ॥ તિ. ॥ ૧૨૪૧-

અણચાર પૂરા નહીં જોલખ્યા,

નવ ભાંગા કિણ ત્રિધ ટાલે રે ।

ગૃહસ્થ ને સિખાવે સેવના.

લીધા વ્રત નહીં સંભાલે રે ॥ તિ. ॥ ૧૨૫૧-

કારણ પડિયાં લેણા કહે સાધને,

કરે અસુધ વહિરણ થી થાપો રે ।

દાતાર ને કહે નિજંશ ઘણી,

વલી થોડો બતાવે પાપો રે ॥ તિ. ॥ ૧૨૬૧-

એહવી ઉન્ધી કરે પડપણાં,

ઘણા જીવ ને ઉલટા નાખે રે ।

અણ વિચારી ભાષા જોલતાં,

ભારી કર્માં જીવ ન શકે રે ॥ તિ. ॥ ૧૨૭૧-

ભિન્ટ આચાર રી કરે થાપના,

કહે દુખમ કાલો રે ।

હિવડાં આચાર છે એહવો,

ઘણા દોષણ રો ન હુવે ટાલો રે ॥ તિ. ॥ ૧૨૮૧-

એક પોતે તો પાલે નહીં,

વલે પાલે તિણ સૂં દેવો રે ।

દોય મુરખ કહ્યા તેહને,

પહિલો આચારાંગ દેખો રે ॥ તિ. ॥ ૨૯ ॥

પાટ બાજેટ આણે ગ્રહસ્થ રા,

પાછા દેવણ રી નહીં નીતો રે ।

મરજદા લોપને લોગવૈ,

તિણ છોડી જિણધર્મ રી રીતો રે ॥ તિ. ॥ ૩૦ ॥

તિણને દંડ કહ્યો એક માસનો,

નિશીથ રે ઉદ્દેશૈ ખીજૈ રે ।

ન્યાય મારગ પડપતાં,

ભારી કરમા સુણ સુણ ખીજૈ રે ॥ તિ. ॥ ૩૧ ॥

॥ ઇતિ સાધુના આચાર સમ્પૂર્ણ ॥

નવકડાની શ્રી મહાનશીથ, સુત્રની ઠાઠ

દોહરો

દુક્ષમ આરે પાંચમે, ઘણી ગથડખથડ જાન

તેમાં લેખ ધારી થશે ઘણા, કુડકપટની ખાન ॥ ૧ ॥

તે કુખુદિ ઘણી ચલાવશે, આ સાધુના વેષમાય

વળી હિસા ધર્મ પડપથે, પડશે નરકમાં જાય ॥ ૨ ॥

તેના લોજા શ્રાવક શ્રાવીકા, તેઓ કરે ખેડી પક્ષપાત

તેને કુખુદિ કદાગરો શીખવી, તેને પણ લઈ

જશે સાથ ॥ ૩ ॥

તેને અંધ કુવામાં નાંખશે, તેને દિવસ તેવીજ રાત
 ધ્રુવડ જેવા થઈ રહ્યા, દીન દીન વીશેષ મીથ્યાત ॥૪॥
 તે નવ આંકના નવકડા, જશે નરક મઝાર
 શ્રી મહાન શીથમાં સુણ્યા, તે સાંભળો વિસ્તાર ॥૫॥

ઢાલ

આચારજ ને સાધુ સાધવી, વલી શ્રાવક શ્રાવીકા,
 જાણો રે
 ગુણ વગર નામ ધરાવીને, નરક જશે તેનો
 પરમાણો રે ॥એ વીધ ઓલખો નવકડા ॥૧॥
 પંચાવન કરોડ લાખ પંચાવન, વળી પંચાવન
 હઝારો રે
 પાંચસો પંચાવન ઉપરે, આચારજ જશે નરક
 મઝારો રે ॥એ ૦ ॥૨॥
 છાસેંઠ કરોડ લાખ છાસેંઠ, વળી છાસેંઠ હઝારો રે
 છસો છાસેંઠ ઉપરે, સાધુ જશે નરક મઝારો રે
 ॥એ ૦ ॥૩॥
 સી-તો-તેર કરોડ લાખ સી-તો-તેર, વળી સી-તોતેર
 હઝારો રે
 સાતસે સી-તોતેર ઉપરે, સાધવી જશે નરક
 મઝારો રે ॥એ ૦ ॥૪॥
 અઠયાસી કરોડ લાખ અઠયાસી, વળી અઠયાસી
 હઝારો રે
 આઠસો અઠયાસી ઉપરે, શ્રાવક જશે નરક
 મઝારો રે ॥એ ૦ ॥૫॥

નવાણું કરોડ લાખ નવાણું, વળી નવાણું હઝારો રે
નવસો નવાણું ઉપરે, શ્રાવીકા જશે નરક મઝારો રે

॥ એ૦ ॥૬૧॥

આચારજ સાધુ સાધવી, પદવીધર કહેવાય મહોટા રે
તે નરકે જશે આ વૈષમાં, તેના લક્ષણ ધણા

છે ખોટા રે ॥ ॥ એ૦ ॥૭૧॥

તે બ્રહ્મ થયાં આચારથી, વળી શ્રદ્ધામાં મુળ
મીથ્યાત્વીરે

પહેરે વેશ સાધુતણો, પણ છે ચણાના છોતરાના

સાથી રે ॥ એ૦ ॥૮૧॥

ખાઈ પી દીવસે સુખે સુધ રહે, વળી શરીરમાં
બન્યા છે આડા રે

ગોચરી વિહાર કરે ત્યારે, જાણે રાજ્યના કુંદતા

ઘોડા દોડયા રે ॥ એ૦ ॥૯૧॥

તે તો ફરતા વચન બોલે ધણા, વળી કુદકપટમાં

રાચે રે

ચર્ચા કરે તે અવસરે, જાણે નાગાઉઘાડા નાચે રે

॥ એ૦ ॥૧૦૧॥

ન્યાય નિષ્ક્રય કર્યા વિના, કરી રહતા ફેલ દીતુરા રે

જ્યે સુત્રની ચર્ચા કરે તો, દગલે દગલે પડબચ

કુરા રે ॥ એ૦ ॥૧૧૧॥

કુડકપટ કરે મત રાખવા, તે તો પેટ ભરાઈ કાઝે રે

આચારમાં ઢીલા ધણા, તો પણ નિર્લજ મુળન

લાજે રે ॥ એ૦ ॥ ૧૨૧॥

તે સાધુ નામ ધરાવીને, ઠામ ઠામ અપસરા
 થાનક કરાવે રે
 તે ઉપદેશ દઈ ટીપ ભરાવીને, છકાય જીવ
 મરાવે રે ॥ એ૦ ॥૧૩॥
 સાધુ માટે કરાવેલા ભોગવે, વહી વેષ સાધુને
 ધરીયો રે
 છ કાયાના જીવો મરાવતા, પીયર નામ પુરો
 પરીયો રે ॥ એ૦ ॥૧૪॥
 પડદા પરેચ બંધાવતા, ચંદરવા પુઠીયા ને ટાટારે
 વળી છાપરા લીપજી કરાવતા, તેના જ્ઞાનાદીક
 શુભ નાથારે ॥ એ૦ ॥૧૫॥
 એમ અપાશરાથાનક કારણે, જીવ મરાવે વારંવારે
 એવા અપશરા થાનક સાધુ ભોગવે, તે બચ
 જન્મ ખીગારે રે ॥ એ૦ ॥૧૬॥
 સાધુ થઈ ઉદ્દેશીક ભોગવે, વળી વેચાતો લેવરાવે
 આહારે રે
 નીત્ય પીડ વહોરે એક ઘેરથી, તે જશે નરક
 મઝારે રે ॥ એ૦ ॥૧૭॥
 શ્રી ઊત્તરાધ્યેયન વીશમે, વીરના વચન સંભાલોરે
 જે ઉદ્દેસીકાદીક ભોગવે, તે નિશ્ચય જશે નરક
 મઝારે રે ॥ એ૦ ॥૧૮॥
 ધી, ખાંડ, લાડુ, શાકર વેચાતા લે, ભરી મુકે ચાડારે
 તે વહોરાવે સાધુને, તે ગર્ભમાં આવશે આડારે
 ॥ એ૦ ॥ ૧૯॥

ધી, ખાંડ, લાડુ, શાકર વેચાતા લીધેલા જાણોરે
 વળી સાધુ કહેવાય આ લોકોમાં, તે તો પુરા
 મુઠ અંજાણોરે ॥ એના ૨૦ ॥

જે ચેલો થતો હોય આપણો, તે તેને રોકડ
 રૂપીયા અપાવે
 પાંચમે મહાવ્રત લાંગીને, સાધુનો નામ ધરાવે
 ॥ એના ૨૧ ॥

જીવાદીક જાણે નહી, તેને પાંચ મહાવ્રત ઉચરાવેરે
 સાધુનો વેષ પહેરાવીને, લોળા લોકોને પગે
 લગાવેરે ॥ એના ૨૨ ॥

ખાળક ખુટો જીવે નહી, જે આવે તેને મુડેરે
 નામદારી કરવા કારણે તે તો માન મોટાઈમાં
 ખુડેરે ॥ એના ૨૩ ॥

વળી ચેલો કરવા કારણે, માંહેમાંહે લડાઈ માંડેરે,
 ફાડા તોડા કરતા લાજે નહી, આ સાધુના
 વેષને લાંડેરે ॥ એના ૨૪ ॥

ગામ નગર સામાચાર મોકલવા, ઇશારા કરી
 અહસ્થને બોલાવેરે
 કાગળ લખાવે તેની કને, વીગત પોતે બતાવેરે ॥ એના ૨૫ ॥
 અહસ્થને પાશે વચાવચ્ચ કરાવીઆ, સાધુને કહ્યો
 અજાણોરે

શ્રીદશવૈકાલીક ત્રોળ અધ્યયન, કોઈ બુધ્ધીવાન
 કરજો વીચારોરે ॥ એના ૨૬ ॥

ભાગલ તુટલ તેમાં ઘણા, તેનો કોણ કાઠે નીકલોરે
 ન્ને થોડા તેને છેડીયા, દેવે અણહુતા આળોરે ॥ એ૦ ॥૨૭॥
 પોતા જેવા કરવા માટે, ઉલટા દે ખોટા આળોરે
 તેને પરભવની શીકર નહી, તેને બુઠનો નહી

ટાળોરે ॥ એ૦ ॥૨૮॥

સુદ્ધ સાધુને માથે આળદે, તેના ટોળામાં
 કહેવાય સપુતોરે

તે બુઠનો નિરણો કરે નહી, તે નરક જવાના

સુતોરે ॥ એ૦ ॥૨૯॥

બુઠા આળદે તેહને, પાયશ્ચિત ન દે તે લગારોરે
 તેની સાથે આહાર પાણી ભેગા કરે, તે ડુબી

ગયા કાલી ધારોરે ॥ એ૦ ॥૩૦॥

રેણાદેવીની કુગુરને આપમાં, તે સાંભલજ્યો
 ચીત્ત લાયોરે

કુડ કપટ કરી પાપીયા, સુદ્ધ સાધુથી ભડ

કાયોરે ॥ એ૦ ॥૩૧॥

રેણાદેવી દક્ષિણના ભાગમાં, અણહુતો સરપ
 ખતાવ્યો રે

તેમ પોતાના કૃતવ્ય ઢાંકવા, તે ખોલે છે

મુસાવાયો રે ॥ એ૦ ॥૩૨॥

તેણે જીનરીખ ને જીનપાલ ને, ઘાલી શંકા
 મોટી રે

યજ્ઞ બુદ્ધીવંત જઈને જોઈયો. ત્યાં બાણી

રેણાદેવીને ખોટી રે ॥ એ૦ ॥૩૩॥

તેમ કુગુરૂ રેણાદેવી સરખા, શંકા સાધુની બાલેરે
 તે પોતાનાં કૃતવ્ય ઢાંકવા, શુદ્ધ સાધુ પાશે
 જતાં વારે રે ॥ એ૦ ॥૩૪॥

પણ બુદ્ધીવંતે પુછી (નાણુંય કર્યો, ત્યારે બાણી
 લીધા તેને ખોટા રે

જ્ઞાન કીયામાં ખોટ ઘણી, બાણે પાણી
 તણા પરપોટારે ॥ એ૦ ॥૩૫॥

તે રેણાદેવી સામુ જોઈને, જનરીખ થયો ખુવારોરે
 તેમ કુગુરૂની પ્રતીતથી, દુર્ગંતી જશે મનુષ્ય
 ભવ હારો રે ॥ એ૦ ॥૩૬॥

રેણાદેવીના કપટથી ઘણો, કુગુરૂનો કપટ છે
 ભારી રે

પોતે દુખે બીજાને દુખાવે, કોઈ થઈ જાય
 અનંત સંસારી રે ॥ એ૦ ॥૩૭॥

વેષ પહેરી સાધુ તણો, ખાધા લોકોના માલો રે
 જપ તપ કીરીયા વગરના સાધુ, બની રહ્યા
 કુદા લાલો રે ॥ એ૦ ॥૩૮॥

એમ સાંભલ નર નારીઓ, છોડી દો કુગુરૂ
 સતાખોરે

સુધ સાધુની સેવા કરો, જે રાખવા ચાહો
 ઈજ્જતને આખોરે ॥ એ૦ ॥૩૯॥

સંવત અઠારસે ને ત્રેત્રીય, જેઠ સુદ પુનમ
 શુકર વારો રે

કહી છે કુગુરૂની નવકડી, સીજા જામ મઝારો રે
 ॥ એ૦ ॥૪૦॥

જુના, વીર શાશન તા. ૧લી ડીસેમ્બર ૧૯૩૬
 પાતુ-૧૪૩ લખનાર શ્રી પદ્મવિજયજી મહારાજ
 ફરમાવે છે કે

ખાવત પીવત મોશ્ર જે માને

તે સરદાર સહુ જટમાં

અર્થાત=ખાવા પીવામાં જે મોક્ષ માને તે મુખ્યાંમોમાં
 સરદાર છે.

વધુ માટે જુવો જૈન સાધુ ચોપડી.

નવકંડા

હુઃખમ આરે પાંચમે, શ્રાવક શ્રાવીકા નામ વરાય
 ગુણ વગર ખાલી ઠીકરા, પડશે નરકમાં જીવ ॥૧॥

તો પણ અણચારી કુશુર તણી, સેવા કરે દીનરાત
 તે જુઠા ને સાચા કરવા લણી, ખોટી કરેપક્ષપાત ॥૨॥

તે જન્માંધજાં ને સુલ સુઝે નહી, નગમે ન્યાય
 મારગની વાત

પાખંડ મતમાં રાખી રહ્યા, ઘટ માંડે ઘોર
 મીથ્યાત ॥૩॥

જોયા ને અણજોયા કહે, જુહુ બોલતા ન આણે શંક
 આળ દેવામાં આળશ નહી, તેની બોલીમા છે વંક ॥૪॥

એહવા શ્રાવક જશે નરકમાં, તેના લક્ષણ
 ચારિત્ર અનેક

તે થોડા એક પ્રગટ કરૂ, તે સાંભળો રાખી વીચેક ॥૫॥

ઢાલ (રે જીવ મોહ અનુકંપા ન આણીએ)

નવ નવ આંકના કુશુર નવકરા, તે તો જશે
નરક મઝારો રે
તેના શ્રાવક શ્રાવીકા તણો, સાંભલજ્યો વીસ્તારો રે ॥૧૧॥

એહવા શ્રાવક જાણો નવકડા
પહેલા તો મારગ ભુલ્યા મોક્ષનો, ગુરૂ માટે
હજી છે જીવ રે
વળી ધર્મ જાણે હીંસા કીધા, તેને દીધી નરકની
નીવરે ॥ એ૦ ॥૨॥

પડતો જાણે ધાનક અપાશરો ગુરૂ તણો, તેની
જઈ કરે સંભાલ રે
લીલોતરી ઉખેડ ઉપર નાંખે માંટીને, કરે અનંત
જીવોનો ખંગાલ રે ॥ એ૦ ॥૩॥

પીલો પાણી તણા જીવ મારીને, દડે લીધે ધાનક
અપાશરા જાયરે
તે પણ કુશુર માટે નીશંકથી, એ તો માર
રહ્યા જીવ છકાયરે ॥ એ૦ ॥૪॥

કોઈ કરાવે ધાનક અપાશરા મુળથી, પાયાથી
નબી જગ્યા ચણાયરે
વળી જીવ વીજાશે ત્રિધવીધે, તે કહ્યો કયાં
લગ જાયરે ॥ એ૦ ॥૫॥

ગામ ગામંથી પૃથ્વી મંગાવતા, કુવે કુવેથી
પાણી મંગાયરે

કરે ધમશાણુ કુટો છકાયનો, મનગમતા થાનક
 અપાશરા કરાયરે ॥ એ૦ ॥૬૧॥
 કોઇ કરે મજુરી હાથથી, ઉંડી ઉંડી ખોદાવે નીંવરે
 ઘરનો પૈસો ખર્ચી પાપીયા, છકાયના મરાવે
 જીવરે ॥ એ૦ ॥૭૧॥

છકાય હણીને થાનક અપાશરા કરે, તેમાં ધર્મ
 જાણે નીશંકરે
 તેથી ઠામ ઠામ જગ્યા ખાંધે, એહવા લાગ્યા
 કુશુરના ડંકરે ॥ એ૦ ॥૮૧॥

તેને પુછ્યા કોઇ ખોલે પાધરા, કોઇ જુહુ ખોલે
 તતકાલ રે
 શ્રાવક માટે થાનક કરાવ્યો કહે, અનાખી થકા
 લાષે અલાલ રે ॥ એ૦ ॥૯૧॥

પુન કરાવ્યો ગુરુ કારણે, લાજે મરતાં ખાંચે આપરે
 ધર્મને ઠેકાણે જુહુ ખોલીને, ભારી હુવે ચીકણાં
 ખાંધે પાપરે ॥ એ૦ ॥૧૦૧॥

ધર્મ ઠેકાણે જુહુ ખોલીયા, ખાંધે મહામોહની કમંરે
 સીતોર કોડા કોડી સાગર લગી, નહી પામે જીન
 વર ધર્મ રે ॥ એ૦ ॥૧૧૧॥

જેમ કોઇની મા બહેન ડાકણુ હુવે, તેની વાત
 સાંભળ્યા પામે ખીજરે
 તેને સાચી કરવા કોશીશ કરે ઘણી, જુકા થકા
 પણુ થ પે ધીજરે ॥ એ૦ ॥૧૨૧॥

વળી અનેક ઉપાય કરે ઘણા, ઘર બાણે! પણ
 કરે કબુલરે
 પણ મોઢેથી ડાકણ કહેવી દોહલી, ઘણો દુઃખ
 થાય ભુડો કસુલ ॥ એ૦ ॥૧૩૥॥
 તેમ ભારી ક્રમાં કોઈ જીવડા, ખોલે કુચર
 માટે ઝુઠરે
 એને સાચા કરવા કોશીશ કરે ઘણી, ખોટા ગુણ
 કરે પરપુઠરે ॥ એ૦ ॥૧૪૥॥
 અનંત સંસારથી હરે નહી, નરકે જવાનુ પણ
 કરે કબુલરે
 પણ મોઢેથી ખોટા કહેવા દોહીલા, રહ્યા પાંખ'ડ
 મતમાં ઝુલરે ॥ એ૦ ॥૧૫૥॥
 ડાકણને બદલે ધીજ કરતા થકા, કદાચ રાજ
 કૌખ્યા ઘર બાયરે
 તેમ કુચર માટે ઝુઠ ખોલીયા, પડે નરક
 નીગોદમાં બાયરે ॥ એ૦ ॥૧૬૥॥
 પોતે આદરિયાં વેણ કુચર તણા, દેવે દોષણ
 સઘલા ઢાંકરે
 શુદ્ધ સાધુને આળ દેતા થકાં, પાપી મુલ ન
 લાવે શંકરે ॥ એ૦ ॥૧૭૥॥
 શુદ્ધ સાધુની નીદા કરીને, વળી નજરે બેયા
 બગે દેવરે
 તેથી વરતે વેરીને શોક જેમ, બુવે વળી છીદ્ર
 વીશેષરે ॥ એ૦ ॥૧૮૥॥

ચોતે કુશુરને પાંકા ખારીયા, તેમાં દોષનો છેહ
 ન પાર રે
 તેથી સાધુના દોષ જોવતાં, અપકર રહ્યા મૂઠ
 ગમાર રે ॥એ૦ ॥૧૯૬॥
 પણ સાધુના દોષ જીવે નહી, ત્યારે જોટા દેવે
 આજ રે
 પછી જુહુ જોલી બકતા કરે, તેનો કોણ કાઢે
 નીકાલ રે ॥એ૦ ॥૨૦૧॥
 કડવો તુખડો વહોરાવ્યો સાધુને, નાગશ્રી બ્રાહ્મણી
 એકવાર રે
 તેથી રખડી સંસારમાં ઘણી, સાતે નરકમાં ખાધી
 માર રે ॥એ૦ ॥૨૧૧॥
 તેને નાંખવાના આજશથી, તુખડો વહોરાવ્યો
 સાધુને દેવ રે
 તેના ફળ મળ્યા કડવા, પામી દુઃખમાં દુઃખ
 વીશેષ રે ॥એ૦ ॥૨૨૧॥
 તો સાધુની કોઈ નીંદા કરે, વળી રાખે અભ્યંતર
 દેવ રે
 અછતા આજ દે નિશંકથી, તે તો હુએ વળી
 વીશેષ રે ॥એ૦ ॥૨૩૧॥
 કોઈ કરડુ જોલે જોટી રીતથી, કોઈ વંછે
 સાધુની ઘાત રે
 કોઈ પરિસાહ દેવે વચનના, કોઈ તપતા રહે
 દીન રાત રે ॥એ૦ ॥૨૪૧॥

સર્વ પાખંડી મળી ગયા, વળી લોકોને દેવે
 લગાય રે
 તેને મનગમતા બોલે ઘણા, સાધુના વેરી કરવા
 તાય રે ॥એ૦ ॥૨૫॥
 એવી નાગશ્રી થઈ ઘણી ખુરી, તેનો કહેતા ન
 આવે અંત રે
 તે તો નરકગામી છે નવકડા, તેને આલખજો
 બુદ્ધિવંત રે ॥એ૦ ॥૨૬॥
 નાગશ્રી પ્રાદ્યણી દુઃખ લોગવી, મહામુશ્કેલીએ
 પામી અંતરે
 સદાવેરીની માફક વરતે સાધુથી, તેનો શું થશે
 વીરતાંત રે ॥એ૦ ॥૨૭॥
 હવે કહી કહીને કેટલો કહ્યું, કોઈ બુદ્ધિવંત
 કરજો વિચાર રે
 જે જે સાધુને માથે આળ દે, તે તો દુખ્યા
 કાળી ધાર રે ॥એ૦ ॥૨૮॥
 જો સાચાને સાચું કહે, તે તો નિંદા ન જાણે
 કાય રે
 સાચીને સાચી કહેની નીશંકથી, તે પણ અવશર
 જોય રે ॥એ૦ ॥૨૯॥
 એ તો જીવ અજીવ જાણે નહી, આશ્રવ સંવરની
 ખખર ન કાય રે
 આશ્રવ સેવે સંવર ધર્મ જાણીને, એ તો ખુલ્લા
 બુલ્યા જાય રે ॥એ૦ ॥૩૦॥

હિપલોગ પરીલોગ શ્રાવક તણા, તે તો અવ્રત
 આશ્રવ માંહી રે
 સેવાસેવરાવ્યા ભલે બાણીયા, તેમાં ધર્મ
 બાણે છે તાંહી રે ॥એં ॥૩૧॥
 દેવ, ગુરુ, ઝોલખ્યા વીના, રહ્યા ખાલી વાહલ
 જેમ ગાજ રે
 વળી ધેરી થઇ બેઠા ધર્મના, પણ પૂરા મુઠ
 અમુઝ રે ॥એં ॥૩૨॥
 વળી ચરયામાં અટકે ઘણા, પણ સીધા ન
 બોલે મૂઠ રે
 અણુ વીચાર્યા ઉધા બોલે ઘણા, પણ છોડે નહી
 ખોટી રૂઠ રે ॥એં ॥૩૩॥
 વળી કુશુરનો આચાર બાણે નહી, સરધાની
 પણ ખખર ન કાય રે
 લેખધારી ભાગલ તુટલ બાણી, ત્રીચુતો કરી વાંદે
 પાય રે ॥એં ॥૩૪॥
 ઘી, ખાંડ, ગોળ, શાકર, આદી દે, મોલ લેવરાવે
 બાણ રે
 વળી નીપજ્યો બાણે વ્રત ખારમે, એવા મુંઠ
 અયાણ રે ॥એં ॥૩૫॥
 ખારમે વ્રત ભાગે આપરો, સાધુને વહેરાવે લે
 મોલ રે
 તેની પણ સમઝ પડે નહી, તેના વ્રતમાં છે
 મોટી પોલ રે ॥એં ॥૩૬॥

યાનક અપાશરા વેચાતા લે ગુરુ કારણે, વળી
 ભાડે લે ગુરુ કાજરે
 બારમુ વ્રત ભાંગી ભાગલ થયા, નરકમાં જશે
 શ્રાવક વાજ રે ॥એ० ॥૩૭॥
 કપડા માંગે સાધુ સાધવી, ત્યારે હાજર ન હોય
 ધરમાંય રે
 વેચાતું લૈ વહોરાવે સાધુને, ગામ પરગામથી
 મંગાય રે ॥એ० ॥૩૮॥
 વેચાતું લાવી કપડું વહોરાવીને, વળી ધર્મ જાણે
 મનમાંય રે
 એહવી શ્રદ્ધાના શ્રાવક શ્રાવીકા દુર્ગતી પડશે તે
 તે જાય રે ॥એ० ॥૩૯॥
 જમણવાર આરા તણે ઘરે, માંડ ધોવણુ ઉનો
 પાણી જાણુ રે
 તે સાધુને વહોરાવવા કારણે, પોતાને ઘેર રાખે
 આણુ રે ॥એ० ॥૪૦॥
 પછી તેડી વહોરાવે સાધુને, વળી જાણે
 થયો મને ધર્મ રે
 એહવા કુગુરુના ભરમાવીયા, બુલા છે અજ્ઞાની
 ભર્મ રે ॥એ० ॥૪૧॥
 કોઈ ધોવણુ જાણી વધારે કરે, સાધુને વહોરાવવા
 કામ રે
 ઉનો પાણી ઠારે વાસણુ ભરભર, તે પણ લૈ
 કુગુરુનો નામ રે ॥એ० ॥૪૨॥

ઘણા સાધુ સાધવી જાણીને, વધારે નીપજાવે
આહાર રે
પછી ભર ભર વહોરાવે પાતરાં, તે તો ભવ ભવમાં
થશે ખુવાર રે ॥એ૦ ॥૪૩॥

અશુદ્ધ આહાર પાણી વહોરાવીઆ, વધે પાપ
કર્મના પુર રે
સાધુ પણ જાણી વહોરે અસુઝતો, તે તો
સાધપણાથી દુર રે ॥એ૦ ॥૪૪॥

કોઈ આહાર વહોરાવે અસુઝતો, કોઈ કપડું
વહોરાવે અશુદ્ધ રે
દેવે શાનક અપાશરો અસુઝતો, બ્રહ્મ થયી બધાની
બુદ્ધ રે ॥એ૦ ॥૪૫॥

સામાયક સંવર પોષા મઝે, કરે સાવધ જોગના ત્યાગરે
તેમાં પણ ભાંગલને વંડણા કરે, સામાયક પોષા
પણ ગયા ભાંગ રે ॥એ૦ ॥૪૬॥

એક સામાયક ભાંગે તેહને, દંડ દેવે શામાયક
અગ્યાર રે
તો નીત્ય સામાયક ભાંગે, તે તો ગયા જન્મારો
હાર રે ॥એ૦ ॥૪૭॥

શુશ ન લે તેને પાપી કહ્યો, જૈને ભાંગે તે
મહા પાપી હોય રે
વળી જાણે હું શ્રાવક મોટો, તેને નરક તણી
ગતી જોય રે ॥એ૦ ॥૪૮॥

માને ભાગલ તુટલ એકલ ભણી, વીનતી ઠરી
 રાખે ચોમાસ રે
 તે પણ સાધુથી દ્રેષ ના ઘાલીયા, વખાણુ સાંભલે
 તેની પાશ રે ॥એં ॥૪૬॥
 જો તે સાધુના અવગુણુ બોલે ઘણા, તેને હરખથી
 દેવે દાન રે
 વળી પ્રશંસા કરે તેહની, ઘણા આપે આદર
 સન્માન રે ॥એં ॥૫૦॥
 તેને મનમાં તો સાધુ જાણે નહી, તો પણ વધારે
 તેનો આખ રે
 તે પણ વાત ચલાવવા, તેનો નિશ્ચય જાણે
 અભાગ રે ॥એં ॥૫૧॥
 પોતે આદર્યા કુશુર તેહના, ગુણુ બોલાવવા કામરે
 તે પણ લોભના મારીયા, ઝુઠા ઝુઠા કરે ગુણુ
 આમ રે ॥એં ॥૫૨॥
 એવા ચાળા ચારીત્ર કરે તેહને, જો પાપ ઉઠે
 થાય આ ભવ આણુ રે
 દુઃખ અશાતા અપજશ થાય ઘણી, પરભવમાં
 તો શંકા નહી જાણુ રે ॥એં ॥૫૩॥
 ભાગલના વખાણુવાણી સુણ્યા, કોઈ પદ વજે
 વેગે મીથ્યાત રે
 વળી તહત વચન કરે તેહનો, તેના હુકારે મોતી
 વાત રે ॥એં ॥૫૪॥

જેને કુચરૂથી રાગ અતી ઘણો, વળી શુદ્ધ સાધુથી
 અત્યાંત દ્વેષ રે
 બાંને બાળુ દેવાળુ તેહને, તે તો કુખ્યા છે
 વીશેષ રે ॥એ૦ ॥૫૫॥
 કરડો ઢંક લાગે કુચરૂ તણો, તેથી કરે તેની
 પક્ષ પાત રે
 તેની લીધી ટેક છોડે નહી, તેના ઘટમાં મોટો
 મીથ્યાત રે ॥એ૦ ॥૫૬॥
 સંવત અઠારને તેત્રીસમાં, અષાઠ વદ નવમી
 રવીવાર રે
 શ્રાવક નરક ગામી છે નવકડા, જોડી રીયા
 ગામ મઝાર રે ॥એ૦ ॥૫૭॥

કુપાત્ર તથા અપાત્રનો પરિહાર

વર્ષ ૧૧ અંક ૨૨-૨૩ શં. ૧૯૯૬ ફાગણ સુદ
 ૧૨ ગુરૂવાર તા. ૨૧=૩-૧૯૪૦ પ્રવચનકાર શ્રીમદ્
 વિજય રામચંદ્રસુરીશ્વરજી મહારાજ.

મોક્ષ ફલક દાન માટે કુપાત્ર તથા અપાત્રનો
 પરિહાર કરવાનો છે.

જૈન ધર્મ ઓળખાણ

દેશ માળવા ગામ બરનગરમાં બનાવનાર શ્રી ૧૦૮ શ્રી તુલશીરામજી સ્વામી હાલ શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી તુલશીશુરીજી મહારાજ જન્મ ૧૬૭૧ દીક્ષા ૧૬૮૨ સુરી પદ શં. ૧૬૬૩ આશરે મુનીરાજ, ૧૫૮ મહાસનીજી ૩૭૭ કુલથાણા પૃથ પ ને “પંચેન્દ્રી સમવરણો તહનવવીય બંબચય” ગુત્તીધરો, ચહવીહ કસાય મુકો એ અઠારસ ગુણેહી સંજી-તો, પંચ મહાવય જીતો, પંચવીહાયાર પાલજી સંમતો, પંચસમીઓતીકુ-તો એ છત્રીશ ગુણે ગુરૂમઝ” મુજબ પોતે આચાર પાળી બધાને પળાવે છે. ને આશરે યાજ્ઞા પઠપ અખંડ આજ્ઞા પાલતા વીચરે છે. તે દર્શન કરવાથી અથવા દર્શન કર્યા હોય તેને પૂછી ખાત્રી કરવી.

લોક બહેકાન હેત, વાત સુ બનાય કહે
તેરાપંથી દાન દયા, મુળશે ઉખાડ દી
ગોવન કો વાડો તામે, આગ કો લગાઈ નીચ
તાકો કોઝી ખોળે, તામે મનાઈ પોકાર દી
ભુખે આરૂ પ્યાસે દીન, દોહગકુ દેવે દાન

તાકેા મત દેવો, એસી અંતરાય ડાર દી
તુલશી લણુંત તાકેા, તેરા પંથ મતહુકી
વાકળી ન પુરી ચુહી, કુડી ગપ માર દી ॥ ૧ ॥

એસી એસી વ્યથ વાત, તાણુમત પક્ષપાત
કરતે હંમેશ જાકી, બુદ્ધી જો બીગડગૈ
તાકી સુણવાત નહી, સાચ જુઠ જાયકરે
લોકનમાં એક, લેહતાણુ પડગૈ
એક લેહ બોલે ભ્યાં, દુણપણુ બોલે ભ્યાં
ત્રીણ એર ચોથી, સખ ભાજ ભાજ ભડગૈ
તુલશી લણુંત સમજવે, અખ કાંકેા કાંકેા
સારેહી જહાન આતો, કુવે ભાંગ પડગૈ ॥ ૨ ॥

ભીક્ષા લેન હેત, જો ગૃહસ્થ ઘરજાત ભીક્ષુ
આગે કોઈ રાંક, ભીક્ષા માંગત દોખાત હે
તાહી ઊલંઘ નહી, ઘરમે પ્રવેશ કરે
મધ્ય જાત તાકેા ચીત, અંતર દુઃખાત હે
એતી અંતરાય ભી, ન કરે મુનીરાજ તાપે
તો મના કરના તો, એક મોટીશી વાત હે
તુલશી લણુંત અંત, તંતકેા વીચારે એસે
સોહી ઇષ્ટકાળ પ્રભુ, તેરાપંથ પાત હે ॥ ૩ ॥

વાડો કોણ બોલે તાકેા, કરત મનાઈ કોઈ
વો સાધુના કસાઈ, સેભી નીચ કહલાતહે
સ્વેચ્છા નીજ ગેહહી, હુટાવે સખ લોકનકુ
તેરાપંથી કોણ તહાં, આડો નહી આતહે

પત્ર વેા કુપાત્ર એક, માત્રનો ન કરે
તામે ખેત્ર અરૂં બિખર, સેા અંતર ખતાતહે
તુલશી ભણુંત અંત, તંત કો વીચારે એસે
સોહી ઇલ્લકાળ પ્રભુ, તેરાપંથ પાનહે ॥ ૪ ॥

પ્રલોકનું આશરે બનાવેલું ગુજરાતી

લોકને બહેકાવવા માટે, વાત કહે બનાવી એમ
તેરાપંથી દાન દયા, મુળથી ઉખાડે એમ
આયેનો વાડો જે હોય, તેમાં આગ લગાવે કોઈ
તેને જઈ ખોલે કોઈ, તેમાં મનાઈ પોકાર દીધ
ભુખાં તરસ્યા દુઃખી દીન, તેને દાન આપે જો કોઈ
તો તેને નહિ આપો કોઈ, એવી અંતરાય નાંખ દીધ
તુલશી ભણુંત તેરાપંથની, તેને પુરી સમજ નહી
જેથી આવે ખોટી ખોટી, લોકોમાં ગપ માર દીધ ૧

આવી ખોટી વાતો સુણી, પક્ષપાત મત આણો કોઈ
કરે છે આવી ખોટી વાતો, જેની બુદ્ધી બગડ ગઈ
આવી ખોટી વાતો સાંભળી, ડાહ્યા વિચારી બુઝ્યો
સાચ બુઠનો નીલુચ્ય કરો, ખોટી ખેંચા તાણનાં નહિ પરો
લોકોમાં કહેવત છે એમ, ગાડર એક ખોલે ભેં જેમ
ભડકી ખીજા કરે એમ, સમજુઓ નહી કરે તેમ
તુલશી કહે છે એમ, સમજાવે હવે કોને કોને
આતો આખા લોકમાં, કુવે ભાંગ પડી ગઈ ૨

શીક્ષા લેવા ગૃહસ્થ ઘરે, બોલે સાધુ બય છે

ને ભીખારી કોઈ ત્યાં, માંગતો દેખાય છે
 તેને થાય અંતરાય તેથી, ને ઘરમાં પ્રવેશે નાહી
 ને સાધુ જાય તે ઘરમાંહી, દીલ ભીખારીનું દુઃખાયે તાંહી
 આવી અંતરાય જે થાય, તે સમજી મુનીને કહ્યે નાંહી
 તો આપવામાં કરે કેમ મનાઈ, સમજીએ વિચારે તાંહી
 તુલશી કહત આ, તત્ત્વને વિચારે જે
 હે પ્રભુ આ કાળમાં, તેરાપંથી થાય છે તે ૩
 વાડો જઈ ખોલે કોઈ, તેને સાધુ ને કરે મનાઈ
 તે સાધુ સાધુ નહિ, પણ કસાઈથી નીચ કહેવાય સહી
 સ્વેચ્છાથી પોતાનું ઘર, જગત માંહી લુટાવે કોઈ
 તો તેરાપંથી તેમાં, આડો નહિ આવે કોઈ
 પાત્ર કુંપાત્ર બેઉ, એક સરીખા ગણે નહિ
 ફક્ત ક્ષેત્ર અક્ષેત્રનો, અંતર બતાવે શહી
 તુલશી બજીંત એમ, આ તત્ત્વને વિચારે તે
 હે પ્રભુ આ કાળમાં, તેરાપંથ (તમારાંપંથ) પામે છે ૪

સમાપ્ત

‘શ્વામીજીની ભાષા મારવાડી છે તે
સમજવા માત્રા જોડણી વ્યાકરણના
અજાણે ગુજરાતી ઉમંગથી ઠર્યું છે
ભૂત હોય તે સુધારી વાંચવું. પ્રેસને
લખવું. ફરી સુધારી છપાશે.’

